

Naročnina mesečna
25 Din, za inosem-
stvo 40 Din — no-
deljska izdaja co-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III



4 uprave: 00-01, 00-02, 00-03, 00-04, 00-05 — Izhaja vsak dan s'jutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Cek. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inasert;
Sarajevo št. 7563,
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva ulica št. 6.

Oživitev monarhizma v Franciji

Malokdo je zapazil beležko, ki je nekako pred enim mesecem izšla v časopisju, da je namreč umrl na svojem bajnem gradu blizu Bruslja vojvoda od Guisa. Danes, ko je republi- kanska Francija doživela popoln polom, pa se je Evropa na to rodbinsko ime, ki je bilo do- brih devetdeset let skoro popolnoma pozablje- no, zopet spomnila. Zakaj sin tega vojvode je osebno v francoskih krogih zelo znani grof Henrik Pariški iz hiše Bourbon-Orleans, ki ga njegovi pristaši imenujejo Henrika VI in ga imajo za pravega kralja francoskega, njegovega rajnega očeta pa so imenovali Janeza III, vojvodo Guiskega. Kdo bi si bil še pred enim letom mislil, da bodo ta imena prastare fran- coske dinastije, ki je v 19. stoletju na vseh ev- ropških prestolih, na katerih je sedela, žalostno zaključila svoje vladarstvo, postala zopet aktu- alna?

Zadnji član burbonsko-orleanske rodovine na francoskem prestolu je bil Ludovik Filip, ki je vladal od 1830-1848. Pod njim, ki ga je podpi- rala liberalna meščanska stranka, je Francija zmagovito končala vojsko za Alžir. V notranje- političnem oziru pa se je kralj osvojeval zaradi velike korupcije zlasti med delavstvom, ki je zanetilo julijsko revolucijo. Sledila pa ji ni re- publika, ampak Napoleon III, ki ga niso podpi- rali samo monarhisti in katoličani, ampak celo socialistični voditelji. Republika se je uvelja- vila šele, ko so Nemci zadali francoskemu ce- sarstvu poraz pri Sedanu leta 1870. Takó Bur- bonci, ki se morejo ponasati s tem, da so vla- dali Francijo celih 900 let, kakor Napoleonovci si seveda osvajojo pravico do prestola, vendar pa pridejo danes v poštev samo člani najsta- rejše francoske vladarske rodovine, ki je naj- starejša dinastija v Evropi sploh. To preten- dentstvo je bilo do zadnjega časa brez vsakega realnega pomena. S porazom francoskih armad letošnjega leta pa se je to vprašanje, s katerim so se bavili dozdaj samo potomci te hiše, ki so trdovratno sanjali o vpostavitvi svojega presto- la, uvrstilo med druga politična vprašanja ne- srečne Francije. In to je vzrok, da se z njim kot kronisti pečamo.

Meščanski kralj Ludovik Filip, kakor so ga imenovali, je dobro skrbel za bodočnost svojih potomcev. Nabral si je kakor pravijo, celih 50 milijonov v zlatu, ki so bili naloženi v raznih francoskih in drugih bankah, tako da Burboni v svojem pregnanstvu v Belgiji živijo pravo kraljevsko življenje. Sedanji šef burbonske hi- še, Henrik VI. znan pod imenom grof Pariški, je zelo simpatičen gospod, ki ne vzdržuje zvez samo z maloštevilnimi rojalisti, ampak tudi z imenitnejšimi politiki drugih strank, katerim je všeč njegova »demokraciji prijazna« miselnost. Svoje veliko premoženje seveda uporablja v prvi vrsti za to, da podpira francosko monarhi- stično gibanje. To gibanje je bilo izpočetka zelo neznatno in se je omejevalo na takomenovano »Action Française«, ki so jo republikanci ime- novali družbo nezrelih kričavcev, ki pa ima tri zelo znamenite voditelje: ostrega misleca Kar- la Maurrasa, Jakoba Bainvillea, enega prvih zgodovinarjev-filozofov sodobne Evrope, in pr- vovrstnega žurnalista Leona Daudeta. »Action« je začela posebno navdušeno nastopati v letih neposredno pred minulo svetovno vojno in je ustvarila doktrino, iz katere se je potem razvil drugod po Evropi avtoritarni sistem fašizma. Maurras je zagrizen nasprotnik parlamentarne demokracije oziroma francoske revolucije od leta 1789. ni pa monarhist starega kova, ampak si zamišlja vladarja samo kot predstavnika močne vlade, ki bi jo dejansko vodila stranka — tako nekako, kakor se nam danes predsta- vlja italijanska dinastija. Cerkvi odreja Mau- rras tako vlogo, kakor si jo podobno zamišljata italijanski fašizem in narodni socializem. Med katoličani si Maurras ni mogel dobiti simpati- zerjev, ker osebno ni veren in je njegova »Action Française« izpovedovala do zadnjih ča- sov take nazore, da je papež Pij X francoskim katoličanom prepovedal članstvo v tej organi- zaciji. Vera je Maurrasu zgolj sredstvo za namen.

Burboni so se izpočetka za propagando svo- je hiše seveda posluževali Maurrasovega giba- nja, v zadnjih letih pa se bolj nagibajo k tako- zvanemu mladorojalističnemu pokretu. Tudi to gibanje je za kralja, ki pa naj vlada s pomočjo demokratične ustave. Burboni so se tega giba- nja sedaj oprijeli zato, ker zagovarja idejo kralja, ki tudi dejansko vlada in ne pre- stavlja samo simboličnega predstavnika avtorit- tarne stranke. Glasilo te struje je izvrstno pisani »Courrier Royal«. Načeloval ji je svojčas polkovnik La Roque, ki je zbiral nekeke čete, ki so po Parizu demonstrirale zoper ljudsko fronto in so pozneje dobile ime »Ognjenih križev«, ki pa niso nič opravili. Danes se je ta skupina pridružila tako imenovani francoski socialni stranki (PSF), ki ima položaj v sedanji vladi v Vichyju. Tudi nekaj katoličanov simpa- tizira s tem mladorojalističnim pokretom, in sicer prav tisti, ki so svojčas sprejemali »po- nujano roko« ljudske fronte in so imeli svoje glasilo, znani »Sept«. Ali se bo fašistični mo- narhistični pokret združil z bolj demokratičnimi mladimi rojalisti, še ni mogoče vedeti; za- enkrat hudo polemizirajo med seboj.

Grof Pariški sam, ki je napisal že celo vrsto dobrih člankov v znanem »Paris Soir«, ljubimkuje bolj z levico, dobro vedoč, da bi mu ljudje iz teh krogov v francoski javnosti bolj koristili, kakor Maurrasovi rojalisti in »Ognjeni križi«. In v resnici je pridobil zase nekaj levi- čarskih politikov, ki so preb rojalizem imeli za smešno zadevo, ki sploh ni vredna razpravl- janja. Zaenkrat pa imajo za Burbone največji pomen razni intelektualci, veleposestniki, indus- trijci, univerzitetni profesorji in generali, ki niso nikoli pripadali nobeni stranki, tudi roja- listom ne, in so lojalno sodelovali z republiko ter v njej zavzemali in še zavzemajo važna

Bern, 3. oktobra. f. United Press: Švicarski listi objavljajo dolga poročila, v katerih prinašajo nekatera dejstva, ki dokazujejo, da se v Afriki pripravljajo večje vojaške operacije. Trdno se vzdržujejo poročila, da se nemška vojska že nahaja v Afriki. Gre predvsem za letalske sile in za mo- torizirane in oklopne enice. Nemška vojska bi se vodilno udeležila italijanske ofenzive, ki jo maršal Graziani pripravlja na Aleksandrijo in na Suez na severu, ter na Kartum in Port Said na jugu Sudana. Načrt predvideva zavzetje Sueskega prekopa, s čemer bi bila Angliji prese- kana pot v Indijo, angleško vojno brodovje pa bi bilo obkoljeno v vzhodnem delu Sredozemlja.

Švicarski listi trdijo nadalje, da se Anglija pripravlja, da bo napadla francoski otok Mada- gaskar zaradi tega, da si v vsakem oziru zavaruje pot okrog Afrike, za primer, če bi bila Sueška pot zares presekana.

Iz Londona poročajo švicarski listi, da v an- gleških vojaških krogih mislijo, da se nemške čete že nahajajo na afriških tleh, češ da v zadnjem času ni bilo opaziti kakršnih večjih pomorskih pre- vozov iz Italije v Afriko.

Čeprav je bila Anglija v megli so letalski napadi trajali dalje

Boji nad Anglijo Nemška poročila

Berlin, 3. okt. AA. DNB: Vrhovno poveljstvo poroča:

Napadi nemških letalskih oddelkov so bili tu- di večeraj namenjeni Londonu in številnim ciljem, ki so važni pri sedanjem vojskovanju, in sicer v južni in srednji Angliji. V Londonu je bila priza- dejana pri dnevnih napadih velika škoda, prav tako tudi na železniških napravah v središču me- sta ter na pristaniških napravah ob ustju Temze. Na letališčih v južni in srednji Angliji se je po- srečilo z bombami uničiti veliko zgradb in zaklo- nišč, kakor tudi veliko število letal na tleh. V nekaterih južnih angleških pristaniščih, kakor n. pr. v Swanseau in Weimouthu so nastale eksplo- zije težkih bomb ter povzročile požare v tovar- nish, skladiščih in zalozah bencina.

Pred jugovzhodno obalo Irske je neko nem- ško bojno letalo napadlo angleško tovorno ladjo in zadelo na njej strojne naprave. Požar je zajel ladjo, ki ni mogla nadaljevati poti.

Neka nemška podmornica pod poveljstvom poročnika fregate Jenisa je potopila pri svojih operacijah skupno osem sovražnih oboroženih la- dij s tonažo 42.644 ton. Tako je omenjeni poro- čnik uničil sam o priliki dveh operacij za 82.644 ton sovražnega trgovskega brodovja. Druga pod- mornica je potopila oboroženo angleško trgovsko ladjo Heiland Patriot (14.000 ton).

Posamezna sovražna letala so letela čez se- verna in zahodna obmejna nemška področja ka- kor tudi nad zasedenimi pokrajinami ter metala bombe, ki pa niso povzročile škode niti na vo- jaških ciljih niti na ciljih, ki so važni za izvajanje gospodarske vojne. V nekem mestu je bila za- dela ena tovarna, ki je že svojčas ustavila delo. Nekatera angleška letala, ki so letela v smeri proti Berlinu, je zavrnila protiletalska artilerija in jih prisilila, da so spremenila svojo smer. Se- verno od nemške prestolnice je nemška protile- talska artilerija sestrelila en angleški bombnik, ki je treščil v plamenih na zemljo.

Skupne sovražnikove izgube večerajšnjega dne znašajo 6 letal, sedem nemških aparatov je izgi- nilo.

Skupini bojnih letal pod poveljstvom majorja Petersena, ki se je odlikoval že za časa vojne na Norveškem, se je posrečilo v zadnjih 6 tednih na daljših poletih, ki so bili izvedeni brez ozira na vremenske razmere daleč nad odprti Atlant- ski ocean, potopiti 90.000 ton sovražnega trgo- vskega brodovja ter poškodovati druge ladje s skupno tonažo 40.000 ton. Posamezni napadi te eskadrile so bili izvedeni na močno zavarovane konvoje iz majhne višine.

mesta, v svojem srcu pa si želijo monarhijo, od katere pričakujejo, da bo napravila konec strašni anarhiji, ki vlada v Franciji in ki jo je dovedla v našem času na dno propada. Naj- bolj znan je med temi osebami general Wey- gand. Medtem se je tudi »Action Française«, oziroma njen vodja Maurras odrekel svojim protikatoliškim nazorom, tako da je Sveta sto- lica, ki z rojalizmom samim nikoli ni imela in nima nobenih stikov, dvignila prepoved, s katero je bila izrekla, da je članstvo v tej organizaciji nezlučljivo s katoliško doktrino. Vpliv Maurrasa je porastel tudi, ker je bil imenovan v slavno Francosko akademijo. Nje- gove knjige in članki, ki jih je napisal pred sedanjo vojno, so imeli veliko čitateljev, ker je v njih dosledno prerokoval konec gnile re- publike. In ko so uprizorili Bainvillovo kruto satiro »Jaco et Lorie«, v kateri papiga ponavlja izrek »vse bo hudič vzel«, je bilo gledališče polno in je divje ploskalo...

Priprave na ofenzivo v Afriki

Po švicarskih poročilih so v Afriki že močnejše nemške oklopne, motorizirane in letalske čete, ki bodo sodelovale pri napadu maršala Grazianija na Aleksandrijo in Suez

Nemški admiral o važnosti Aleksandrije v napadalnem načrtu na Anglijo

Berlin, 3. oktobra. AA. DNB: »Berliner Börzenzeitung« objavlja članek admirala Gadowa. V članku primerja pisec pghod rim- skih legionarjev pod vodstvom vojskovodje Sci- piona Africanusa s sedanjimi pohodi italijanskih čet v Egiptu. Pohod proti Aleksandriji primerja pisec s pohodom rimskih legij proti Kartagini. Članek pravi med drugim: Zadnji cilj tega italijan- skega prodiranja je Aleksandrija, ki je še precej oddaljena, pot do tega mesta pa je skoro neprehodna. Toda zavzetje Aleksandrije pa je

eden izmed vojnih ciljev, ker je tam zbirališče angleških pomorskih sil in glavno operišče za so- vrazno brodovje v vzhodnem in srednjem delu Sredozemskega morja. Nato govori pisec o vlogi angleških vojnih sil v Sredozemskem morju in pravi:

Strateška vloga, ki jo je angleško brodovje imelo v Egiptu in v vzhodnem delu Sredozemske- ga morja, je neznatna. Tista pomorska sila, ki s svojo ofenzivno močjo ne more premagati ali pa izsiliti kakršno koli odločitev niti z blokado in ki ne more premagati sovražnika, je zelo dvomli- va zlasti tedaj, ko je pod stalnim ognjem svojega nasprotnika.

Če bodo Italijani po suhem zasedli Ale- ksandrijo, tedaj si bo moralo to brodovje poiskati drugo varnejše pristanišče. Takih pristanišč pa v Sredozemskem morju ni, ker so pristanišča Port Said, Haifa in Famagusta na Cipru stalno izpostavljena ognju italijanskih bombnikov. Prav tako pa križari na morju več sto podmornic in hitrih bojnih čolnov. Padec Aleksandri- je bi pomenil zlom angleške nadoblasti nad tem delom Sredozemskega morja.

tudi po raznih krajih v grofijah Essex, Kent, Cornwall, kjer ni bilo človeških žrtev. Nekaj žrtev je zahtevala bomba v srednji Angliji, ki je porušila več hiš v nekem majem mestu. Neko nemško letalo je s strojno obstreljevalo osebni vlak, ki je odpeljal iz postaje Euston v Londonu opoldne in vozil proti severu. Nekaj ljudi je bilo ranjenih, toda ne nevarno. Tri ranjence so odlo- žili v nekem večjem mestu. V Londonu samem so bili do 4 popoldne trije letalski alarmi. Da iste ure je bilo sestreljeno eno nemško letalo.

Nemško obžalovanje pri irski vladi

Berlin, 3. okt. t. Uradno objavljajo, da je nemška vlada sporočila irski vladi svoje obžalo- vanje, da so nekatere bombe po zmoli padle na irsko ozemlje. Nemška vlada je pripravljena po- praviti vso storjeno škodo.

Viharji po Rokavu

London, 3. okt. AA. Reuter: Zjutraj se je spustila na Rokavski preliv gosta megla. Vreme je drugače deževno in piha močan veter.

Boji nad Nemčijo Nemška poročila

Berlin, 3. okt. AA. DNB: Ponoči je nekaj an- gleških letal skušalo izvesti napad na Berlin. Protiletalsko topništvo pa je s svojim streljanjem preprečilo ta poskus. Samo nekaj letalom se je posrečilo leteti nad samim Berlinom, vendar pa letala niso metala bomb.

Angleška poročila

London, 3. okt. AA. Reuter. Uradno poro- čajo, da so močni oddelki angleških bombnikov preteklo noč izvedli napade na pristanišča, ki le- že na zasadenem ozemlju, nato pa na sovražne promtne naprave, skladišča petroleja in druge cilje v Nemčiji.

Spremembe v angleški vladi

Chamberlain popolnoma odhaja iz vlade

London, 3. okt. t. Reuter. Vlada je davi obja- vila uradno sporočilo, da je bivši ministrski pre- sednik Neville Chamberlain, ki je bil v Churchil- lovi vladi lord — predsednik tajnega sveta, in s tem tudi podpredsednik vlade, zaprosil za odstop. Prošnji je bilo ugodeno. Na njegovo mesto je bil imenovan sir John Anderson, od sedaj notranji minister. Notranji minister pa je postal dosedanji minister za municijo sir Herbert Morrison, na nje-

Danes prav za prav ni več francoske re- publike. Nihče ne ve, kam bo pripeljal razvoj, ki se je začel s Petainovimi odredbami od 10. julija 1940. Zato znostno, da se vpostavi monarhija, ni več predmet smešnega. Monar- hična kleva ima v vladi maršala Petaina več pristašev. Weygand in Ybargeneray sta odločna monarhista in tudi Laval se čedalje bolj naga-iba k rojalizmu. Med mladino, ki se zavzema za avtoritarni režim, ima grof Pariški čedalje več pristašev.

Največja ovira, ki prihaja od zunaj, je Nemčija. Nemški režim odločno nasprotuje vpo- stavitvi burbonske monarhije. Prvič v Berlinu niso navdušeni za tradicijo Burbonov, to je za njihov nazor, drugič pa ne ugaja, da imajo tesne zveze z angleško kraljevsko rodovino. Notranje ovire za vpostavitve monarhije pa so danes veliko manjše in tako imenovana re- stavracija je postala resen činitelj francoske politike.

Zagrebska vremenska napoved: Zboljšanje vremena, topleje, zjutraj megleno

Zemunska vremenska napoved: Po večini oblačno in ponekod dež. V gorskih predelih utegne biti megla. Toplota bo nekoliko padla v severozahodnih krajih, drugod pa bo ostala brez znatnejših sprememb.

Politični zapiski

Osemdesetletnica zagrebskega

»Obzora«

Eden najstarejših jugoslovanskih dnevnikov zagrebski Obzor je 1. t. m. proslavil svojo osemdesetletnico, odkar izhaja — »acer pod različnimi imeni — toda v nepretrgani tradiciji. Ustanovljen je bil nekoliko let prej kot naš najstarejši dnevnik »Slovenski narod« kot posledica istih razmer, poraza Avstrije na italijanski fronti. Tedaj je — takoj po porazu pri Magentu in Solferinu poslal hrvaški publicist Edvard Vrbanić dne 30. IX. 1859 prošnjo na ministarstvo policije na Dunaj za izdajo dnevnika »Pozor«. Toda do izdaje je prišlo šele 1. X. 1860 leta, »Pozor« je izhajal do leta 1864, ko je bil ustavljen, pa leta 1865 že zopet dovoljen in kmalu nato ustavljen leta 1867. Tedaj se je pod imenom »Novi pozor« preselil na Dunaj ter je izgubil pravico prodaje v Zagrebu. Zato se je preselil 1. 1869 v Vojno Krajino, v Sisek pod imenom Zatočnik. Pa tudi tu so ga leta 1871 ustavili ter je namesto njega začel izhajati »Brank« v 1. 1871. Tedaj se je list ponovno preselil v Zagreb in vzel staro ime »Pozor«. Zgodnja sprememba imena »Pozor« v »Obzor« ni bila posledica kakšnih političnih persekucij, temveč notranjega razdora v Narodni stranki 1. 1886. Od tedaj nosi ime »Obzor«.

Hrvati so jubileje »Obzora« že večkrat proslavljali. Tako že leta 1910 ob petdesetletnici, najbolj pa pred petimi leti ob 75-letnici, ko je izšla velika leksikolona forma knjiga Spomen — knjiga »Obzora« 1935, o kateri smo obširno govorili tedaj tudi v našem listu in referirali o njej. Saj je v tej veliki in bogati knjigi (326 str.) podana vsa hrvaška politična zgodovina ne samo zadnjih 75 let, temveč posejajo članki še dalje v zgodovino hrvaške politične in kulturne preteklosti. Zaradi tega, ker se je »Obzor« pred petimi leti v tako obširni obliki spominjal svoje obletnice, je sedaj ob 80-letnici »Obzora« prinesel samo nekaj člankov in svoji slavnostni prilozi ter nekaj zgodovinskih dokumentov. Tako je kliširana celotna prva stran prve številke »Obzora« izpred 80 let in tako lahko beremo v dopisu iz Belgrade tudi tale stavke o Slovincih: »Kod najdaljšanje bratce Kranjčah radostno opažamo i u jeziku i u mislih — približenje k Hrvatom, pa želimo napredak in uspeh tvoj težnji. Svako krajinšniško plemo najviše je opasnostno izloženo, i mora propasti, ako se ne drži hrabro i netraži veću snagu u svojskom susjedstvu.« Tako lahko opažamo, kako se je »Obzor« menjal v svoji orijentaciji v jugoslovanskom vprašanju ter tudi v tem pogledu predstavlja zgodovino in misljenje Hrvatov v zadnjem stoletju. Drugi članki slavnostne priloge so: Hrvatsko izborna zakonodavstvo i opće pravo glasaenja (dr. Juraj Andrašy), August, Senoa i hrvatska politika (Jos Horvat), Dvopučje ili raskešće — inozemске nade hrvatske politike g. 1861 (R. M.), Goronji grad Zagreb pred 60 g. (D. Milan Senoa), Matoš kao suradnik »Obzora« (H.), Franjo Josip u Zagrebu (Ant. Dabović), Sečanje Gjuro grofa Jelačića na rad svoga brata bana (Ivan Učnik), Kazalište u Dubrovniku pod francuskom vladavinom (J. D.) ter več pesmi pesnikov Tina Ujevića, R. Žilica, Devčića in Cesarčića. »Obzoru« čestitamo tudi mi k temu častnemu jubileju.

Notranjepolitičnih sprememb na bo

Glasilno dr. Mačka »Hrvatski dnevnik« objavljajo uvid, v katerem ocenjuje izjavo, ki jo je dr. Maček dal v Belgradu, češ da je »eno gotovo, namreč, da obstoja pri vseh merodajnih ljudeh v Belgradu trdna in odločna volja, da se ne spremeni politika sporazuma med Hrvati in Srbici. List meni, da bi bilo »nesmiselno, da bi moglo sploh priti do kakšnih sprememb v notranji politiki v škodo sporazuma med Srbi in Hrvati, ker bi takšna sprememba lahko zadela na življenjske koristi države same«. List zaključuje, da je dosti, da vemo to resnico, pa da potem lahko mirno poslušamo vse govornice, ki se ponekod širijo. Do kakšne protihrvatske politike ne more priti, pravi list, in to zaostaja.

»Dalmatinizmi«

Zagrebski »Obzor« se v svojem uvodnem članku o strogo pravljah nad pisanje šibenške »Tribune«, v katerem ocenjuje izjavo, ki jo je dr. Maček dal v Belgradu, češ da je »eno gotovo, namreč, da obstoja pri vseh merodajnih ljudeh v Belgradu trdna in odločna volja, da se ne spremeni politika sporazuma med Hrvati in Srbici. List meni, da bi bilo »nesmiselno, da bi moglo sploh priti do kakšnih sprememb v notranji politiki v škodo sporazuma med Srbi in Hrvati, ker bi takšna sprememba lahko zadela na življenjske koristi države same«. List zaključuje, da je dosti, da vemo to resnico, pa da potem lahko mirno poslušamo vse govornice, ki se ponekod širijo. Do kakšne protihrvatske politike ne more priti, pravi list, in to zaostaja.

Visoka šola za telesno vzgojo v Zagrebu

Zagrebski listi objavljajo uredbo, ki so jo na predlog bana dr. Šubašića podpisali kraljevski namestniki in s katero se v Zagrebu pri šoli za narodno zdravje osnuje tudi »Zavod za telesno vzgojo« kakor tudi višja šola za telovadno učitelje. Stem je banovina Hrvatska dobila na polju telesne vzgoje svoj lastni učni zavod. Za ostalo kraljevino obstoja takšen zavod že v Belgradu.

Vsi notariji na Hrvatskem stavljeni na razpoložanje

Službeni list banovine Hrvatske »Narodne novine« objavljajo uredbo, s katero so vsi notariji (javni bilježniki) stavljeni na razpoložanje. Uredba pravi, da javni notar ne more opravljati poklice odvetnika. Zato preneha notarska služba po 30 dneh po objavi uredbe za vse notarje, ki so bili tudi odvetniki. Ostali notariji pa so stavljeni na razpoložanje. Opravljali pa bodo še nadalje svojo notarsko službo, dokler da se ne izvede ponovna namestitve javnih notarskih mest, kar bo storil ban Hrvatske. Notariji, ki ne bodo nastavljeni na novo, prenehajo biti notariji.

Banovinski prehranjevalni zavod v Ljubljani odobren

Belgrad, 3. oktobra. m. Predsednik vlade Dragiša Cvetković je odobril odredbo bana dravske banovine dr. Marka Natlačen o ustanovitvi banovinskega prehranjevalnega zavoda v Ljubljani. Po tej odredbi bana dravske banovine se zaradi enotne organizacije in izvedbe poslov za prehrano prebivalstva v življenjskim potrebščinam v dravski banovini ustanovi kot sestavni del banske uprave banovinski prehranjevalni zavod s sedežem v Ljubljani. Zavod je samostojna pravna oseba, protokoliran pri trgovskem sodišču v Ljubljani in je neposredno podrejen banu. Ban more po zaslusanju vodje zavoda v važnejših gospodarskih središčih v mestih in na deželi ustanoviti podružnice banovinskega prehranjevalnega urada, ki jim

pri tej priliki določi tudi območje. Podružnice so samostojne pravne osebe, protokolirane pri pristojnem trgovskem sodišču in vršijo svoj posel pod nadzorstvom banovinskega prehranjevalnega zavoda v Ljubljani. Poslovanje banovinskega prehranjevalnega zavoda v Ljubljani se vrši po trgovskih načelih. Izdatki morajo biti kriti z dohodki. Morebitni presežki se morajo uporabiti za prehrano eksistentno ogroženih stanov prebivalstva. Morebitni primanjkljaj podružnice pokriva banovinski prehranjevalni zavod, event. primanjkljaj banovinskega prehranjevalnega zavoda pa banovina. Ta uredba postane veljavna z dnem razglasitve v Službenem listu dravske banovine.

Jedilnega olja dovolj Stalo bo 26 din liter

Belgrad, 3. okt. AA. Včeraj so začeli dati v promet olje iz semena sončnice. To olje bo zadostilo državnim potrebam za večino leta. Pri tej priliki je trgovinski minister dr. Ivan Andres sprejel danes ob 12 zastopnike tiska in jim dal naslednjo izjavo:

Količine jedilnega olja za domače potrebe so v glavnem že zagotovljene in zavis normalna zadostitev potreb edino od dobrega delovanja porazdelitve.

Z uredbo o oljčnicah smo postavili vse proizvajalce pod nadzorstvo, ki se bo odločno izvajalo. To pa ni dovolj, kajti opaža se, da tudi konsumenti zlorabljajo položaj in otežkočajo delo pri pravilni razdelitvi blaga. Dosti konsumentov je, zlasti premožnejših, ki kopičijo življenjske potrebščine čez mero, da bi se za vsak primer preskrbeli. Tako je nek kupec zagrozil trgovcu, da ga bo tožil, če mu ne da takoj 10 kg sladkorja. Trgovcu mu je nato odgovoril, da mu da na razpolago ves sladkor iz trgovine, ki ga je bilo 72 kg. Kupec je izkoristil priložnost in kupil zase vso to količino sladkorja. To pa ni osamljen primer. Stevilni premožni ljudje kopičijo živila in vlagajo denar v blago, s tem pa spravljajo v nevarnost preskrbo drugih, zlasti siromašnih ljudi. Takšni pojavi se morajo obsojiti. Prinašajo namreč motnje tako v prodaji blaga kakor tudi kažejo istočasno brezvestnost posameznih konsumentov, ki so popolnoma brez vsakega čuta družabne solidarnosti. Oblasti morajo reagirati na takšne pojave, ki motijo red in potrebno disciplino.

Kar se tiče jedilnega olja, nimamo nobene potrebe, da bi omejevali porabo, ker ga bo dovolj. Moramo pa uvesti red in preprečiti nakane spekulantov in kopičenje blaga tudi pri konsumentih. Prodaja mora biti urejena, če želimo, da ne pridemo do motenj pri preskrbi ljudi.

Zaradi tega sem sklenil najprej, da naj vsak konsument kupuje olje pri svojem trgovcu ali prodajalcu, drugič pa da mora odjemalec kupovati samo običajne količine jedilnega olja za tekočo porabo. Prvi so dolžni to upoštevati in vsak primer pretiranega kupovanja olja prijaviti upravni oblasti, ki bo takšne slučaje preiskala. Razume se, da prodajalec sme zahtevati od klienta, zlasti če ni njegov stalni odjemalec, da se legitimira.

Na vprašanje častnikarjev, kaj je s cenami olja, je minister dr. Andres odgovoril: Cene jedilnega olja je določila strokovna komisija, tako da točno odgovorja proizvajalcem in prodajalcem. Obojimo so priznani samo zakoniti zaslužki. Cena olja na debelo, franko postaja tovarna je določena na 18,40 din, cena franko skladišna postaja pa na 20,79 din za 1 kg, računajoč pri tem tudi sod in prometni davek. Ta cena je izenačena za vse postaje med potjo. Cene v nadrobni prodaji je določil urad za nadzorstvo nad cenami. Cena olja na drobno bo 26 din za liter.

Nakup pšenice v Vojvodini

Novi Sad, 3. oktobra. AA. V prostorih Zbornice za TOI v Novem Sadu je bila na pobudo in pod predsedstvom bana donavske banovine dr. Branka Kijurine danes dopoldne konferenca zastopnikov oblasti in prizadetih ustanov ter organizacij o vprašanju odkupa pšenice in pšenične moke na področju donavske banovine.

Po končani razpravi sta dala važne izjave pomočnik ministra za trgovino in industrijo dr. Sava Obradović in ravnatelj direkcije za prehrano dr. Dragomir Čošić.

Dr. Obradović je najprej omenjal izjave, ki so bile podane v teku razprave ter je odgovoril na vse pripombe. Ravnatelj za prehrano dr. Čošić je izjavil, da je vlada pripravila dve uredbi in sicer uredbo o mestnih aprovizacijah in uredbo o obveznosti industrijskih podjetij, ki zaposlujejo

najmanj 30 delavcev, da ustanove konzumne organizacije zaradi prehrane svojih delavcev. Glede dela mestnih aprovizacij, je dejal, da se bo to delo omejilo na najvažnejša živila in sicer na moko, mast, olje, fižol, sladkor, kakor tudi na drva. Inž. Čošić je dalje dejal, da je ravnateljstvo za prehrano dobilo od Narodne banke potrebne kredite za delo mestnih aprovizacij, kakor tudi konzumnih organizacij, ki se bodo ustanovile pri industrijskih podjetjih. Končno je pozval vse zastopnike občin, naj ravnateljstvu za prehrano pošljejo vse druge podatke o svojih potrebah, ter naj stopijo v stik s Prizadom zaradi čim pripravnije preskrbe mestnih občin.

»Gospodarska Sloga« oproščena uvozne carine in vseh trošarin

Belgrad, 3. oktobra. m. Na predlog finančnega ministra je ministrski svet predpisal uredbo o osvoboditvi zveze zadrug Gospodarske Sloge od plačila uvozne carine in vseh ostalih državnih in samoupravnih dajatev in taks, ki se plačujejo na carinarnicah, z izjemo ležarine. Po tej uredbi se oprošča Zveza Gospodarske Sloge v Zagrebu plačila uvozne carine in vseh ostalih državnih in samoupravnih dajatev in taks, ki se plačujejo na carinarnicah za 400 komadov železnih pocinkanih sodov z okrog 200 litrov vsebine in teže po komadu okrog 50 kilogramov.

Nadzorstvo nad cenami usnja

Belgrad, 3. oktobra. AA. Minister za trgovino in industrijo dr. Ivan Andres ter minister za socialno politiko in ljudsko zdravje dr. Budisavljević sta na podlagi čl. 1 uredbe o nadzorstvu nad cenami (od 5. februarja t. l.) izdala naslednjo odloko:

1. da se nadzorstvo nad cenami v smislu uredbe o kontroli cen izvaja tudi glede usnja vseh vrst.
2. Urad za nadzorstvo nad cenami pri ministru za trgovino in industrijo ter pristojne splošne upravne oblasti druge stopnje bodo začele takoj opravljati svoje funkcije v zvezi z nadzorstvom nad tem proizvodi.
3. Odlok stopi v veljavo z dnem objave v Službenih novinah.

Nadzorstvo nad delniškimi kmetijskimi podjetji

Belgrad, 3. oktobra. m. Finančni minister je izdal sledeči odlok: 1. Predvideno nadzorstvo nad delniškimi podjetji iz odlokom z dne 18. oktobra 1938 se razširi tudi na vse ostale vrste kmetijskih podjetij v državi poleg delniških družb, ki so do sedaj edina bila navedena v odloku.

2. Vse vrste kmetijskih podjetij v državi (komanditne družbe, delniške komanditne družbe, družbe z omejeno zavezo, javne trgovske družbe) morajo po tem odloku prijavit deviznemu ravnateljstvu Narodne banke sodelovanje tujeve v njihovem kapitalu in sicer na način, ki ga bo predpisalo devizno ravnateljstvo Narodne banke.
3. Devizno ravnateljstvo se pooblašča, da izda potrebna navodila za izvršitev tega odloka.

Boj proti komunizmu pri Hrvatih in Srbih

Zagrebski listi objavljajo resolucijo, ki so jo podpisala vsa hrvatska društva v Slavonskem Brodu brez razlike idejne usmerjenosti, in v kateri zahtevajo najbolj ostre ukrepe proti komunistični propagandi, ki prihaja do posebnega izraza v neobičajnem razmahu širjenja raznih komunističnih brošur. »Komunistična propaganda je,« tako pravi resolucija, »naperjena proti življenjskim interesom hrvatskega naroda in ne sme biti dovoljena, da bi tisti, ki žive na Hrvatskem in od žuljev hrvatskega naroda isti narod zastopljajo z idejami, ki so prinesele iz tujine. Resolucija je bila poslana tudi banu Hrvatske. — Zanimivo je, da te resolucije niso objavili vsi listi banovine Hrvatske.

O komunistični agitaciji na belgrajski univerzi pa poroča v Belgradu izhajajoči »Bil-

ten jugoslovanskega protikomunističnega odbora«, ki opozarja na nevarnost, ki so ji izpostavljeni dijaki, ki prihajajo na belgrajsko vseučilišče, ki da je postalo neke vrste središče komunističnega delovanja. »Bilten« navaja še poseben primer o muslimanskem Akademskem domu, ki da je bil v veliki meri z javnimi sredstvi zgrajen za muslimanske akademike, a kjer da so razmere postale takšne, da pri vsaki komunistični rabuki vedno muslimanski dijaki iz tega zavoda prednjačijo. »Bilten« nato zaključuje, da na takšnih razmerah po vseučiliških nosijo krivdo tudi vseučiliške oblasti. — Toda ugotovitve same ne zadostujejo.

Se en glas je uvaževanja vreden k vprašanju komunistične propagande. To je življenje, ki ga je objavilo glasilo profesorjev pravoslavne bogoslovne fakultete v Belgradu »Hrišćanska misao«, ki pravi med drugim naslednje: »Naš boj proti gospodaskemu komunizmu ni poglavitni boj. Naš boj velja komunizmu na dogmatični in moralni osnovi. Komunizem zanika Boga in dušo, on zanika duhovno stran človeškega bitja in s tem tudi njegove duhovne potrebe. Ako bo krščanstvo izvojevalo zmago nad naukom, ki v človeku pozna samo bitje, ki je in pi je in uživa, a ki nima nobene duše, bo to največja zmaga krščanstva v vsej zgodovini.« — Ta glas pravoslavja je razveseljiv, ker napoveduje bolj aktivno sodelovanje v borbi proti komunizmu.

Ban dr. Marko Natlačen pri knezu-namestniku

Belgrad, 3. oktobra. m. Ban dravske banovine dr. Marko Natlačen je bil nocoj ob 6 sprejet v avdienco pri knezu-namestniku Pavlu.

Osebnosti

Belgrad, 3. oktobra. m. Na višjo pedagoško šolo v Belgradu so sprejeti sledeči učitelji in učiteljice iz Slovenije: Stopar Josip iz Tezna, Svajgar Viktor iz Zorca, Vidmar Mirko iz Šmarja, Kosijak Lojze iz Tišine, Arko Milutin iz Remšaka, Sajna Ivan iz Belgrada, Korošec Drago iz Toplice-Loke, Komar Radoslav iz Nikšincev, Bratog Rudolf iz Radeč, Vidmar Miroslav iz Trbovelj, Rakovec Franc iz Strug, Medved Branko iz Cerkelj, Češnik Maks iz Cerkelj, Vavpotič Ivan iz Laporja, Bobić Josip iz Melincev, Nehak Miroslav iz Marije-Snežne, Novak Jelka iz Kamnoviča, Potokar Rafael iz Radeč, Štrubelj Albina iz Sladkega vrha, Matoh Terezija iz Malega Slatnika.

Belgrad, 3. oktobra. Z odlokom prometnega ministra so premešeni naslednji železniški uradniki: Franc Znanec iz Zidanega mosta v Celje, Stane Hladnik iz Škofje Loke na Pragersko, Janez Koželj iz Celja v Maribor, Alojzij Rozman iz Novega mesta v Zidani most, Adolf Ukrec iz Rakeka v Ljubljano, Roman Božić iz Pragerskega v Maribor, Jože Porenta iz Rateč-Planica v Zabrnico, Anton Barlič iz Pragerskega v Novo mesto.

Belgrajske novice

Belgrad, 3. okt. m. Nocoj sta se sestala v predsedstvu vlade ministrske predsednik Cvetković in podpredsednik vlade dr. Maček ter se dalj časa razgovarjala o vseh političnih in gospodarskih ukrepih, ki jih namerava izdati kr. vlada.

Belgrad, 3. oktobra. m. Predsednik vlade in predsednik Jugorasa Dragiša Cvetković bo imel prihodnji teden sestanke s poslanci in senatorji JRZ po posameznih banovinah.

V Romuniji preiskava umorov članov Železne garde

Bukarešta, 3. oktobra. AA. DNB: Voditelj legionarskega gibanja Horia Sima je zapovedal preiskavo o prejšnjih umorih legionarjev. Vse te preiskave vodi duhovnik Dumitrescu Borsak, stari pristaja legionarskega gibanja. Po zaslugi Dumitrescovi prizadevanj se je posrečilo pojasniti vprašanje umora Codreana, zlasti na podlagi zasliševanja orožniškega majorja Dinulesca. Ze prej je bilo znano, da je Dinulesco v zvezi z umorom Codreana in drugi 13 vodilnih osebnosti legionarskega gibanja. Se več, znano je bilo, da je Dinulesco poveljeval pri tej priliki orožnikom. Dinulesco je izpovedal pri zasliševanju naslednje: Nekega dne sem dobil ukaz, naj se javim bivšemu ministrskemu predsedniku Calinescu, v čigar delovni sobi sem naletel tudi na generala Benclusa, poveljnika orožništva. Calinescu je Dinulesco sporočil, da morajo biti Codreanu in 13 njegovih vplivnih pristašev ubiti zaradi državne politike. To je potrdil tudi general Bengliu in dala ukaz, da naj to izvršim. Ob 10 zvečer 29. novembra 1938 je Dinulesco dal povelje, naj se Codreanu in ostalih 13 odpeljejo s policijskim avtomobilom iz zapora v Rimniku Baratu, ker bodo prepeljani v drug zapor. V policijskem avtomobilu je bilo več vrst klop, tako da so vsi potniki sedeli obrnjeni v smeri vožnje. V vsako drugo vrsto klopi so bili postavljeni trije do štiri legionarji, priklenjeni s težkimi verigami za klopi in z na hrbtu zvezanimi rokami ter tudi priklenjeni h klopiem.

Vsem je bilo ukazano naj drže glave p. J. oncu. V drugih vrstah klopi so zavzeli mesta orožniki naredniki, za vsakim legionarjem po eden, torej vsa 14 orožnikov, ki so bili posebej izbrani za ta posel. Major Dinulesco je sedel poleg šoferja. Na cesti med Ploestiem in Bukarešto so nekaj po polnoči na znak, ki ga je dal major Dinulesco z žepno električno svetilko, orožniki z usnatimi jermeni zadavili legionarje. Avtomobil je nadaljeval pot in prišel okoli štirih jutraj 30. novembra v Bukarešto, kjer se je ustavil pred staro vojaško temnico v utrdbi Gilava. Tam je bila že tri dni prej izkopana velika jama, okoli katere je bila napeta bodeča žica. Ko je avtomobil pripeljal na dvorišče trdnjave Gilavo, so bili oddani streli iz samokresov in karabin na vsa trupla, ki so jih zatem vrgli v jamo. Vojaški zdravnik je ugotovil, da so vsi mrtvi. Major Dinulesco je »nel govor na vse orožnike in poudaril, da so izvedli obodo vojaškega edišča in da so opravili demolično delo. Grobnico so zasuli z zemljo in ves dan se nihče ni smel približati temu kraju. Drugi dan so trupla spet izkopali in jih prenesli v drugo jamo, zunaj utrdbe, jih polili z 20 električnimi žveplene kisline, zatem pa grobnico pokrili s plastjo betona, preko katerega so nametali zemljo.

Major Dinulesco je končno izpovedal, da je tistih 14 orožnikov moralo podpisati protokol o smrti 14 legionarjev, čeprav so se sprva temu upirali. V protokolu je bilo zapisano, da je bilo 14 legionarjev ubitih, »ker so so poskušali pobegniti. Vsak orožnik je dobil 20.000 lejev nagrade. Nekateri priče trdijo, da je major Dinulesco dobil 200.000 lejev. Šofer policijskega avtomobila, ki so ga zasliševali na čisto drugem kraju, je povedal točno vse podrobnosti ter potrdil izpovedi majorja Dinulesca.

Suner v Rimu do sobote

Novi glasovi, da Španija ne bo vstopila v vojno

Rim, 3. okt. Španski notranji minister Serrano Suner nocoj še ne odpotuje nazaj v Madrid, ampak je bilo njegovo bivanje za en dan podaljšano. Odpotoval bo v soboto. Toda uradni del obiska je bil končan že danes. Suner je imel danes še en razgovor z zunanjim ministrom grofom Ciano. Z Mussolinijem se ni sestal vdrugič, kakor so to poročali nekateri zunanji listi.

Italijanski list mnogo piše o Španiji ter podčrtava vlogo, ki jo Španija lahko ima pri južnoameriških državah, da tamkaj izpodrine vpliv Anglije.

Glasovi o stališču Španije

Berlin, 3. okt. t. »Völkischer Beobachter« piše o potovanju španskega notranjega ministra Sunerja v Nemčijo in Italijo ter zanika trditve angleške tiska, da želita Nemčija in Italija Španijo potegniti v vojno. Nemčija in Italija tega ne potrebuje. Španiji je odmerjeno mesto pri preurejanju Evrope in Afrike in bo Španija ob svoji uri imela vlogo, ki ji pripada, pa naj je to vseč Angležem ali ne. Upanja, da bi kdaj moglo priti do spora med Nemčijo in Španijo, spada med tiste utvare, s katerimi se v Angliji tolažijo.

Madrid, 3. okt. »Associated Press« poroča, da so nekateri južnoameriške države pri ameriški vladi predlagale, naj Roosevelt posreduje, da Španija ne bi prišla v vojno. Na merodajnih mestih

izjavljajo, da pri španski vladi ni bilo nobenega posredovanja ameriške vlade, kakor je to zanikala tudi že ameriška vlada. V kolikor pa se tiče strahu nekaterih južnoameriških držav, da bi bila Španija potegnjena v vojno, izjavljajo na poučenih mestih, da španska vlada ne potrebuje nobenega pritiska od nobene strani, da ostane pri svoji mirovni politiki, kajti general Franco je iz lastne volje za nevtralnno zadržanje Španije v sedanji vojni. Da pa so simpatije Španije pri tistih državah, ki so generalu Francu pomagale, da je Španijo rešil iz državljanske vojne, se samo po sebi razume.

Spet govorice o sestanku Hitler—Mussolini—Franco

Washington, 3. okt. b. »United Press« poroča ob 16.15, da v rimskih krogih trdijo, da se bosta Hitler in Mussolini v najkrajšem času sestala zaradi skupnega dogovora o posledicah in korakih, ki jih je treba storiti po sklenjenih trojezi. Datum in kraj sestanka Hitlerja in Mussolinija sta tajna. Odpisane generala Franca, španski notranji minister Suner, je nenadno odgodil svoj odhod iz Rima in bo šele v soboto odpotoval nazaj v Madrid. Če je nameravani sestanek Hitlerja in Mussolinija v zvezi z odgoditvijo Sunerjevega povratka v Madrid in če bo morda prišlo do sestanka generala Franca z Mussolinijem in Hitlerjem, pa dopisnik »United Press« ni mogel točnega zvedeti.

Predlog za ameriško-angleško obrambno zvezo proti Japonski

Newyork, 3. oktobra. t. United Press. V »Herald Tribune« je major Eliot napisal članek, ki ga smatrajo kot prvi migljaj, v katero smer bi se mogla ameriška zunanja politika razvijati na tihomorskem prostoru. Major Eliot namreč zagovarja pravi vojaško-obrambni sporazum za ohranitev doseganega stanja na Tihem morju, Eliot meni, da bi bila s takšnim sporazumom Japonska neizprosno postavljena pred izbiro, ali svoje zahteve in težnje zmanjša, ali pa da sprejme vojno. Japonska pa da bi bila v takšni vojni brez dvoma poražena. Eliot predlaga za sporazum med Ameriko in Anglijo naslednje možnosti:

1. Anglijski in ameriški imperij bi proti »asonski« objavila popolno gospodarsko zaporo. To bi ne bilo istovetno z blokado, ker bi bil samo blagu iz obojih imperijev prepovedan odhod na Japonsko.
2. Anglija bi spet odprla cesto skozi Burmo na Kitajsko, s čimer bi se začele in pospešile spet vojne dobave materiala Čankajskem na Kitajskem. Anglijske čete bi zasedle mejo Siam in Burme, med tem ko bi avstralske čete krile Burmo in malajski polotok.
3. Anglija in Amerika dovolite Kitajski vsa razpoložljiva pomoč v njeni borbi proti Japonski.
4. Zedinjene države Severne Amerike pošljejo brodovje in letala na Daljni Vzhod, morda v Port Darrin v Avstraliji in v Singapuru.
5. Anglija in Amerika okličeata skupni protektorat nad Nizozemsko Indijo ter začeta istočasno razgovore z generalnim štabom nizozemskih oblasti na nizozemskem otočju.
6. Anglija in Amerika zgradiša opo.lišča na otokih Gilbert in na Salomonskem otočju.

Ameriško tihomorsko brodovje se zbira pri Filipinih

Moskva, 3. oktobra. t. Moskovski radio je trikrat zaporedno objavil poročilo o premikanju ameriškega vojnega brodovja na Tihem morju, s čimer je hotel poudariti, da prihajajo ta poročila iz dobro informiranih krogov. Po poročilih moskovskega radia je 5 vojnih ladij zapustilo Havajske otoke in dobilo nalog, da odpluje na Filipine, kjer se nahaja sedaj že 6 bojnih oklopnih ladij, 12 krizark, 20. rusilcev, 2 nosilki letal in večje število podmornic. Brodovje, ki prihaja iz Honolulu na Havajskih otokih, obsega 1 bojno oklopnico, 1 nosilko letal in 8 krizark.

Washington, 3. oktobra. AA. DNB. Vrhovni poveljnik ameriških pomorskih sil na Tihem oceanu admiral Ricardson bo prišel te dni v Washington, kjer bo imel razgovore z mornariškim ministrom Knoxom.

Washington, 3. oktobra. AA. DNB. Mornariški minister Knox je danes sporočil, da Združene države ne nameravajo zaradi najnovejšega razvoja dogodkov na Tihem morju okrepiti svojih eskader na Daljem vzhodu, rečnih patrol na Jangceju in garnizij na Filipinih. Na vprašanje, če mornariško ministrstvo vodi z Anglijo pogajanja o uporabi Singapura kot oporišča, je ameriški mornariški minister dejal, da takšnih razgovorov ni bilo. Zatem je izjavil, da še ni sprejel sklepov o prijateljskem obisku ameriških pomorskih enot v Avstraliji in Novi Zelandiji.

Washington, 3. oktobra. b. Associated Press: Fred Knox, mornariški minister Združenih držav je zanikal govorice, da nameravajo Združene države uporabiti Singapur za vojno oporišče.

Med tem pa je kanadsko-ameriška obrambna komisija, ki ji je predsedoval La Guardia, sprejela večeraj sklep, da se z veliko naglico okrepijo pomorska oporišča Amerike in Kanade na euromorski strani. Newyorški župan La Guardia je obrazložil, da so ti ukrepi nujno potrebni kot odgovor na pakt, ki so ga podpisale Japonska, Nemčija in Italija. Drugi ameriški mornariški strokovnjaki so pregledali v Bostonu atlantsko obal in eklenili, da se ameriško atlantsko brodovje okrepi za nadaljnjih 125 vojni enot in patrolnih ladij. To je prvi korak za okrepitev ameriškega atlantskega brodovja.

Posveti v Washingtonu o usodi francoskega otoka Martinique

Washington, 3. oktobra. AA. Reuter. Po obvestilih »Associated Press« izjavljajo dobro poučeni washingtonski krogi, da se je na večeršnjem posvetu med predsednikom Rooseveltom in francoskim veleposlanikom Hayejem govorilo o naslednjem vpra-

šanju: Kaj bo z nad sto letali, ki so bila izdelana v Ameriki in ki sedaj neiskoriščena čakajo na francoskem otoku Martinique. Ta letala so namreč na francoski nosilki letal »Bearn« in se nahajajo na njej od podpisa premirja.

Washington, 3. oktobra. t. Press poroča, da ameriške oblasti z veliko pozornostjo gledajo na francoski otok Martinique in da se pogosto sliši mnenje, da bi bilo treba ta otok zasedeti, ker obstaja nevarnost, dokler je Francija zasedena od Nemčije in Italije, da ne bi ti dve velesili skušali na tem otoku dobiti oporišča, kar bi bilo proti sklepom, ki so bili sprejeti na vseameriški konferenci na Havani v interesu varnosti držav na obeh ameriških celinah.

„Bitka za London“

Mnenje v moskovski »Komsomolskaj Pravdi«

Moskovska »Komsomolskaja Pravda« objavlja v svoji številki z dne 18. septembra članek pod naslovom »Pomen bitke za London«, ki ga je napisal I. Jermašov. Članek se v prevodu glasi:

Sedaj se že 40 dni in 40 noči neprestano bijejo letalske bitke nad angleškimi otoki. Nemško vojno vodstvo se je načrtno pripravljalo za ta boj in ga vodi z vsemi svojimi silami. Kar tiče Anglije, je primorana, da v trenutku, ko se je vojna nevarnost povsem približala njenim obalam, voditi boj kar na dveh frontah, v Evropi in v Afriki.

Pomen majniških in junijskih bitk v Belgiji in Franciji

Sedanja »bitka za London« je neposredna posledica vojnih dogodkov prošlega leta. Ona je prav za prav nadaljevanje teh vojnih dogodkov. Majniški poraz v Flandriji je že vnaprej odločil tudi o usodi Pariza in je pripravil vojaški zlom Francije. Tako v Angliji kakor v Franciji so si bili merodajni činitelji na jasnem glede usodnih posledic nemškega prodora čez reko Meuse, ker so se zahodni zavezniki izkazali, da so v najširšem smislu te besede bili nepraviljavni za tako hude vojne preizkušnje. Vsak izmed njih je gojil tajne upe, da bo morda burja le šla mimo njega.

Ko so nemške armade v sredini maja potem, ko so prekorale Belgijo, prebile tudi zelo slabe francoske obmejne utrdbe ter sunile do obale pri Abbevilleu, Calaisu in Dunkerqueu, je vrhovno poveljstvo francoske armade mislilo, da bo nemška vojska izvedla bliskovit udarec proti Angliji. Zaradi tega so v Parizu takrat, ko so se bile največje bitke v Flandriji in so nemške armade prišle do morja, govorili: Sedaj gredo nad London!

Toda ogenj flandrijskih bitk je hitro ugasnil. Že dne 5. junija so nemške armade, ki so se obrnile v južnozahodno smer, prebile francosko utrjeno črto na Sommi. Sedaj so začeli v Londonu govoriti: Nemške armade gredo sedaj nad Pariz!

Vendar je tudi to bila utvara. Junijske bitke na Sommi in na Seini so pokazale, da je po mišljenju tretje stranke pri teh operacijah, namreč nemškega vrhovnega poveljstva, najkrajši pot do Londona čez Pariz... Nemško poveljstvo je namreč prišlo do zaključka, da je neobhodno potrebno, da zasedejo nemške vojske vso francosko obalo. Kajti veliki napad na angleške otoke je najvažnejša točka v nemškem vojnem načrtu proti Angliji. Kapitulacija Francije je nemškemu vojnemu poveljstvu šele omogočila, da je bila proti Angliji postavljena prava fronta, ki objemlje angleške otoke od severa do juga.

Vloga angleške vojne mornarice

Uspeh majniških in junijskih bitk v Belgiji in v Franciji je potemtakem »prva doba« v bitki za London, to se pravi, za poset angleških otokov. Uspeh teh borb je pokazal na globoko krizo vsega angleškega vojnega ustroja. Angleška vojska ni bila v stanju, da brani najbolj važne strateške dohode do Rokavske obale. Ako Anglija že meseca junija ni prišla v neposredno nevarnost nemškega vpada in da je Churchillova vlada dobila možnost, da se v

V ameriških vojaških krogih proučujejo vprašanje zasedbe tega otoka.

Ameriško-nemški odnošaji

Berlin, 3. oktobra. b. »Völkischer Beobachter« opominja Združene države na ameriško-nemške odnošaje ter protestira proti temu, da je Amerika dobavila Angliji 50 rusilcev. List poudarja, da se Združene države vedno bolj vmešavajo v evropske zadeve, medtem ko za ameriško celino zahtevajo nedotakljivost.

Newyork, 3. oktobra. b. Na konferenci predstavnikov tiska je predsednik Roosevelt izjavil, da ne namerava ukiniti Johnsonovega zakona. Ko so časniki vprašali g. Roosevelta glede ameriško-nemških odnošajev, je Roosevelt izjavil, da je washingtonska vlada že poslala Nemčiji opomin na zapadli obrok nemškega poveljnega dolga Ameriki. Kot je znano, dolguje Nemčija Združenim državam okrog 271 milijonov dolarjev (okrog 16 milijard dinarjev).

treh mesecih državo odločno pripravi za borbo proti Nemčiji in Italiji, je to — zasluga angleške vojne mornarice. V največjih dneh bitke v Flandriji, ko je prišel najboljši del angleške armade v nevarnost, da ne bo popolnoma uničen z vsemi posledicami, ki iz tega izhajajo, je angleška mornarica, podprta od letalstva pomagala, da se je rešila. Angleski vojni mornarici se mora vojno vodstvo zahvaliti, da je moglo svojo oboroženo silo obnoviti in preosnovati. Toda vojna mornarica je bila sama kmalu v položaju, da obeti posledice majniških in junijskih porazov angleških in francoskih armad. Mornarica je namreč morala v še hujših okoliščinah preprečiti izkrcanje sovražnika na angleški vzhodni obali. To je tudi storila. Toda kako naj bi ona preprečila množstvene napade iz zraka, napade, ki so naperjeni proti življenjskim središčem Anglije in proti osnovnim oporiščem angleške moči na morju, torej oporiščem vojne mornarice same.

V angleški admiraliteti so pravilno računali, da bo Nemčija zaradi slabosti svojega vojnega brodovja predvsem računala na svoje moči v zraku. Uspeh ali neuspeh izkrcanja Nemcev v Angliji se bo rešil v boju za nadoblast nad angleškim zračnim prostorom, predvsem pa nad pomorsko ožino pri Doverju in nad ustjem Temze.

Glavno orožje — letalstvo

Pri položaju, kot je nastal, je bilo jasno, da bo glavno težišče nadaljnje borbe moralo nositi angleško letalstvo, ki je sicer dobro pripravljeno, ki pa je številčno slabše, kakor pa nasprotnikovo. Kajti vrhovno poveljstvo Nemčije, ki razpolaga z močnimi letalskimi silami, je začelo z množstvenimi letalskimi napadi na Anglijo brez ozira na njeno vojno mornarico.

V rokah angleškega vrhovnega poveljstva je letalstvo tista slija, ki odbija udarce, med tem ko svojega težkega meča, namreč svoje vojne mornarice, ki je v angleškem imperiju vedno veljala kot prvo, še vedno ne more potegniti iz nožnice. Vpravljen tukaj leži vsa slahost angleškega vojnega ustroja. Položaj je namreč postal takšen, da mora namreč slabši del angleškega orožja, namreč letalstvo, nositi glavno težišče bojev proti tistemu orožju, ki je pri protivniku najmočnejše. Ta neenakost se je pokazala v bojih, ki so se dosedaj razvijali. Nemško letalstvo teži za tem, da s svojimi težkimi udarci razdrobi jedro angleške obrambe v prestolnici. Ako je res, kakor poročajo nemški viri, da nemško letalstvo vrže vsak dan do 1.000 ton bomb na Anglijo, potem mora biti škoda, ki je povzročena na angleških otokih, ogromna.

Vendar je še daleč od tega, da bi bil izid boja končan.

Tudi za nemško letalstvo je bilo potrebno, da v započetem boju postane glavno orožje. V tem je bistvo sedanje vojne. Niti oklopne in tankovske divizije, niti motorizirane armade, niti topništvo — izvzemši obalno — se v tej ogromni borbi ne udeležujejo. Tudi padobrantska in skakalska vojska ne more se nastopiti, kajti padalci iz zraka, če bi jih bilo tudi nekaj tisoč, bi bili brez velikih težav uničeni. Tudi nemška vojna mornarica, ki itak ni številna, ne more imeti kakšne odločilne vloge pri pripravljanju tako zamotane vojne operacije, kakor bi bil poskus izkrcanja na angleških otokih.

Kakšen bo izid

Kakšni so pogoji za uspeh na eni ali na drugi strani?

Anglija se je izkazala nezadostno pripravljena za ta veliki dvoboj v zraku. Vendar pa

se do sedaj nemškemu letalstvu še ni posrečilo, niti da okrepi svojo nadmoč v zraku, niti da zlomi angleško protiletalsko obrambo, kamor spada v prvi vrsti angleško letalstvo samo. Boj, ki se je začel v zračnem prostoru nad Anglijo s prvimi dnevi avgusta in ki je dobil značaj neprestanega trajanja od 3. septembra dalje, je za nemško letalstvo mnogo težji, kakor pa so bili boji v Belgiji in v Franciji. To dokazujejo tudi podatki o izgubah Res je, da številke, ki jih eni ali drugi objavljajo, druge drugim nasprotujejo. Toda kljub temu smemo verjeti, da tako angleško kakor nemško letalstvo izgubi vsak dan po 30 letal, tako, da skupne angleške in nemške izgube v 40 dneh bojev znašajo do 4.000 letal s 3 do 6 tisoč letalci. Glavno vprašanje, ki se postavlja zračnemu brodovjeju, je, koliko časa bosta mogla prenašati tolikšno obremenitev.

Nemško letalstvo poskuša v tem razdobju bojev zlomiti svojega nasprotnika. V trenutku, ko bi Anglija izgubila bitko v zraku, bi mogli nastopiti padobrantski skakalci, ki čakajo na svojo uro v francoskih in belgijskih pristaniščih. Namere nemške komande potrjujejo tudi spremembe v taktiki zračnega napadanja. V prvem razdobju, to se pravi od začetka avgusta do začetka septembra so nemški letalski napadi veljali istočasno in hkrati mnogim velikim središčem po državi. Toda ne glede na povzročeno škodo na tleh, je angleško letalstvo imelo v avgustu sorazmerno majhne izgube. V septembru pa je postal glavni cilj nemških napadov London in od tega trenutka dalje so tudi izgube angleškega letalstva večje. »Bitka za London« je pritegnila v svoje območje glavne sile angleškega letalstva. Angleski poleti nad Berlin in nad druga važna središča Nemčije so imeli drugovrstni pomen, namreč, da nemško letalstvo odtegnje proč od Londona. Ta cilj sicer ni bil dosežen, toda tudi izgube nemškega letalstva so narastle.

Trenutek odločitve se bliža

Zelo značilno je, da je angleško letalstvo zadnje čase glavno borbo proti nemškim napadom odstopila protiletalskemu topništvu, ki je zelo močno in zelo dobro organizirano, med tem ko se angleška letala v glavnem posvečajo nalogi, da uničijo padobrantske enice, ki so zbrane po francoskih in belgijskih pristaniščih. Angleško vojno poveljstvo hoče na vsak način borbo podaljšati in tako primorati protivnika, da odloži svoj načrt izkrcanja na angleških tleh na poznejši čas, ki bo manj ugoden.

»Bitka za London« je, kakor to pravilno razumejo na obeh straneh, prav za prav bitka za Anglijo in za angleški imperij. Toda ta bitka ne more več dolgo trajati s tolikšno silovitostjo. Približuje se namreč trenutek, ko ne več samo napadeni, marveč tudi napadalec prihaja pod vpliv položaja, ki si ga je sam ustvaril, ko mora namreč ponoviti besede latinskega pregovora: Hic Rhodus, hic salta — Tukaj je Rhodus, sedaj skoči! Z drugimi besedami povedano se približuje čas, ko se bo morala nemška napadalna vojska odločiti, da prebrehde tistih 40 km morskega prostora, ki je devet sto let nepremagljivo branil mir angleških otokov. Toda v tem trenutku bojev bo nastopil nov činitelj — namreč angleška mornarica. Toda to je samostojno vprašanje, o katerem je treba posebej govoriti.

Eksplodije v Švici

Bern, 3. oktobra. AA. (Stefani.) V znani tovarni orožja in streliva v Erliconu je prišlo večeraj do dveh eksplozij. Tretja in največja eksplozija pa je bila snoči in je bilo 11 oseb težje ali lažje ranjenih. Vzroki eksplozij še niso znani, vendar pa se postavlja vprašanje, če ne gre za sabotažo angleškega znakme. V zvezi s temi eksplozijami je začelo več tisoč delavcev stavkati zaradi nevarnosti in da bi dosegli povečanje mezd.

Berlin, 3. oktobra. AA. (DNB.) Italijansko časopisje obširno komentira celo vrsto tajnstvenih eksplozij, do katerih je prišlo v neki švicarski tovarni v Erliconu. Dopisnik »Journal d'Italie« poroča, da so te eksplozije zbudile velik nemir v delavski krogi.

22. obletnica vladanja bolgarskega kralja Borisa

Sofija, 3. okt. AA. Bolgarska brzojavna agencija objavlja: Predsedstvo vlade je objavilo naslednje uradno sporočilo:

Proslava 22. obletnice, odkar je stopil na prestol Nj. Vel. kralj Boris, pada v isti čas, ko se Dobrudža priključuje domovini. Ob tej priliki je Nj. Vel. kralj izvolil razširiti svojo milost in je pomilostil vse politične zločince, pomilostil jih pa je bilo tudi 1359 navadnih zločincev. V tem času narodnega in državnega poleta, ko se soglasno izraža edinstvo bolgarskega naroda, to dejanje najvišje milosti krepko podpira zaključek neke preteklosti in se preveča z novo vero v modrost državnega poglavarja, prav tako pa pospešuje možnost, da se bolgarski narod še bolj zbere okoli svojega vrhovnega poglavarja, ki se je ves posvetil miroljubnemu delu za dobrobit in napredek Bolgarije.

Številna interniranja v Franciji

Francosko službeno poročilo trdi, da »tisti, ki so povzročili poraz, sedaj spet rovarijo proti javnemu redu...«

Zeneva, 3. oktobra. AA. DNB: Z ozirom na aretacijo bivšega ministra Pomareta in Leona Joubauxa, bivšega voditelja marksističnih delavskih sindikatov, je francoska vlada izdala poročilo, ki se glasi: Vlada je ukazala internirati celo vrsto osebnosti na podlagi zakona od 3. septembra 1940. Da bi se pravilno tolmáčil ta ukrep, se precizira, da ta politični postopek nima nobene zveze z vrhovnim državnim sodiščem v Rimu niti z novoustanovljenim vojnim sodiščem. To naravno ne izključuje možnosti, da bo morebiti vrhovno državno sodišče ali novoustanovljeno vojaško sodišče smatralo potrebno poklicati na odgovornost internirane osebe. V trenutku, ko se vlada v tragičnih okoliščinah prizadeva, da bi ohranila francosko suverenost in javni red, ki ji ma proti nevarnost upravnih odločitev, ki so povzročili poraz Francije, bo narod razumel, da je dolžnost odgovornih činiteljev, da podvzamejo potrebne ukrepe proti onim osebnostim, ki niso ali neboje razumeli današnjega stanja in ki odkrito ali podtalno z besedo in dejanjem žele prikriti dejstva, zaradi katerih je Francija morala toliko pretrpeti.

Oklic vojnega ministra

Vojni minister general Huntzinger je naslovil na francosko vojsko dnevno povelje, v katerem je med drugim dejal:

V trenutku, ko se lotavam nalge, da po premirju preuredim francosko vojsko, se obračam na vsakega posameznika med vami. Za moralo naše vojske morata veljati vedno dva glavna temelja, dvoje načel, ki sta bratstvo in pokornost do starejših. Iz te zmanjšane vojske moramo napraviti vojsko, ki bo boljša po vrednosti in moramo gledati v njej enega najglavnejših sestavnih delov preporenega naroda. V tej vojski se bo varovala ljubezen do domovine. Zaradi sedanjih žalostnih časov bo vojska v svoji čisti in topli duši vedno morala misliti na lepšo bodočnost, kakor se spodobi narodu, ki je ponosen na svojo preteklost in ki je imel vedno zadosti poguma, da je prinesel vse, kar je dala bodočnost.

Rušilec poškodovan

Bern, 3. oktobra. AA. DNB. Po novicah, ki prihajajo iz Vichyja, je francosko ministrstvo za vojno mornarico objavilo, da je bil pri bojih pred Dakarjem hudo poškodovan francoski rušilec »Audacieux«.

Barcelona, 3. oktobra. AA. (DNB.) Dve sto članov mladinske organizacije španske falange je odpotovalo v Italijo na vabilo italijanske vlade.

Novi obrazi v Romuniji

Tudi že pred sedanjo vojsko je bilo v Romuniji nekaj mož, ki so želeli naslonitev Romunije na državi osi. Toda tudi najbolj skrajni desničarski politiki bi si dali rajši odsekati obe roki, kakor da bi samo ped romunske zemlje odstopili komurkoli. Toda kaj bi o tem govorili, saj poznamo način, poznamo besedilo in poznamo tudi avtorje! Toliko se je v zadnjih letih v Evropi »bojevalo do zadnje kaplje krvi in do končne zmage«, da do dobra poznamo propagandno vrednost takšnih in podobnih navduševalnih fraz. Iz Finske nismo nikdar čuli o kakšnih navdušenih govorih. Finci so se enostavno borili.

Notranja politična situacija v Romuniji je tudi po velikem puščanju krvi še vedno dosti nejasna in ni lahko na prvi pogled reči, kdo je legitim in kdo ilegiten. Ustreljeni vodja Železne garde Codreanu si je zamislil svojo gardo po vzoru nemških napadalnih oddelkov. Politično pa je izdelal program, po katerem naj bi Romunija postala totalitarna država po vzgledu Nemčije. Ta program seveda ni ugajal bivšemu kralju Karolu, ker za njega ni bilo odmerjenega primernege mesta.

Eden od poveljnikov Železne garde, ki je zavzemal podobno mesto kakemu nemškemu gauliterju, je bil tudi Horia Sima, ki je doma iz Transilvanije in star šele 35 let. Kljub svoji mladosti je bil že profesor filozofije v Lugosu. Toda kaj zgodaj se je seznanil z ječami od znotraj. Po velikem procesu proti Železni gardi, ki je bil v Cluju, je Horia Sima dobil dosmrtno ječo. Kmalu pa je bil pomilostljen na 10 let, a že po nekaj mesecih so mu vplivni prijatelji omogočili, da je zbežal v Nemčijo. Ko je Gurgutu postal ministrski predsednik, je mladega profesorja poklical iz Berlina nazaj in mu dal mesto v vladi. Toda Sima se s takšnim položajem ni zadovoljil in je kmalu svoje mesto odložil. Bolj mu je ugajalo delati izven kabi-

neta, posebno ker je bolj in bolj postajal voditelj Železne garde, ki je v boju s prejšnjim režimom izgubila okrog 450 svojih pomembnejših članov. Toda ko je notranjepolitična kriza v Romuniji z odstopom Transilvanije dosegla višek, ni bil morda Horia Sima tisti, ki je prišel na oblast, ampak ga je pretekel za pičel korak Antonescu.

Železni general Antonescu je potomec stare častniške družine, ki je v romunski zgodovini pomembna. Njegov stric je preosnoval romunski generalni štab. V svetovni vojski je Antonescu postal podpolkovnik v glavnem štabu, ne da bi ga javnost mnogo poznala. Vojaki pa so o njem govorili, da je strog, stvarjen in pravičen.

Že zgodaj je Antonescu simpatiziral z obnovitvenim gibanjem, čeprav ni bil njegov član. V politične boje se ni vtikal, dokler ni prišlo usodno poletje, ko so kar trije mejaši zahtevali dele romunske zemlje. Tedaj je Antonescu kralju pisal pismo, v katerem je njegovo državno vodstvo kritiziral. Karol pa seveda ni bil razpoložen, da bi ravno v tistih dneh poslušal očitke s te strani, in je dal Antonescu zapreti v vojaški zapor v Bistrici. Toda v ječi ni ostal dolgo. Skoraj se je vse zrušilo in ljudstvo je skoraj soglasno zahtevalo 58 letnega Antonescu, ki je v 24 urah postal ministrski predsednik. Kralj je bil vesel, da je nekoga našel, ki je bil pripravljen vso dalje vleči.

Toda tudi sedaj še dežela krvavi iz mnogih ran. Horia Sima je sicer namestnik ministrskega predsednika in je izjavil, da je z Antonescu, ki je vodja države, pripravljen sodelovati. Toda vesti, ki prihajajo sicer zelo redko iz Romunije, dokazujejo, da je med obema voditeljema že tekma za prvenstvo. Ako je res zunanjepolitični položaj Romunije zaključen, je pa gotovo, da v notranji politiki še nikakor ni dovršen.

Križeva pot slovenskega izseljenskega duhovnika

Prijet na begu skozi Francijo



Žične ovire so ločile posamezne oddelke, na primer »B« in »C«. Obe slike iz taborišča je narisal z akvarelom za spomin g. Švelcu neki tudi internirani slikar.

Konec septembra se je vrnil iz Francije izseljenski duhovnik g. Tone Švelc, ki je polnih 8 let pastiral med našimi izseljenci v Aumetzu med luksemburško mejo in znano trdnjavo Metz. G. Švelc je imel tam obširen delokrog. Precejšen del pokrajine med Verdunom, Longuyonom in Metzom, ki pripada sicer trem različnim škofijam, je znan po svojih velikih železnih rudnikih, kjer dela tudi precej jugoslovanskih izseljencev. Na tem območju je živel okrog 1500 Slovencev, večinoma od dela v rudnikih, poleg tega pa še 50 Hrvatov, ki so bili v glavnem zaposleni v tovarnah. Polovica vseh Slovencev je Primorcev, medtem ko so drugi večinoma Štajerci in Dolenci, Gorenjci pa Notranjci pa je le nekaj. Koliko dela je zahtevalo dušno pastirstvo po tako razsežnem ozemlju, dokazuje najlepše dejstvo, da je g. Švelc redno vsako nedeljo biniral (imel dvojno mašo). Prvo mašo je imel vedno v Aumetzu, drugo pa kasneje v večjih kolonijah slovenskih izseljencev. Najdalj od Aumetza je bila 45 km oddaljena kolonija Giraumont, kjer so sami primorski Slovenci. To razdaljo je g. Švelc seveda prevozil z avtomobilom, tako da je še pravočasno prišel in opravil drugo sveto mašo.

Začetek vojne

V to življenje naših izseljencev, ki so še dokaj narodno zavedni, pa je kruto posegla sedanja vojna. Ne samo doživljajo naših izseljencev, ampak še prav posebej čudne dogodivščine g. Švelca, ki nam je to pripovedoval, to najlepše dokazujejo. Ko je v maju Nemčija bliskovito napadla Nizozemsko, Belgijo in Francijo, je tudi pokrajina ob luksemburški meji v bližini Aumetza hitro občutila, da se pripravljajo veliki dogodki. Že 8. maja so nemška letala prvič napadla važne vojaške točke v Aumetzu, za tem pa so Francozi v bližini Aumetza postavili 20 dalekometnih topov, s katerimi so začeli streljati na nemške postojanke na luksemburškem ozemlju. Dokler so streljali samo Francozi, je še šlo. Toda Nemci so začeli kaj hitro odgovarjati, zaradi česar je bil Aumetz izprazen in na binkoštno nedeljo 12. maja je tudi g. Švelc zapustil Aumetz. Preselil se je v 30 km oddaljeni Moutiers, kjer je prav tako kolonija slovenskih izseljencev, ki so si osnovali tam 25 družin.

Tedaj so že začeli v Franciji z vso strogostjo preganjati takozvano peto kolono, ki naj bi po trditvah zaveznikov toliko škodovala njihovim operacijam na frontah. Prav to dejstvo pa je zapeljalo popolnoma nedolžnega g. Švelca na križev pot, ki se je končal srečno konec septembra. G. Švelc se je v Moutiersu naselil v stanovanjski hiši nekega slovenskega naseljence, ki je služil v francoski vojski. Tega izseljenca je za časa vladanja ljudske fronte g. Švelc prepričal, da je odstopil od komunističnih načel, ki jih je kot rudniški delavec tedaj vneto zagovarjal. Ta izseljenec je bil tedaj celo znan kot organizator komunističnih celic, vendar je kasneje prekinil vse stike s komunizmom. Za vladanja ljudske fronte so namreč skoraj prav vsi slovenski izseljenci postali člani ljudske fronte. Pa jim druga tudi ni ostalo, saj bi bili sicer ob delo in zaslužek. Ko se je ob silovitem vojaškem spopadu pokazalo toliko slabih posledic vlade ljudske fronte, se je seveda vsa jeza obrnila proti ljudskim frontašem in tistim, ki so nekdaj bili člani te fronte. Ne da bi za to vedel, je g. Švelc stanoval torej v praznem stanovanju znanega ljudskofrontaša, kamor se je preselil iz Aumetza.

Krajevnim oblastem se je zdelo to zelo sumljivo in nenadoma se je raznesla govorica, da je tuje, ki se je vselil v hišo znanega pristaša ljudske fronte, najbrže član pete kolone in da ima nalogo organizirati atentate, posebno na železne rudnike. Že 15. maja je bil g. Švelc prvič aretiran in zasilan. Nato so ga izpustili in 10 dni opazovali. Medtem pa so napravili pri drugih slovenskih družinah v tamkajšnji koloniji natančne hišne preiskave. Strah pred tuji je dobil velike oči. Tudi pri g. Švelcu so napravili kar tri preiskave. Pri slovenskih družinah so celo pregledovali živalne stroje, če niso morda v njih montirani radijski oddajniki. Pri g. Švelcu pa so prelistali vse knjige, ker so pričakovali, da nosi s seboj tajne šifre. Seveda so bile vse preiskave brezuspešne. Kljub temu pa se je sum vlekel naprej.

K orožniku priklenjen

26. maja sta se že postavila pred stanovanje g. Švelca dva orožnika z nasajenim bajonetom in ga nista pustila več iz hiše. Dne 27. maja pa so se pripeljali orožniki na dveh avtomobilih. Povabili so g. Švelca, naj se napravi, ker ga bodo odpeljali, češ da se boje atentata. Polovico občinskega odbora je prišlo gledat to aretacijo in ko je g. Švelc stopil iz hiše, so mu eno roko uklenili in jo privezali z drugo ključavnico na roko orožniku. Tako priklenjena drug na drugega sta se usedla v avtomobil, medtem ko so domačini Slovenci začudeni

gledali, češ, kaj neki je mogel storiti g. Švelc, da ga peljejo kakor nevarnega zločinca.

G. Švelca so pripeljali s spremstvom v Briey, kjer je sedež subprefektore. Tam so mu povedali, da bo sedaj treba »pokoro delati«. Spravili so ga v zapor, še prej pa so mu pobrali naramnice, nož in druge malenkosti, zato, da si v kehi »ne bi mogel kaj storiti«. Drugi dan je g. Švelc bil zasilan prvič od višjega policijskega uradnika, ki je seveda takoj postopal mnogo lepše. Najprej ga je vprašal, če je že zajtrkoval, nato pa mu je ponudil kavo in kruha. Povedal mu je tudi, da zaradi suma, ki je nastal proti njemu, ne bo še takoj izpuščen na svobodo, in mu je zato predlagal, naj se pod nadzorstvom odpelje na svoje stanovanje in prinese s seboj potrebno perilo in obleko. G. Švelc je tudi to storil, na kar je bil pod nadzorstvom prepeljan v Metz, kjer je bil nastanjen v vojašnici, v kateri je bilo spravljeno še večje število raznih nezanesljivih elementov. Kakor je tam zvedel, so mislili za njega, da je morda nemški padelec. To pa zaradi tega, ker so se raznesle govorice med prebivalstvom, da nemški padalci skačejo iz letal.

G. Švelc pa ni hodil v talarju kakor francoski duhovniki, ampak le s kolarjem in v črni obleki kakor pri nas in kakor tudi v Nemčiji. Zaradi tega je padel nanj ta sum.

V samotni celici

Pri prvem zasilanju v Metz je uradnik zapazil v aktu tudi nek narisani zemljevid. Mislječ, da je g. Švelc risal to karto, je takoj prekinil zasiljevanje in ga poslal v samotno celico z naročilom, da bo poslan vojnemu sodišču. Kasneje so vendarle akt prebrali in ugotovili, da karte ni risal g. Švelc, ampak le orožnik, ki je s karto hotel pojasniti nekatere podrobnosti o bivališču g. Švelca. Dokler tega niso ugotovili, je g. Švelc bolj trda predla. Vendar pa so mu vojaki, ki so ga stražili, dajali obroke od svoje hrane in nek podnarednik mu je zadnja dva dni dal v celico slamnjačo, tako da mu ni bilo treba ležati na trdih tleh s podbojem od vrat kot blazino.

Po osmih dnevih zapore je dobil g. Švelc posebno sobo. Takoj je opazil, da se je v vojašnici ta čas marsikaj spremenilo. V vojašnici je bilo že 14 slovenskih družin, ki so jih aretirali v Moutiersu takoj drugi dan potem, ko so odpeljali g. Švelca. Kot člani tujega naroda in kot bivše ljudske fronte so jih oblasti spravile v vojašnico, seveda moške posebej, ženske in otroke pa tudi posebej. Nobeden od teh ni smel govoriti z g. Švelcem. Končno so odpeljali g. Švelca na poveljstvo generalnega štaba v Metz, kjer so ga zasiljevali polnih pet ur. Konec dolgega zasiljevanja je bil ta, da je višji častnik rekel g. Švelcu: »Pa imamo res v teh časih mnogo bolj pametnih stvari, s katerimi bi se morali pečati, kakor pa s takimi oslarijami, ki nam jih nadrobijo nerodni orožniki!« Prav tako so g. Švelcu sporočili, da bo vojaška oblast v 48 urah odločila, kam naj se preseli na jug Francije.

Francoska fronta se podira

Medtem se je začela podirati francoska fronta. Vojaške kolone so noč in dan korakale nazaj proti Verdunu in 16. junija je bil že napovedan splošen umik iz Metza. Slovenski izseljenci, za-

prti v kasarni z g. Švelcem vred, so bili pod stražo odposlani iz Metza. Slovenski izseljenci, ki so bili italijanski državljani in teh je bila večina, pa so bil takoj po italijanski napovedi vojne odpeljani proti Nanciju, tako da je g. Švelc izgubil za njimi vsako sled. Njega samega in dva Slovence, od katerih je imel eden s seboj tudi dva otroke, nekaj drugih tujcev in nekaj bivših francoskih komunistov pa so z vlakom odpeljali proti jugu. Ta vožnja od Metza do Dijona je bil že prvi beg pred Nemci. G. Švelc je večkrat opazil, da je bil vlak, v katerem se je vozil, zadnji vlak, ki je še vozil po progi. Strahovito treskanje, ki je med vožnjo opozorilo vse potnike, je dokazalo, da Francozi spuščajo v zrak mostove železniške proge. Par sto metrov je bil komaj vlak oddaljen od mosta, čez katerega je pravkar peljal, že je zletel most v zrak. Seveda ta vožnja ni bila več prijetna. Vlak je vozil le počasi, strah pred nemškimi napadi na železniške proge pa je tudi vsem sedel v koteh. Večkrat so videli vsi potniki, kako so se dvigale z letališč velikanske jate francoskih letal in strnjene letale proti jugu.

Prav tako so opazili v bližini večjih mest velikanske stebre dima in visoko pod nebo švigajoče plamene. Ogenj so si razlagali ali kot posledico nemških bombardiranj ali pa da so Francozi sami zažgali bencinske tanke, da ne bi polni padli Nemcem v roke. Večkrat so opazili tudi spopade nemških in francoskih letal v zraku. Priznati so morali, da francoska letala niso kos nemškim. Večina spopadov se je končala tako, da so francoska letala bila drug za drugim zbita na tla. Na postajah, skozi katere je vozil vlak, je bilo videti čudne prizore. Vojaki, pa tudi civilisti so začeli že pleniti napolnjene vagonne, najboljši znak, da je vsega konec. Tudi v njihov vlak so vojaki nanosili cele zaboje keksov, tobaka, pijače in drugih dobrot, tako da so bili z vsem preskrbljeni. Postaje so bile seveda vse zatrpane z vlaki in lokomotivami, ki so vozili na jug. Večkrat se je vlak sredi proge ustavil. Nič čudnega, saj je 100 m pred njih vozil drug vlak itd. Vlaki so vozili skoraj v strnjeni kači in edina urejenost v tem neredu je bila smer proti jugu. Pred Dijonom se je vlak ustavil pred postajo. Nad mestom so rasli v nebo velikanski stebri dima. Gorela je tovarna za katran in 12 ogromnih tankov polnih katrana. Temnoredni plameni so lizali nebo, dim pa je ležal kot ogromen oblak nad vsem mestom. Dijon sam je bil izprazen, zakaj Nemci so tedaj že vdrli čez Ren in prebili Maginotovo linijo. Pred kolodvorom v mestu Macon so vsi potniki mogli opazovati, kako je pet nemških strogolavcev napadlo drug za drugim kolodvor in ga obmetalo z bombami. Pri tem napadu so morali ujetniki ostati v vagonih, medtem ko so se drugi potniki poskrili v jarke ob progi.

V taborišču internirancev

Do mesta Lyonsa so bili Nemci vlaku tako rekoč ves čas za petami. Od tod pa so že v nekoliko bolj urejenih razmerah vozili dalje proti jugu prav do španske meje v Perpignan, kjer je bilo svoj čas taborišče za španske begunce. Tam internirancev iz Metza niso hoteli sprejeti, zato so jih odpeljali nazaj do Tolouza, odkoder so jih prepeljali 60 kilometrov južno od mesta v veliko taborišče Camp du Vernet ob reki Garonni. Dolge poti, ki je trajala šest dni in šest noči, je bilo konec 21. junija. Kako prijetna je bila ta vožnja, si lahko mislimo. Nič ne v tem času pošteno legel, zato so tudi vsi imeli zatekle noge. Straža je izročila aretirance v taborišču, kjer so jih takoj vprašali, zakaj so jih

pripeljali. Straža aktov ni imela, ampak samo seznam imen svojih varovancev. Akt je namreč ostal v Metz. Sprejeti so jih v taborišče. Najprej so jih preiskali in vzeli v hrambo denar, nože, britve in drugo nevarno orodje. Postregli so jim kar dobro. Dobili so kruha in jetrnih pastet. Nato so bili poslani v Quartier C, eden izmed oddelkov taborišča. V oddelku C so bili sami taki, ki niso vedeli, zakaj so tam. Zastopane so bile seveda vse narodnosti. Bila sta med drugimi tam tudi dva Kitajca, en Japonec, en Armejec, ki je znal celo bolgarsko, dalje precej Židov, Italijanov, Nemcev in ruskih emigrantov. Večinoma so bili to sami zastopniki inteligentnih poklicev, v glavnem slikarji, časnikiarji, trgovci, advokati, tehniki, profesorji, arhitekti, pisatelji itd. V oddelku C so bili tudi štirje duhovniki. Poleg Slovencev še en Luksemburčan in dva Italijana. Eden izmed Italijanov je bil 76 letni šef italijanske katoliške misije za vso Evropo mgr. Konstantino Babil. V vsem taborišču je bilo okrog 5.000 ljudi. V oddelku A so bili bolj nevarni interniranci, med katerimi so bili tudi nekateri obsojenci. V oddelku B so bili v glavnem politični grešniki, v oddelku C pa zastopniki tujih narodnosti, nezanesljivi in nezaželeni tuji, čeprav niso zagrešili ničesar. Razgovori med posameznimi oddelki so bili strogo prepovedani.

Vsi interniranci so stanovali v barakah, po katerih je bilo po 200 ljudi. Baraka je imela vzdolž po sredi dolgo hodnik, na vsako stran pa so bili napravljeni nekakšni predali. Stiri metre dolgi, dva in pol metra globoki in pičel meter visoki. V takih predalih je ležalo na deskah po pet ljudi in če se je človek dvignil toliko, da je pokonci sedel na tleh, je že z glavo zadel v zgornje nadstropje. Na srečo je bil poveljnik taborišča veren katoličan in je zato duhovnike oprostil vseh prisilnih del in jim tudi dovolil, da so vsak dan maševali. Drugi interniranci pa so tolkli kamenje, opravljali razna težaška dela in skrbeli za red in snago v taborišču, ki je bilo v splošnem dokaj primitivno. Najhujša nadloga v taborišču so bile seveda bolhe in uši. Občutljivi so jih vsak dan pobijali in preganjali, toda vse ni nič pomagalo.

Med slovenskimi interniranimi komunisti

Ko je bilo sklenjeno premirje, se je kmalu pokazalo varčevanje s hrano, ki je v taborišču postala dokaj slaba. Zjutraj je bil delež četrta litra črne čorbe brez sladkorja, popoldne in zvečer pa kakoga pol litra juhe, v kateri je plavalo nekaj riževih ali fižolovih zrn. Poleg tega je po pet oseb iz enega »predalca« dobivalo na dan poldrug kilogram kruha, na vsaka dva dni pa je plaval v juhi 15 do 20 gr težak košček konjskega mesa. Kdor je imel denar, si je seveda v kantini lahko po razmeroma visokih cenah kupil priboljške.

V taborišču C je našel g. Švelc tudi 150 Jugoslovancev, ki so vsi pripadali iz republikanske Spanije, kjer so se borili pri rdeči armadi. Med temi je bilo celo 30 Slovencev. Večinoma so bili to sami mladi fantje, deloma dijaki, ki so študirali v Pragi, deloma pa delavci iz Slovenije. G. Švelc se je zelo zanimal zanje in je zato dobil hitro naslov »ambasador svetlega Boga«, kakor so ga šaljivo nazivali komunisti. Ob časih slabe hrane se je pri vseh, zlasti pri Slovincih, pokazalo hudo domotožje. Slovenski komunisti so kaj radi sanjari o domačih žgancih in o klobasah s kislim zeljem, ki so jih pustili v domovini. Postali so precej bolj krotki in jih je življenjska šola dobro izučila.

Gosp. Švelc je potem, ko je nastalo premirje, pisal jugoslovanskemu konzulatu v Marseille, ki je tudi hitro interveniral. Z sedmimi drugimi Jugoslovanci, »španskimi begunci«, samo Srbi in Hrvati, je bil 3. septembra izpuščen iz taborišča. Po šestdnevem potovanju po Sredozemskem morju je končno prispel v Split v domovino, kjer se bo odpočil od vseh naporov in neprijetnosti, kar mu od vsega srca želimo mi vsi!

Trgovec Nicklsbacher obsojen

Ljubljana, 3. oktobra.

O konfinaciji trgovca Ferda Nicklsbacherja star. smo že poročali. Bil je od policijske uprave po razglasitvi konfinacije ovaden tudi okrajnemu sodišču zaradi prestopka navajanja cen po čl. 8 uredbe o pobijanju dražinje in brezvestne špekulacije. Policijska uprava je po zasilanju več priči in prizadetega Ferdinanda Nicklsbacherja, ki je lastnik protokolarne trdnice Nicklsbacherje, družbe z omejeno zavezo v Ljubljani, z glavnico 200.000 din in ki je v trgovski register vpisan kot poslovođa, v svoji odločitvi kratko ugotovila, da je ta trgovec prodajal v septembru letos pekovskim moštom in drugim črno moko št. 5 po ceni, ki je bila za dinar višja od uradno določene cene te vrste moki. Že na policijski se je Ferdinand Nicklsbacher izgovarjal, da je zahteval zvišano ceno tej moki, katere cena je bila takrat določena na 4,25 do 4,50 din za kg, samo na račun neke razlike, ker bi sicer ne imel pri prodaji te moki nikakega primernega dobička.

Na okrajnem sodišču v sobi št. 51 je danes bila kratka kazenska razprava proti trgovcu Ferdu Nicklsbacherju, ki je prišel osebno i. Starega trga ob Kolpi, kamor je bil poslan v konfinacijo. Razprava je danes dopolnjevala trajala dobre tričetrt ure. Sodiščni sodnik okrajnega sodišča g. Jože Tomc. Obtoženi Nicklsbacher je bil osebno navzoč v spremstvu svojega branilca. Obtoženec se je v bi-

stvu zagovarjal tako, kakor na policijski upravi. Omenil je, da so bile cene črni moki št. 5 septembra na debelo od 4,25 do 4,50 din. Priznal je dalje, da je vstavljal v fakturo odnosno račun za pekovske mojstre samo uradno določeno ceno, pač pa ni vstavljal v račune 1 dinarja, ki ga je od naročnikov moke posebej zahteval. Poudaril je dalje, da pri prodaji črne moki ni imel nobenega dobička, pač pa izgubo. Posebej je naglašal obtoženec, da so drugi veletrgovci z moko zahtevali, ko so prodajali črno moko št. 5 po 4,50 din kg na debelo, od naročnikov še posebej, da so morali hkrati uročiti primerno množino bele moki, ki je bila mnogo dražja in tako skušali kriti izgube pri moki št. 5. Tega on ni delal. Sodnik: »Dobro! Zakaj niste prijavili teh trgovcev zaradi špekulacije?« Obtoženec je dejal, da tega ni mogel storiti. Sodnik: »Zakaj se niste obrnili na bansko upravo do šefa kontrole cen, da bi bila določena primerna cena tej moki in vaš dobiček?« Obtoženec: »Še! s.m. na bansko upravo in sem govoril s šefom urada za kontrolo cen. Povedal sem mu, da sem to moko prodajal po taki in taki ceni.« Odvrnil je kratko: »Res imate pravico do primerne dobička. Pri prodaji 1 kg te moke tako-le 20 par.« Sodnik: »Ni vam dal šef kontrolnega urada nikakega pismenega odgovora?« Obtoženec: »Ne.« Sodnik: »Zakaj niste 1 dinarja vstavili v fakture?« Obtoženec: Zato ne, da bi jaz prodajal moko po 5,50, drugi trgovci pa po 4,50.«

Po končanem dokaznem postopanju, ko so bile kratko prečitane izpovedbe raznih na policijski zaslišanih priči, je sodnik razglasil sodbo:

Ferdinand Nicklsbacher je kriv prestopka navajanja cen v smislu čl. 8 zakona o pobijanju dražinje in brezvestne špekulacije in je obsojen na 1 mesec zapore ter v plačilo denarne kazni v znesku 10.000 dinarjev.

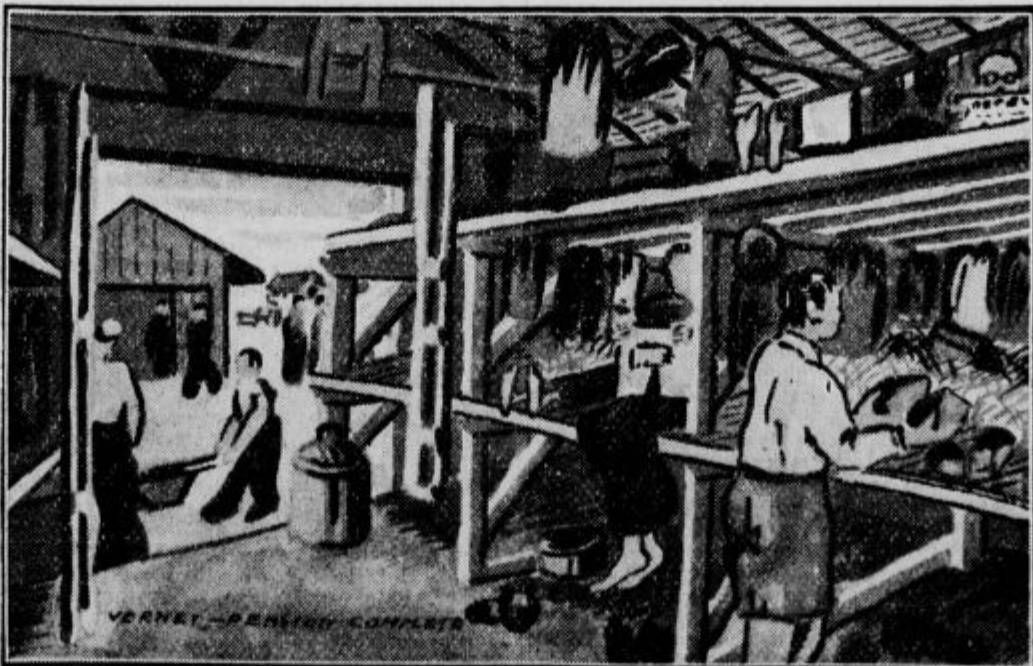
Proti sodbi je obtoženec prijavil priziv na okrajno sodišče. Namestnik državnega tožilca si je pridržal pravico treh dni za pritožbo.

Razpuščena društva

Belgrad, 2. oktobra. AA. Z odlokom notranjega ministra in na podlagi čl. 11 zakona o društvih, zborovanih in posvetih je prepovedano v Jugoslaviji Zveza, »Istra, Trst, Gorica«, kakor tudi vsa ostala izseljenska združenja, včlanjena v omenjeni zvezi. Arhivi zveze teh združenj so konfiscirani.

ZFO

Tečaj za vodje mladcev iz novomeške podzveze bo v nedeljo dne 6. oktobra ob 10. v mali dvorani Prosvetnega doma v Novem mestu. Priilika za sv. mašo je ob 9. v kapiteljski cerkvi. Popoldne bo nadaljevanje tečaja v gimn. telovadnici. Vodje mladcev, prinesite s seboj telovadno obleko! Udeležba strogo obvezna!



Notranjščina barake v taborišču »C«. Dobro je videti nizke predale, v katerih je imelo po pet internirancev skupno ležišče na deskah. Priilčni predal je bil nezaseden, srednja in zgornja »etaža« pa vedno.

Droline novice

Koledar

Petek, 4. oktobra: František Serafinski, spoznavalec; Edvin.

Sobota, 5. oktobra: Placid in tovariši, mučenik; Flavijana.

Novi grobovi

† Marija Špenko, nekdanja gospodinja v škofiškem dvorcu, je zatisnila oči dne 3. t. m. v Zavodih sv. Stanislava ter jo bodo pokopali v soboto 5. oktobra na pokopališču v št. Vidu nad Ljubljano. Naj ji sveti večna luč! Svojem naše sožalje!

† V Polhovem gradu je odšla v večnost ga. Františka Rihar, rojena Rihar, ki jo bodo pokopali v soboto ob 8 zjutraj. Naj počiva v miru! Svojem izrekamo svoje sožitje ob tej izgubi!

† Ga. Ana Storož, rojena Supan je izdihnila svojo dušo v Ljubljani, ko je dočkala častitljivo starost 80 let. Pogreb bo v soboto ob štirih popoldne v Zal — iz kapelice sv. Marije. Mir njeni duši! Svojem pa naše sožalje!

Osebnostne novice

= Dva brata jubilarja. Danes 4. t. m. je dopolnil posestnik Franc Antloja iz Gotovelj št. 40 v krogu svoje družine 80 let svojega življenja. Jubilar je bil in krepak ter je brat gospoda Jakoba Antloja višjega sodnega svetnika v p. v Ljubljani, ki je letos obhajal svojo sedemdesetletnico življenja. Obema slavljenca iskreno čestitke!

= Upokojena je višja poštna kontrolorka VI. skupine Ivanka Krašovec na pošti Ljubljana 1.

= V Zagrebu se je poročila gđc. Marija Tekauc in gosp. Zdenko Čurčić, uradnik »Jugoslov. Schell« d. d. Mladi dvojici iskreno čestitamo in želimo vsi srečo!

60 let dela



Eden najstarejših trgovskih sodravnikov v Ljubljani, bo gotovo g. Jurij Schaffer uslužbenec veletrgovine Skaberne na Mestnem trgu. Letos praznuje ne le 75 letni-ko rojstva, temveč tne 4. oktobra tudi 60 letnico svojega poklicnega dela.

Jubilant je služboval pri odličnih trdnjavah v Ljubljani. Že kot 15letni vajenec je l. 1880. stopil za prodajni pult pri Miklauc, sedaj »Pri Škofu«, ki je tedaj imel svojo trgovino še v nekdanji Spitalski ulici. Tedaj je bila Ljubljana še majhno podeželsko mesto. Za vajuence se je tedaj posebno zavzemala Mahrova šola, ki jih je vsako nedeljo strogo nadzorovala.

Kakor pri Miklauc, tako je tudi pri veletrgovinici Souvan služil lepo število let kot marljiv in vesten uslužbenec. Leta 1890. je postal sodravniki Souvanove trdnje, kjer je ostal do leta 1907.

Kot vsak mlad in podjeten človek, tako si je tudi gospod Schaffer želel osamosvojitve. Prevzel je trgovino g. Jana Fortuna v Stični. Njegova trgovina je bila v prostorih samostana belih očetov, s katerimi je novi najemnik živel v najlepšem prijateljstvu. Izkazal se je za pravo dobročino, saj je bil kar šestim bivšim samostanskim gojencem birmanski boter in dvema redovnikom novomašniški oče. Vsi njegovi birmanci so sedaj že odlični redovniki-duhovniki.

Trgovina mu je dobro uspela, kakor si je to že od vsega početka želel iz raznih okoliščin pa je bil primoran, da jo je spet opustil po petih sedmih letih. Spet je moral nastopiti trnjevo pot uslužbenca. Zdaj služi od leta 1922 nepretrgoma v manufakturni veletrgovini Skaberne na Mestnem trgu.

Vsled bolehnosti in starosti bi že davno rad šel v pokoj, a mu to žal ni mogoče. Do prevrata je plačeval članarino tedanjemu Handels-Kranken- und Pensions-Verein v Ljubljani skozi polnih 35 let, a z razpustom društva leta 1919 mu je bilo vzeto vsako upanje na pokojnino. Ko pa je bilo zakonjeno obvezno starostno zavarovanje v Jugoslaviji, je bil pa že prestar in je že prekoračil predpisano leta. Tudi Kolmanova ustanova mu je odbila prošnjo za stalno mesečno podporo. Tako je tedaj še vedno v visoki starosti primoran, da si služi svoj vsakdanji kruh. Velika zasluga veletrdnice Skaberne je, da človekoljubno vpošteva njegov težek položaj in ga še zaposluje kot pomožno moč v svoji veletrgovini.

Ob njegovi šestdesetletnici dela jubilarntu iskreno čestitamo in mu želimo da bi vendarle našel kakšno pot do zaslužnega pokoja.

KINO KODELJEVO

Telefon 41-64

Danes in jutri ob 20

monumentalen zgodovinski velifilm

Edvard VII. in njegova doba

ter senzacionalen film iz vstaje Indijancev

Pokolj

— Proslava 40letnice Slovaške družbe je preložena na poznejši čas. To v blagohotno vednost vsem, ki so se prejeli vabila. — Odbor.

— Vpisovanje na ljubljansko univerzo. Z oktobrom se je spet povečal naveden slušatelj na vpisni urad ljubljanske univerze. Vse kaže, da bo letošnje število slušateljev še precej večje, kakor je bilo lanske, ki je prvič od obstoja ljubljanske univerze preseglo 2000. Do 3. oktobra se je vpisalo vsega skupaj 1088 slušateljev. Če upoštevamo, da je vpisovanje še do 10. oktobra in da starejši slušatelji prihajajo k vpisu večinoma zadnji teden, potem je dosežani vpis vsekakor izredno velik. Med doslej vpisanimi je že 478 novincev. Razdelitev po fakultetah kaže, da bo imela največ slušateljev tehniška fakulteta. Še sedaj je vpisanih 415, od tega 183 novincev. Naslednja je filozofska s 226 slušatelji, od tega 79 novincev. Vpis na juridično fakulteto je v primeri s prejšnjimi leti ne-

koliko popustil. Od doslej vpisanih 223 slušateljev je le 94 novincev. Izreden naveden je doživela spopolnjena medicinska fakulteta, na katero se je doslej vpisalo že 90 starejših slušateljev in kar 114 novincev. Na teološko fakulteto se je vpisalo doslej 20 slušateljev, med njimi 8 novincev. Ker tudi po zaključnem rednem vpisovanju pride akoraj vsako leto še kakih 70 do 100 naknadnih vpisov, računajo na univerzi, da bo ta zimski semester v celoti vpisanih okrog 2200 slušateljev.

Kupujte srečke

drž. razredne loterije

v glavni kolekturi

„Vrelec sreče“

ALOJZIJ PLANINŠEK, Ljubljana
Beethovnova ulica 14.

— Jugoslovanski železničar se je vrnil iz italijanske ječe. Jugoslovanski železničar g. Urbič Anton je bil v Rimu pred sodiščem o zaščiti države popolnoma oproščen vsake krivde, ter tako dobil popolno zadoščenje. Vrnil se je na Rakel k svoji družini po 137 dnevih, ter takoj nastopil svojo službo pri železnici. V hudih dneh, prebitih v rimskih ječah »sodišča o zaščiti države« je popolnoma zaupal v pravičnost Vsemogočnega. Tudi njegova družina na svobodi, zapuščen od vseh, je dnevno pristopala k mizi Gospodovi.

— Velika zamuda gorenjskih večernih vlakov je nastala v sredo zvečer. Brzovlak, ki prihaja ob pol 8 z Gorenjskega v Ljubljano, je vozil v bližini Žirovnice na Gorenjskem z normalno hitrostjo po progi, ko je spremenil osebe po tresenju zapazilo, da na progi nekaj ni v redu. Obveščeno je bilo takoj nadzorstvo proge, ki je ugotovilo, da je počila tračnica. Zaradi tega prvi osebni vlak, ki prihaja v Ljubljano ob pol 9, ni mogel v redu odpeljati. Prav tako pa je napravil še eno uro zamude osebni vlak, ki prihaja okrog 10 v Ljubljano. Nadzorstvo proge je takoj izmenjalo počeno tračnico, mesto obeh vlakov pa je pripeljal en sam daljši vlak okrog 11 v Ljubljano.

— Avtobus iz Žirov ne vozi v Ljubljano, dokler ni bencina, temveč samo do Škofje Loke — kolodvor.

— Šofjerski izpiti za okraj Novo mesto, Brežice, Krško in Črnomelj bo v Novem mestu dne 23. oktobra t. l. ob 10. Rok za vlaganje prošnje je do 20. oktobra.

— Straža v viharju, št. 3 je izšla z zelo zanimivo vsebino. V članku »Zakaj tako bratje?« odgovarja Akademski klub Straža na nekatere očitke, zakaj se Straža ni specializirala, da papež mednarodni zvezi katoliških dijaških organizacij Pax Romani specializacije sploh ni naročil. Drugi zanimivi in sodobni članki v tej številki so še: Mišijonska misel med dijaštvom, Medicinska fakulteta je popolna. Novačenica na naši univerzi (odgovor na famozni letak levčarskega Slovenskega kluba), Pravilno postavljen problem (nekaj misli iz člankov prof. Bilimoviča k napovedanemu gospodarskim in socialnim reformam pri nas), Tečaj Straže, Dejavnost krščanske ljubice. Še en primer lahkovernosti (o širjenju komunizma na srednjih šolah z listom Slovenska mladina) in konec literarnega sestavka »Doromalj so«.

Prav vesela, zabavna in smehapolna komedija je film

Vesela Škota

Krasen nepoznat film po Lajos Zilahy-jevem istoimenskem romanu, prevedenem skoro v vse evropske jezike! — V glavni vlogi nova budimpeštanska filmska zvezda
Katalin Karady-Jeva in Javor Pal
KINO MATICA - tel. 22-41

— Loterija ZAKŠ bo nepreklicno na Silvestrovo dne 31. decembra 1940. Loterija je bila preložena za leto dni zaradi tega, ker niso bile srečke v zadostnem številu razprodane in pa, ker so glavni funkcionarji bili zadržani zaradi bolezni, pozneje pa zaradi orožnih vaj. Kdor je kupil srečke loterije ZAKŠ, naj bo brez skrbi, saj ga na Silvestrovo čakajo 3 motorna kola, pohištvo, radio, šivalni stroji, kolesa, obleka, vino, žganje, sadje, žito, sadno drevje itd. Če koga ti lepi dobinki še mikajo, naj se oskrbi s srečkami ZAKŠ. Dobi jih za 4 din komad v pisarni ZAKŠ, Ljubljana, Tyrseva 166 in pri obdornikih podružnic ZAKŠ po vsej Sloveniji. Z naročilom srečke je treba pohiteti, kajti v enem letu se je število zelo skrgilo in jih je le malo na razpolago. Ne zamudite torej prilike, ter se čimprej oskrbite s srečkami efektne loterije ZAKŠ.

— Škoda po jazbecih v Prekmurju. Po Gorickem se kmetje pritožujejo, da jim jazbeci povzročajo mnogo škode na koruzi. Valoviti in gosto zaraščeni kraji gornjega dela Prekmurja so prav prikladni za jazbeca, ki se je precej razmnožil. Ker ta divjačina ni zaščiten, je to samo dokaz, da se lovci zanj prav slabo zanimajo.

— Konj je brcnil 15letnega Franca Cimermana iz Ljutomeru tako hudo, da mu je izpahnil in zlomil desno roko. Odpeljali so ga v sobosko bolnišnico, kamor se je moralo začeti še več otrok, ki so postali žrtve premajhne previdnosti. S kupa slame je padla 4letna Ana Fortuna iz Nedelice in si zlomila nogo. Pri slizni nesreči si je zlomila roko 9letna Kristina Puhanova iz Bogojine, 6letna Marija Pozvekova iz Krplivnika pa si je zlomila roko, ko so se otroci igrali na cesti in se prevzali s samokolicami.

— Sezonski delavci v Nemčiji letos nimajo izjemne ugodnosti, da bi lahko na povratku v domovino prinesli iz Nemčije brez plačila carine tam nakupljene predmete. Naše oblasti so izposlovala možnost, da delavci pošljejo v domovino mesečno po 60 RM, torej cel svoj zaslužek. Ker je pošiljanje telega zaslužka v denarju za delavce ugodnejše kakor prinašanje tam nakupljenega blaga, je carine prost uvoz ukinjen. To na naj bi svoji sezono v Nemčiji te opozorili.

— Nesreči pri igri. Dveletni študent Janezek, sin posestnika iz Sp. Zadobrove pri Dev. Mar. v Polju se je večer igral z vžigalnicami in sam sebi zažgal obleko. Hudo opečen je bil prepeljan v bolnišnico. — Triletni Kočar Peter, sin delavca iz

Doba pri Kamniku se je igral na cesti, pa ga je pri tem podrli voz. Kolo mu je šlo čez desno nogo in mu jo strlo. Tudi njega so prepeljali v ljubljansko bolnišnico.

— Danes zaključimo vpisovanje! Drugi petdnevni avtoizlet 7. oktobra: Dalmacija! Znameniti kraji, zanimivi doživljaji! Deževje vas plaši? Dalmacija je — sončna! — Pisarna, Ljubljana, Sv. Petra napis 17/a.

— Nemške in italijanske, začete in nadaljevalne tečaje priredi v večernih urah Trgovsko društvo »Merkur« v Ljubljani Prijave v društveni pisarni, Gregorčičeva ulica 27, pritličje, med 8. in 14. uro.

Po državi

* Velike povodnji v Bosni in Hercegovini. Zadnje dni je tudi v Bosni in Hercegovini neprenehoma lilo ter je tudi nastal občutni mraz. Vse vode v dolini Vrbasa so močno narasle. Pri Banjaluki je Vrbasa narasla za cele 3 metre. Velike povodnji so tudi v okolici Mostarja. Ljudje so po sončnih dneh preteklega tedna pričakovali, da bo koruza dobro obrodila, tudi vino je dobro kazalo. Zdaj pa so ti upi skoro uničeni, če se vreme tam doli kmalu ne bo sprevrglo v dobro.

* 80% dobička so delali. Okrajno sodišče je te dni sodilo znanega banjaluskega trgovca in njegovega sina Poljokana, kakor tudi nekatere uslužbence, češ da so tkanine, ki jih je ta trgovina prodajala, prodajali z 80% dobičkom ljudem, ki so hodili kupovat. Poleg obeh Poljokanov je bil obtožen tudi pomočnik Albert Levi. Vsi trije so bili obsojeni vsak na 3 mesece strogega zaporu ter na po 30.000 dinarjev globe. Ob enem je policijska oblast starega Salomona Poljokana poslala na prisilno bivanje v znani Vučitrn blizu Kosovske Mitrovice v Moravski banovini, kjer bo moral prebiti dva meseca. Poleg teh je banjaluska policija kaznovala še nekaj drugih trgovcev na manjše globe.

* Nova notarska postava na Hrvaškem. Na predlog hrvaškega bana so kraljevi namestniki podpisali uredbu o notariatu na Hrvaškem. Najvažnejša določila te nove postave so ta le: Javnim notarijem, ki so obehem tudi odvetniki, preneha notarska služba 30 dni potem, ko je ta uredba stopila v veljavo. Vsi drugi notariji pa so s tem dnem postavljeni na razpoložanje, morajo pa še naprej opravljati svojo službo toliko časa, dokler na njihovo mesto ni imenovan kdo drugi ali pa sami na novo. Kdor izmed njih pa ne bo znova imenovan za ta ali kak drugi kraj, mu preneha služba, kakor hitro pride na njegovo mesto drugi, ki ga je imenoval ban. Notarje prestavlja z enega mesta na drugo ban. Kdor je bil prestavljen, mora v 3 mesecih napisati prošnjo predsedniku apelacijskega sodišča, kjer naj prosí, da mu določi dan, kdaj naj nastopi novo mesto in kdaj naj zapusti dosedanje. Kdor bi take prošnje v določenem roku ne podal, izgubi službo, ker bi se to vzel, da je podal ostavko. Ban je pooblaščen v treh letih določiti nova mesta za notarje. — Kakor je videti, so ta določila zelo trda.

* Plače je zagrebški mestnim uslužbenecem povišal osebni osek mestnega zastopa v tistem smislu, kakor so prosili uslužbeni sami.

* To je poštenjak! 39 let stari brezposelni in jetični sedlarski pomočnik Jurij Kuhar je hodil po Hrvaškem ter iskal dela pri kakem sedlarskem mojstru. Tako je pešahal od Križevcev proti Koprivnici. Kaka dva kilometra od Križevcev je na cesti našel listnico, ki je v njej bilo 1391 dinarjev in 50 par. Mož, ki je prav za prav živel od prosjačenja in dobrote drugih ljudi, bi se bil ta denar lahko prilastil, ker na samotni cesti daleč od ljudi ni bilo žive duše. Toda Kuhar tega ni storil, marveč je lepo spravil listnico ter se peš

Ljubljana, 4. oktobra

Gledališče

Drama. Začetek ob 20. Petek, 4. oktobra: »Roméo in Julija«. Izven. — Sobota, 5. oktobra: »Kovinarstvo in ljubezna«. Red Premierski. — Nedelja, 6. oktobra: »Kovinarstvo in ljubezna«. Izven. — Ponedeljek, 7. oktobra: Zaprto.

Opera. Začetek ob 20. Petek, 4. oktobra: Zaprto. — Sobota, 5. oktobra: »Grof Luksemburški«. Izven. — Nedelja, 6. oktobra: »Grof Luksemburški«. Izven. — Ponedeljek, 7. oktobra: Zaprto.

Radio Ljubljana

Petek, 4. oktobra: 7. Jutranji pozdrav. 7.05 Napovedi, poročila. — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) do 7.45. — 11. Solaka ura: Bodimo prijatelji! — Razgovor o varstvu živali (vodi g. Miroslov Zor). — 12. Po naših stezicah (plošče). — 12.30 Poročila, objave. — 13. Napovedi. — 13.02 Radijski salonski orkester (vodi g. V. Novšak). 14. Poročila. — 14.10 Tedensko poročilo Tiskoprometne zveze. — 18. Zenska ura: Vgoja otrok v predšolski dobi (ga. prof. Anica Černejeva). — 18.20 Citraške točke (plošče). — 18.40 Varetvo živali (g. dr. A. Koren). — 19. Napovedi, poročila. — 19.20 Nac. ura. 19.40 Objave. — 19.50 O izseljencih (gđc. Julija Šustersič). — 20. Gerbičeva ura. Sodelujoči: Akademski pevski kvartet, g. prof. Pavel Švic (klavir solo) in g. Srečo Kopore (vovodna beseda). — 21.20 Koncert slovenske glabe (Radijski orkester). — 22. Napovedi, poročila. — 22.15 Zabavni koncert Radijskega orkestra. Konec ob 23.

Drugi programi

Petek, 4. oktobra: Belgrad: 21. Simf. konc. rad. ork. — Zagreb: 20. Konc. tamburaškega zbora. — Budimpešta: 19.55 Zab. gl. — Rim—Turin—Florence: 20.30 Simf. konc. — Praga: 19.25 Pisan gl. program. — Bratislava: 19.40 Dunajski valčki. — Atene: 21.30 Lahka gl. — Andora: 20.45 Harmonika. — Tallin: 19.25 Konc. rad. ork. Belgrajska kratkovalovna postaja: YUA, YUB (49.18 m): 19.40 Poročila v slovensčini. — YUF, YUG (19.69 m): 1.55 Oddaja za Južno Ameriko, 3.00 Oddaja za Severno Ameriko.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: dr. Kmet, Tyrseva c. 43 in mr. Trnkoczy ded., Mestni trg 4.

vrnil v Križevce, kjer je listnico izročil policiji. Policija je v listnici našla listek, kjer je bil naveden naslov kmeta Lovra Babica ter je dognala, da je listnica res njegova. Kuhar se je sam ponudil, da je šel k Babicu povedat, kje lahko dobi listnico z denarjem. Oba sta se vrnila v Križevce, kjer je Babič dobil nazaj svoj denar. Kuhar je Babicu dejal, da sicer pričakuje postavno nagrado 10% od Babice, vendar je ne mara, vzeti, če je Babič reven in bi mu to bilo pretežko. Babič pa je Kuharu rad dal lepo nagrado, ter tako poplačal posteno delo ubogega Kuharja. Hrvaški listi slave zdaj Kuharja ter pravijo, da takih poštenjakov ni veliko. Včasih jih je bilo morda več tudi pri nas.

— Zapeka, neredno delovanje debelega črevesa, slaba prebava, glavobol zaradi zaprtosti hitro prenehajo, če uporabljate naravno »Franz-Josefova« grenko vodo — polna časa na prazen želodec. »Franz-Josefova« grenka voda deluje blago.

Ogl. reg. S. br. 15.485/85

Letošnje Mohorjeve knjige

Izšle so knjige Mohorjeve družbe za leto 1941 ter se bodo začele razpošiljati koncem tega tedna začetni za ljubljansko škofijo, ki je letos prva na vrsti. Zbirka vsebuje naslednje knjige: Koledar Družbe sv. Mohorja za l. 1941, Slovenske večerice zv. 91: Jule Verne-Ant. Anžič: Južna zvezda, Mohorjeva knjižnica zv. 118: St. Cajnakac: V planinah, Ksaver Meško: Mladim srečim, IV. zv. Ilustriral Saša Santel. Življenje svetnikov, 16. snopč oz. 1. snopč IV. zvezka: Svetniki od 1. do 18. oktobra. Za dopolnilo je izšla v zbirki Mohorjeva znanstvena knjižnica knjiga Avgusta Pirjeveca: Knjižnica in knjižničarsko delo (str. 358). O knjigah bomo prinesli še obširnejše poročilo.

Za prehrano brežiškega okraja

Brežice, 29. septembra. Pri okr. načelnstvu v Brežicah so imeli pretekli teden vsi župani tukajšnjega okraja sešatek, na katerem so se razgovarjali, kaj bi ukrenili, da bi vse prebivalce v tem okraju prehranili čez zimo.

Prisli so do spoznanja, da so govorice, češ da kmet prodaja svoje pridelke veliko dražje kot prejšnje čase, neutemeljene. Stvari, ki jih kmet potrebuje pri gospodarstvu, so se tako podražile, da jih on ne more kupovati, čeprav svoje pridelke prodaja sedaj malo dražje.

Uprave občin radi ogromnih davkov, ki težijo naše občine, in ker od nikoder nimajo večjih dohodkov, ne morejo dati na razpolago sredstev za nabavo živil za prehrano prebivalstva.

Naj bi Prizad ali kakšna druga javna or-

Rokovnjač obsojen na 8 let težke ječe

Mežek Lado, 26-letni tovarniški delavec iz Križ pri Trzinu je v kriminalni evidenci zapisan kot zelo nevaren vlomilec in ropar. Lani je bil pred malim kazenskim senatom v Ljubljani obsojen zaradi zločina raznih vlonnih tatvin na 3 leta robije. Kazen je prestajal v mariborski kaznilnici, letos 24. aprila se mu je posrečilo pobegniti iz kaznilnice. Bežal je čez Stajersko na Gorenjsko, kjer je začel prav na debelo svoj rokovnjaški posel. Pridružil se je ciganski družini znanih Rajhardov, ki se navadno klatijo po Gorenjskem. Ti cigani se bavijo navadno z vsemi mogočimi posli. Nekateri so konjski mešetarji, drugi muzikanti, Mežek in 4 cigani Rajhardi so 16. maja ponoči letos skupno vtrli v gostilno g. M. Finžgarija na Brezjah. Gostilno so dobro oplenili, pobrali so veliko zalogo cigarete in drugih tobačnih izdelkov, razno perilo, razno blago in jedila v skupni vrednosti nad 2000 din. Mežek je nato sam na svojo pest rokovnjačil po krajih Gorenjske. V nekaj mesecih je napravil 9 velikih vlovov, ko je po raznih krajih ljudem odnesel najrazličnejše stvari, posebno denar, dragocenosti in obleko. Stvari je nato tzeroal cigancem. Mali kazenski senat pod predsedstvom s. c. l.

ganizacija kupila z javnimi sredstvi večje množine žita in ustanovila v našem okraju več skladišč za shrambo. Iz teh skladišč pa naj bi potem občine dajale hrano drugim občinam v tem okraju. Mnenja so bili, naj bi se sredstva za nabavo hrane dobila iz podpovr javnih del, ki bi se plačevale občinam, katere bi potem dajale zneske za mežlo revnejšim delavcem, ki bi jih zaposlili pri javnih delih. Javna dela pa naj bi se začela po načrtu, ki je že več let v projektu. Župani so bili mnenja, da ne bi naše občinske uprave potrebovale še kakšne posebne odbore za prehrano prebivalstva, ker občinski uslužbenci že itak prav dobro poznajo razmere naših ljudi, in tudi upravno področje naših občin ni tako obsežno, da ne bi zmogli dela, ki jim bi ga naložilo tozadevno delo.

Za dobro voljo

Gost: »Nesite to juho nazaj, je premrzla!«
Natakar: »Kako morete to trditi, ko je krožnik še vendar v moji roki?«
Gost: »Vidim vaš palec v juhi.«

Do sedaj največji umetniški film

Zbogom, Mister Chips

Robert Donat — Greer Garson

Triumf mladosti in nežne ljubezni

Po slavnem romanu James Hiltona

Predstave ob 16., 19. in 21. uri

Kino Union, telefon 22-21

Premiera Metrofilma



Meščan Ivan Tomažič 90 letnik



Danes obhaja svojo 90letnico ljublj. meščan g. Ivan Tomažič pri trdnem zdravju še živahen in kreok sredi svojih hčera in krogom vnukov.

Leta so visoka in častljiva in današnji jubilar je tako dolgo uživa zaslužni počitek po trudopolnem delu da ga širša ljubljana kot nekdanje strojni-ka že skoraj več ne pozna, pač pa ga vsi človekolju' ljubljani spoštujejo kot najstarejšega člana naših

prostovoljnih gasilcev, vedno poštenovalnega za čast zastave vojščakov sv. Florijana.

Na današnji dan 4. oktobra 1850. leta je bil današnji devetdesetletnik rojen pod slavnato streho v Jablanici pri Litiji. Pot za delom ga je leta 1871. pripeljala v Ljubljano v tedanjo Koslerjevo pivovarno, sedanjo pivovarno »Union«. Polnih 12 let je bil v pivovarni kurjač. Tu je našel Dolničarjevo Micko in jo leta 1871 peljal na svoj dom. Imela sta 10 otrok in zadovoljno živela, toda pol leta pred zlato poroko je prišla po mamo Micko bela smrt, ki je družini vzela že 6 otrok. Ostale so mu še 4 hčere, ki mu lepšajo častljivo starost, vnuki so mu pa najmlajše razvedrilo.

Leta 1883. je naš pridni Janez nastopil službo v Janeschevi usnjarni na Šentpeterskem nabrežju in leta 1886 napravil izpit za strojnika. Tudi Janeschevemu nasledniku tovarnarju Karlu Pollaku je naš jubilar zvesto služil kot strojnik polnih 43 let in šele v svojem 76. letu starosti stopil v pač zaslužni pokoj.

Ze leta 1883. se je Tomažič zapisal med ljubljanske prostovoljne gasilce in postal leta 1887. glavni gasilski strojnik ter upravljal pri vseh velikih požarih glavno parno brigado, ki so ga gasilci iz vse države in množice z vse Slovenije spet občudovali v slavnostnem sprevodu ob nedavnem gasilskem kongresu. Zaradi svojih zaslug na polju človekoljubja je bil naš jubilar večkrat odlikovan, a leta 1923. ob 40-letnici članstva pri gasilcih mu je mestni svet podelil meščanstvo stolnega mesta Ljubljane. S častnimi meščani vred je v zlatih bukvah Ljubljane zapisanih samo 50 meščanov in možu dela ter dejanske ljubezni do bližnjega s svojimi današnjimi čestitkami k častljivemu jubileju želimo, da bi še dolgo zdrav in zadovoljen varoval meščansko tradicijo stare Ljubljane!

Bernard Shaw in zatemnitev

Dobro znani angleški original Bernard Shaw je med drugim znan tudi po tem, da dela vedno nasprotno kakor delajo drugi Angleži. On je klasičen zglede »nonkonformista«, človeka, ki noče delati to, kar delajo drugi. To je pokazal tudi sedaj s svojim ponašanjem ob londonskih večerih, v katerih je strogo zapovedana »Black Out« — zatemnitev zaradi nemških letalskih napadov. Po mestnih ulicah vlada zvečer globoka tema. Bernard Shaw si je naročil pri svojem krojaču, čevljarju in klobučarju »Black Out« obleko: svetlo obleko, bele čevlje, bel klobuk, bele palico... Avtomobilisti lahko sedaj že od daleč spoznajo velikega moža v beli obleki...

Bodočnost Afrike

Zasedba angleške Somalije in italijanske prodiranje v Egipt, ki ima za cilj odločilno borbo za Nilovo dolino in Sueški prekop, vse to postavlja v ospredje afriško vprašanje.

Pred dvema, tremi leti, ko so bile skupščine Društva narodov v Ženevi, je bila v tej veliki, čeprav ne popolni družini narodov zastopana tudi Afrika. Tri države so dokazovale, da Afrika ni le sestav samih kolonij, protektoratov in mandatov: na jugu zemeljske oble ležala Južnoafriška Unija, ki pa po svoji zgodovini in kulturi ni predstavnica črne, ampak bele rase. Kot dominij je Južnoafriška Unija sestavni člen angleškega imperija, mednarodnopravno pa je samostojna; drugi samostojni afriški člen Zveze narodov je republika Liberija, majhna, nerazvita, kulturno zaostala država. V prejšnjem stoletju so jo ustanovili ameriški filantropi, da bi dali »domovino« ameriškim črncem ter je zato gospodarsko odvisna od USA. Tretja afriška država, zastopana v Društvu narodov, je kraljevina Egipt, ki od leta 1936. ni več pod angleškim protektoratom. V Društvu narodov je bil sprejet Egipt leta 1937. in je tako rekoč nadomestil prejšnjo tretjo samostojno afriško državo, Abesinijo, ki je prenehala obstajati in s tem seveda tudi prenehala biti članica Zveze narodov.

Ostali del afriškega ozemlja pripada evrop-

skim državam: Angliji, Franciji, Italiji, Španiji, Portugalski in Belgiji. To veliko ozemlje je redko naseljeno, deloma še ne raziskano, gospodarsko nepovezano, po večini še neobdelano in primitivno, vsebuje v sebi velika bogastva, kot zlato in diamante v Južni Africi, volno in tobak v Egiptu, fosfor v Tunisu in kavo v Abesiniji. Vse to bogastvo je izkoriščajo. Ni pa še izkoriščen baker in cin v Katangi, kakav v Kongu, les v Nigru in Sudanu, prilika za nasade sladkorne pese v Taganiki. Kaj se bo z vsem tem zgodilo?

Za industrializacijo ne zadoščajo zgolj človeške delovne sile in industrijske naprave, ampak pred vsem drugim denar. Treba je graditi ceste in železnice, postavljati šole in bolnišnice, nakapati puštinje, osuševati močvirja — vse to zahteva velike množine denarja. V tem tiči vzrok, zakaj so angleške in francoske kolonije mnogo bolj kolonizirane, kot one, ki pripadajo manjšim in gospodarsko slabšim državam.

O afriškem vprašanju je razvil italijanski državni tajnik v kolonialnem ministertvu te-le misli: Afrika je evropsko vprašanje, Evropa trpi na preobledenosti in prekipevalojih energijah, ki ostanejo neizrabljene. Afrika je prazna, še ni kultivirana ter je edina zemlja, v katero je še možno večje ljudsko preseljevanje iz Evrope. Afrika mora postati Evropskim narodom druga »Evropac« brez ozira na narodnostne razlike. Ustanoviti je treba interesno skupnost evropskih držav; te naj ponese v Afriko svoj denar, svoje industrijske naprave, podjetniške sposobnosti ter svoje kulturno poslanstvo. Ni važna nova razdelitev kolonij ali sprememba meja, temveč udeležba vseh z ljudstvom prenapolnjenih industrializiranih evropskih držav pri skupni ureditvi Afrike. To je bilo pred dvema leti na afriškem kongresu v Rimu. Načrta takrat niso izvedli. Glavna ovira je bil obstoj samostojnih držav v Afriki, Južnoafriške Unije in Egipta. Medtem je izbruhnila vojna in afriško vprašanje zopet nastopa v prenovljeni obliki. Ali bodo sedaj Afriko na novo razdelili, ali mislijo na ustanovitev Panafrike pod nadzorstvom »nove Evrope«?

Pravega konca še nihče ne vidi. Vse je odvisno od položaja na evropskih in afriških bojiščih. Končna odločitev bo padla po končani vojni. Nova trozveza med Nemčijo, Italijo in Japonsko dá slutiti, da se bodo dogodki v Afriki razvijali hitreje in drugače, kakor je bilo prvotno mišljeno.

Glasovi o novih sončnih pegah

Slavna italijanska zvezdarna Ben Dandi da Faenza javlja, da so odkrili na soncu več novih peg: gre za 4 vrste temnih tako velikih peg, da bi našla v njih naša zemlja najmanj petdesetkrat prostor. Zvezdoslovci so na temelju teh odkritij upravičeno vznemirjeni. Iz sončnih peg so navadno izhajali pomembni elektromagnetni zar-ki, ki so povzročali najrazličnejše motnje ne samo v atmosferični naravi, ampak tudi na običajno razmerje med plimo in oseko, na sušo in dež. Če se bo strašnim stiskam in težavam, ki naš žet itak obiskujejo, pridružila še ta nadloga, bomo začeli ubogi zemljani res s skrbjo gledati v bodočnost.

Zadnja pot prof. Vojteha Štruklja



V sredo ob treh popoldne se je začel pokopati izpred hiše pokojnega g. profesorja Vojteha Štruklja na Večni poti pogrebni sprevoz proti viškemu pokopališču. — Daleč pred hišo in daleč naprej od hiše je bila Večna pot polna pokopanih znancev, prijateljev in učencev.

Na čelu sprevoza je šla vsa L. državna realna gimnazija vključno z oddelki, ki imajo svoje prostore na Rakovniku. Vseh dijakov je šlo pred krsto 1500. Kot zadnji oddelek pred vozom je stopala VIII. c., kateri je bil pokojni g. profesor vseh osem let razrednik. Skupaj z dijaki so šli v sprevozu tudi vsi profesorji L. drž. gimnazije z ravnateljem g. dr. Karlom Capudrom. Vojaška oblast je poslala na pogreb umrlega g. profesorja, ki je bil rezervni oficir, četo vojakov z godbo.

Za krsto je bilo v sprevozu kljub slabemu vremenu še kakih 1000 ljudi, znancev in prijateljev prof. Štruklja, njegovega očeta in družine. Kot zastopnika naše prosvetne oblasti moramo omeniti načelnika prosvetnega oddelka g. Lovra Sušnika, dalje svetnika banske uprave g. Franca Planina, navzoči so bili tudi direktorji vseh ljubljanskih srednjih šol in zastopstva profesorjev z vseh zavodov.

Akademski pevski zbor, čigar član je bil pokojni, je pel žalostinke pred hišo, v kapelici na viškem pokopališču in pri grobu. V kapelici so krasno peli čudoviti Gallusovi »Ecce quomodo moritur iustus«. Na grobu je govoril v imenu prof. Štruklja zbor in profesorjeva družina g. prof. Franc Grafenauer, v imenu VIII. c. razreda je govoril svojem razredniku v slovo osmošolec Milan Pogačnik, za APZ pa njegov predsednik Trampuš Boris, cand. iur.

Pogreb prof. Štruklja je bil eden največjih ljubljanskih pogrebov v zadnjem času. Naj bo vsa ta velika ljubezen in spoštovanje, ki ga udeležba kaže, njegovim globoko užaloščenim domačim v tolažbo.

Čevljarški pomočniki stavkajo

Ljubljana, 3. oktobra. Mnogi, ki so bili zainteresirani za popravila čevljev, so se danes čudili, ko je vladal po vseh čevljarških delavnicah in obratih splošen mir. Čevljarški pomočniki so zapustili delavnice. Skušali so doseči izboljšanje svojih tedenskih odnosno dnevnih mezd. Lani maja je stopila v veljavo kolektivna pogodba, ki je bila sklenjena in podpisana tako od delodajalcev, kakor tudi od delojemalcev. V tej pogodbi so bile točno določene mezde čevljarškim pomočnikom in pomočnicam po razredih za mesto in okolico. Lani decembra so mojstri privolili v povišanje teh mezd za 15%. Sedaj septembra so zahtevali čevljarški pomočniki po svoji organizaciji novo povišanje za 35% temeljne, v kolektivni pogodbi navedene mezde. Tako da bi prejemali sedaj pomočniki 50% doklade na temeljno mezdo. Na mestnem poglavarstvu in je bil 20. septembra prvi sestanek mojstrov in pomočnikov pod predsedstvom mag. načelnika dr. Kodreča. Mojstri so bili pripravljeni privoliti v primerno izboljšanje. Ponujali so jim celotno 25%. Prvi sestanek je bil brez uspeha. Na drugem sestanku 30. septembra so mojstri zvišali doklade še za 5%. Ni prišlo do sporazuma in zato so pomočniki davi zapustili delavnice. Stavka okoli 80 pomočnikov. Nekateri pomočniki so bili proti stavki. Računajo, da se bo banski upravi posrečilo doseči med mojstri in pomočniki ugoden sporazum.

1. Začetek mesečnih rekolekcijskih za duhovnike. Na prvi petek, 4. oktobra, se začne redne mesečne rekolekcije za ljubljanske gg. duhovnike v Domu duhovnih vaj. Začetek ob 5. uri popoldne. Zbirališče to pot v dvorani. Vsi ljubljanski gg. duhovniki vljudno povabljeni. — Vodstvo.

1. Koroški Slovenci v Ljubljani se vljudno vabijo, da se udeležijo danes zvečer prosvetnega večera, na katerem se bo obravnaval važen del naše koroške zgodovine. Prvi prosvetni večer v Ljubljani za to sezijo bo danes zvečer ob 8 uri v frančiškanski dvorani. Na sporedu je 1) Ksaver Meško: Korotan (deklamacija), 2) Koroške narodne: a) Koloda za sv. Tri kralje, b) Pojmdo v škofčje, Pavel Kernjak c) Travniči so zle zaleni, Franc Marolt d) M' je pa krajček posvava, Rak, pojejo akademiki. 3) Ob osemdesetletnici Mohorjeve družbe in ob stoletnici njenega drugega tajnika, predavanje s skriptičnimi slikami, predava dr. Ivan Grafenauer. — Na ta večer vljudno vabimo cenjene meščane, članstvo prosvetnih organizacij, odsekov in krožkov zlasti pa dijaško mladino. Predprodaja vstopnic pri Prosvetni zvezi in v trgovini Sfiligoy. Sedeži din 3.—, 2.—, za dijake din 1.—.

1. Prvi redni sestanek ženskega odseka Zelenojamskega Prosvetnega društva bo v petek dne 4. oktobra ob 8. zvečer v dvorani zavetišča. Predaval bo duhovni vodja gospod Gregor Jožef o »Apostolske naloge žene v društvu«. Prosimo, da se udeležite vse članice in pripeljite s seboj znanke in prijateljice. Bog živil! — Odbor.

1. V počastitev spomina pokojnega tajnika filozofske fakultete g. V. M. Zalarja, sta dva neime-

novana akad. učitelja poklonila Jugoslovanskemu akademskemu podpornemu društvu v Ljubljani 200 din. — Iskrena hvala, pokojniku hvaležen spomin!

1. Vič. Drevi ob 8. bo v društveni dvorani redni letni občni zbor viškega slovenskega prosvetnega društva. Vabljeni vsi redni in podporni člani. Bodite točni! Bog živil! — Odbor.

1. Stolna kongregacija Marijinega varstva za gospe ima svoj redni shod danes, v petek, 4. oktobra ob 17. Vee gospe članice vljudno vabljene!

1. Sodba o uboju pri Mokarju na pustni torek. Na pepelnico jutro je nastal na veselici, ki je bila prirejena na pustni torek 5. februarja t. l. v znani Mokarjevi gostilni na lžanski cesti, hud pretep. Lunak noža je bil Stanko Jankovič iz Črne vasi. Močno je oklal posestnika Lojzeta Vidmarja, ki je dobil na več krajih hude, telesne poškodbe. Še huje jo je izkupil drugače trezni in mirni posestnik Feliks Škafar iz Črne vasi. Ta je skušal pomiriti obe prepirajoči se skupini. Jankovič pa ga je sunil z nožem v levo stran vratu tako močno, da je pozneje kljub naprevidnejši in najboljši zdravniški pomoči v Leonišču 19. februarja podlegel rani. Državni tožilec je Stanka Jankoviča obtožil zločina hude telesne poškodbe in zločina uboja. Obtoženeec se je na prvi razpravi 17. septembra zagovarjal, da je bil sam najprej napaden in udarjen tako, da ni vedel, kaj sploh počneja. Na glavni razpravi je bilo zaslišanih nad 25 prič, ki so skušale obtožena deloma razbremeniti, druge so ga pa obremenjevale. V torek je bil Stanko Jankovič zaradi obeh zločinov obsojen na 2 leti in 6 mesecev rojbe. Državni tožilec dr. H. Lučevnik je proti sodbi predlagal priziv zaradi preizkize kazni, predlagal pa je proti Jankoviču hkrati ukrenitve preiskovalnega zapora v smislu kazenskopravnega postopka. Jankoviča so pripili.

1. Razstava slik Rika Debenjaka v Jakopičevem paviljonu, bo odprta le še ta teden. Cenjenim čitateljem našega lista, toplo priporočamo obisk te zanimive kulturne prireditve.

1. Tramvaj je podrl na vogalu Dunajske in Masarykove ceste 53 letno poštarico Kapus Francisko iz Novega mesta. Poštarica je pri padcu dobila precejšnje poškodbe po vsem telesu, posebno pa v levi rami. Reševalci so ponesrečenko prepeljali v ljubljansko bolnišnico.

1. Drzen poskus rop v Ljubljani. Predvečernjim okrog 7 zvečer se je vračal uradnik finančne direkcije s svojo ženo, ki je trgovka po Kobaridski ulici proti domu. Na vogalu Kobaridske in Costove ulice je izza kostanjev, ki tam stojte, skočil neznan možki in skušal trgovki iztrgati ročno torbico. Ta je zavpila, naker je možakar pobegnil, mož od trgovke pa je stekel za njim. Nastal je pravi lov po Costovi, Pleteršnikovi ulici do Dunajske ceste. Pri lovu je pomagalo več ljudi in končno je bil možakar prijet in odpeljan na policijo.

1. Predavanja za katoliška dekleta, ki jih je prirejela Zveza katoliških nameščen, podzveza Ljubljana, vsak prvi petek zvečer pri uršulinkah, se bodo nadaljevala tudi letos. Glavni predmet letošnjih večerov bodo vprašanja verskoznanstvenega značaja, ki jih bodo imeli strokovnjaki. ZKN se je odločila za te vrste predavanja zato, ker je preveč občutno pomanjkanje prave in globoke verske izobrazbe. ZKN je prepričana, da bo s tem zelo ustregla želji in potrebi mnogih deklet, ki stremijo za globljim poukom v verskih resnicah. Prvo tako predavanje bo dne 4. oktobra ob 8 zvečer v notranji šoli pri uršulinkah v I. nadstropju. Predaval bo g. dr. Zakelj: »Središnja vloga Kristusove osebnosti v modernem času«. Pred predavanjem bo točno ob 7.45 v kapeli kratke nagovori in litanije. Udeležba je za članice obvezna, vabljeni pa vse, katere ta snov zanima. — Odbor ZKN, podzveza Ljubljana.

1. Poziv! Oni, kdor bi se udeležil avtoizleta na Vražji vrtec v nedeljo 6. t. m., naj pride danes zvečer ob 8. uri k »Figovcu«, da se razgovorimo o času našega odhoda.



Oddelek kanadskih čet ob prihodu v London.

KULTURNI OBZORNIK

F. S. Finžgar: Razvalina življenja

(Po prvi in tretji uprizoritvi.)

Kot tretjo letošnjo novost v Drami so igrali v petek, dne 27. septembra, »Razvalina življenja«, ljudsko dramo v treh dejanjih, ki jo je spisal Franc Saleški Finžgar (in ne Ksaver, kakor je tudi letos pomotoma natisnato na lepkih). Delo, ki je bilo prvič uprizorjeno v sezoni 1920—21, ko se je gledališče z njim spomnilo pisateljeve petdesetletnice, je tako prišlo znova na oder na pragu njegove sedemdesetletnice. Upamo, da ta redek in pomemben jubilej ne bo šel mimo naše javnosti, saj zavzema pisatelj Finžgar odlično mesto ne le med našimi pripovedniki, ampak tudi med dramatikami.

Brez pretravanja lahko trdimo, da so Finžgarjeve tako imenovane ljudske igre, med katerimi so najtežnje »Divji loveci«, »Naša krita«, »Verigac« in »Razvalina življenja«, izpolnile v naši dramatik občutno vrzel, mimo katere bi bil videti ves nadaljnji razvoj nekani nenaraven in skoraj nemogoč. Z njimi je šele izpolnil zahtevo, ki jo je svoj čas postavil že Levstik, češ da bi se moralo pisati v domači besedi, v domačih mislih na podlagi domačega življenja, da bi Slovenec videl Slovenca v knjigi, kakor vidi svoj obraz v ogledalu — vsaj kar zadeva dramatik. Te drame, ki jih pač vsakdo pozna, saj so bile v zadnjih desetletjih nešteto uprizorjene po naših odrih, mestnih in podeželskih, moramo zaradi tega šteti med temeljna dela slovenskega gledališkega sporeda. Kar zlasti odlikuje Finžgarja kot dramatika, je njegovo resnično poznavanje ljudstva, njegovega značaja prav tako kakor njegovega jezika. Poleg teh izrazilo umetniških vrtilin pa moramo poudariti tudi velik sociološki vzgojni pomen njegovih iger, bodisi da kaže ljudstvu ogledalo strasti in napak, bodisi, ko mu kaže vrednost slovenstva in domače zemlje. V tem pogledu se njegovo delo kot sredstvo družabnega kritika približuje delu Ivana Cankarja; medtem ko je umetnost le-tega podoba izkvarjenosti naše inteligentne sredine, meščanstva in malomeščanstva, pa je Finžgar svoj »memento, mementote« zaklinal predvsem širokim plastem našega ljudstva. To dejstvo je tudi vzrok, da se je tu in tam vrednost njegovega dela podcenjevala.

To velja zlasti za »Razvalina življenja«, ki je, čeprav časovno zadnja med imenovanimi Finžgarjevimi dramami, nedvomno prva, če jo presojamo glede na umetniško vrednost. Letošnji uprizoritev je pokazala, da je v tem delu vendarle več dramske sile, kakor smo mislili doslej in kakor si je upala priznati celo katoliška kritika. Pomen letošnje uprizoritve je tako v tem, da je z dostojno odrosko interpretacijo potrdila resnično ceno pričujoče drame, razen tega pa pomeni uprizoritev tudi sama po sebi lep gledališki uspeh.

»Razvalina življenja« je izrazilo ljudska drama. To pa ne pomeni morda literarne manjvrednosti, kakor bi utegnili sklepati kdo, ki mu ljudstvo pa umetnost pomenita dve nasprotji, ampak edino to, da je zajeta iz dna ljudskega življenja. Po svoji zunanji zgodbi je igra mračna realistična podoba kmečkega življenja ter nam pokaže, kako zakon, sklenjen na osnovi razuma namesto srca, rodi le nesrečo in zločin. Pisatelj prav nič ne skriva, da hoče z izbranim življenjskim zgledom tvorno posegati v življenje, ki se mu zdi zgrešeno v osnovah, vendar je zmotno naziranj, češ da to nasprotuje umetnosti. Res, da tega očistujočega poudarka nimajo na naturalizmu sloneča ali iz esteticizma rojena dela, a čutilo ga dovolj jasno že v grški tragediji, ki prav zaradi tega stoji tako visoko nad umetninami, ki prikazujejo življenje le kot zanimivo igro med vzroki in posledicami, brez ozira na njih vrednost ali nevrednost v etičnem smislu. Tudi Finžgarja ne privlači življenje le kot pojavi svet, ampak ga zanima predvsem njegov notranji

red ali nered. Glede na okolje, ki ga riše, je njegovo delo pravo prevrednotenje, saj poudarja zakone srca proti življenjskemu racionalizmu, živo etiko nasproti ukoreninjeni utilitaristični morali. In kakor je njegova drama kot življenjska podoba tipična kmečka tragedija, je vendarle osrednji spor podan v glavnem iz individualnih osnov. Tako vidimo, da je ta kot kolektiven zgled zamišljena drama izvedena vendarle brez vsake shematike in da posebno močno doživi svojo tragiko zlasti osrednje osebe v nji: ne le Lenčka, ki omahuje med dolžnostjo in nagnjenjem, ampak tudi Martin in Kante, ki ob ženi in hčeri doživita poraz vsega, čemur sta služila, tako da se jima zamaže svet. Isto pa čutimo tudi ob Ferjanu in Toni, čeprav je njuna tragika bolj pasivna in manj dramatično podana. Reči smemo, da pisatelj gledalca ne prepričuje toliko s poukom, čeprav mu ta še zmerom tu in tam uide, kolikor z grozo in sočutjem, ki pa ga niso deležne samo tihe žrtve srca, ampak prav tako žrtve pododane in slepe vere v moč denarja in koristi. »Razvalina življenja« nikakor ni več samo zgodba v dramski obliki, ampak se v bistvu resda še zmerom bolj epska kot dramska zasnova prvega dejanja v drugem in tretjem dejanju močno približa resnični drami. V primeri s prejšnjimi deli je pokazal Finžgar v tej igri mnogo več smisla za dramsko oblikovanje, hkrati pa jo je osvobodil tudi romantične navlake in patosa, tako da bo kot ena najresničnejših slovenskih kmečkih dram še dolgo živela na našem odru.

Kakor je bilo že omenjeno, je to pokazala tudi uprizoritev, ki je tudi sicer na splošno pomenila napredek v podajanju kmečkih iger pri nas. Režiser g. Milan Skrbinšek je delo skrbno pripravil tako v celoti kakor v posameznostih. Predvsem je skušal doseči skladnost med zunanjo odrosko podobo ter vsebino drame, kar je vidno poudaril v opremljenosti v drugem in tretjem dejanju, ko je vsa okolica pričala o notranjem razdejvanju. Pa tudi sicer je njegovo prizorišče, ki mu je dal zunanjo podobo scenografa inž. Franz, razodevalo smiselno pojmovanje drame, ki je družinska tragedija v vaškem okolju. Kot celota je bilo najbolj izdelano drugo dejanje, ki je tudi v igri sami najmočnejše. Zadovoljivo je bilo rešeno tudi vprašanje jezika, ki bi v čisti književni obliki v tej igri res ne prišel prav do veljave. Delna uporaba narečja je mnogo pripomogla k njegovi nazornosti. Pomisleke bi imel samo glede končnih vokalov, ki jih pač v nobenem narečju ne izgovarjajo dosledno kot polglasnike.

Tudi zasedba vlog je bila na splošno prav presrečna. Igralci so se po večini ne le vživeli v vloge, ampak se tudi razvili v njih ter tako dosegli, da je bila igra odrosko kar najbolj učinkovita. To velja zlasti za vse tri osrednje osebe. Urh Kante g. Cesarja je bil s krepkimi zunanji potezami označen praktični računar, ki hoče uveljaviti svojo voljo proti hčeriniemu nagnjenju; najprepričevalnejši del njegove igre pa so bili nedvomno prizori, ko se ta podoba zruši v svojo tragiko. Njegovo hčer Lenčko je z neposredno realistično in plemeniti črtami podala g. M. Dapilova. Svojsko pojmovanje in odrosko dognan je bil nadalje Martin, s katerim je gosp. Sever doživel nov igralski uspeh; vrednost tega lika je zlasti v individualni psihološki poglobljenosti. Izmed ostalih oseb sta usodno, dasi preveč pasivno zvezana z dogodki v drami Ferjan in Tona, ki sta ju ustrezajoče podala g. Presetnik in g. Gabrijelčičeva; vendar je bila njena Tona preveč razumsko izoblikovana. Dve izraziti vaški podobi sta predstavljala ga. Rakarjeva kot potovka Mica in g. Kaukler, ki je s svojim kmetom Sirkom usvaril zanimivo in nadpovprečno figuro, ki nas je v resnici zadovoljila. *France Vodnik.*

Lehar: Grof Luksemburški

V sredo se nam je operno gledališče predstavilo z drugo premiero: Leharjevo klasično opero »Grof Luksemburški«. Opereta ima značaj zdrave dovornosti, osvetočujočega humorja, ki ga potek dejanja nudi v besedilu in situacijski presenetljivosti. Kakor pri vsaki opereti, tako je tudi tukaj gibalno osredotočeno v odroski dejavnosti: prozi, kostumaciji, scenografiji, koreografiji, igri, glasba pa je le tem čimteljem enakovredna prvina, ki že sprito svoje vedre lahkotnosti valčkovih melodij ne more nositi posebnih naloge kakor to, da vsemu prilije še zvočni in glasbeni okras. Celokupna izvedba je odvisna v glavnem od režiserja, ki mora v stremeljenju za učinkovitost iskati možnosti, da vse činitele čim tesneje poveže med seboj in jih usmeri v skladno razgibanost. Predvsem mora seveda imeti režiser na razpolago sposobne igralce, ki imajo smisel za poudarek izrazitih karakternosti posameznih tipov; kajti vprav ta pestrost različnih značajev daje opereti tisti vzgon, ki je za tok dejanja potreben, da vzdrži gledalca in poslušalca v stalni napetosti. Kakor hitro igra enega izmed glavnih igralcev popusti, že omahne celota, ki ji občutje nezanimivosti od gledalčevega in poslušalčeve strani ne morejo od pomoči niti drugi dobri igralci.

Tako je zaradi premalo pogodne karakternosti grofa Luksemburškega, ki ga je oblikoval g. Franc, in zaradi premalo prepričevalno dojete Angèle g. Ivančičeve trpelo celo prvo dejanje, ki je zapustilo vtis suhoparne dolgozvočnosti, čemur Angèle g. Ivančičeve trpelo celo prvo dejanje, ki je bil najbolj oblikovalec v tej izvedbi, dalje g. Sancina, g. Barbičeve in ostalih gospodov, niti živahni skupinski prizor ob koncu. Drugo dejanje, v katerem doseže dramsko stopnjevanje svoj višek in naravni konec, je bilo po svoji razgibanosti, ki jo že po svoji zasnovi samo nudi, tudi redijsko najboljša, le svetlobnih ponavljajočih se sprememb je nekoliko preveč; ako upoštevamo psihološke okoliščine dojemanja, je pač razumljivo, da se človek nekoliko utruja prevečkrat ne utemeljeno se ponavljajočega, ker ga prenašajo. Kar se proze tiče, odnosno izgovarjave, pripominjamo, da se g. Barbičeve večkrat ni bilo mogoče razumeti. Za govorjenje na odru, ki zahteva glasno precejšnjo prostornost obsega, je prav tako važno poglavje o dihalni funkciji in vokalizaciji. Z upoštevanjem teh dveh činitelej se zboljša polnost zvoka, glas pridobi večjo voluminoznost ter zaradi ekonomičnejšega ravnanja s sapo se zmanjša napornost govornega organa, ki drugače pri pevcu razdiralno vpliva na pevsko kakovost, kar se g. Barbičevi že nekoliko vzpne: v višinskih tonih predvsem dobi poslušalec vtis suhega zvoka brez intonacijske jasnosti. Tudi g. Ivančičevo zavredo neko teatralno nastrojenje v nenavadno visoko govorilno lego, ki s stališča njenih pevskih nalog ni priporočljiva. Njena pevsko opremlitev da te ugotovitve: v celotnem glasovnem obsegu spremelja ton prizvok, ki ga povzroča prepričanje sape

skozi priprto glasilko; njen ton je suh; primarna in sekundarna funkcija pevskega organa se solidno ne spajata v voix mixte, ki edina nudi polnost in plemenitost tona ter ga more vzdržati v največji možnosti barvne izenačenosti. Pevka ima izrazito prsno dihanje s pomanjkljivo kontrolo diafragme, ki je za pevca poglavitni regulator pri sapni podpori v glasilki nastajajočega tona. Pravilno izdelana in uvečšana dihalna funkcija že sama po sebi nadomesti ves muskulaturni napor, ki pri pevki tako izrazito nastopa ter povzroča v višinah zelo krčevit ton, ki v prav visoki legi zaradi zgoraj navedenih tehničnih pomanjklivosti sili še v intonacijsko negotovost v smislu višanja. Toda petje, ki je usmerjeno v ligamentarno nastajanje zvoka, utegne popolnoma zamoriti ob robnicah nastajajoči falzet in občutno še bolj zmanjšati kvaliteto glasu, prav tako pa tudi estetsko stran, ki že itak trpi po preopogostem oddihalnem prekinjevanju pevskih fraz. Pevki je potrebna temeljita kontrola kar najboljše pevsko-pedagoške moči, ki bi jo popolnoma preusmerila v pojmovanje pravilne pevske tehnike. — Omeniti mi je tudi prvi nastop novega baletnega pesalca, ki je prinesel v naš balet neke svestosti; v družbi naše prve balerine g. Moharjeve je zaplesal veliki valček, ki je bil v celoti prav zadovoljivo izveden, le tu pa tam je še vedno pogrešati večje ritmične preciznosti pri ostalih pesalkah v skupinah. Zdi se, da je z g. Pilatom opera pridobila dobro moč, ki je pa po tem nastopu ni mogoče popolnoma presoditi in podati dokončne sodbe. — Glasbeno vodstvo je imel g. Zebre, mlad dirigent, ki pa je čutili v njem resnost in interpretaciji partiture in predvsem smiselnega dela z orkestrom, ki ga hoče pripraviti do razumevanja graditeljske postvarjalnosti, v kolikor mu pač nudi partitura operetnega dela. Orkester mu je zvenel še dokaj čisto. — Najtežjo nalogo je pač imel režiser g. Frelih, ki je kot tak prvič nastopil v opereti. V kolikor mu je bilo pač mogoče, je zadovoljivo rešil vprašanje kostumacije in scenografije, kakršna mu je bila na razpolago. Kar se pa tiče igre same, bi bilo želeli nekoliko bolj razgibano prvo dejanje, predvsem poročni prizor odnosno zlasti situacija pred njim. Tudi zbor, ki je pevsko rešil svojo nalogo, ne ve včasih, kaj bi in kako naj se udeležuje. Pri odroskih in akustičnih nevednostih pa je dober vedno upoštevali dejstvo, da ni mogoče pri petju oddeliti zbora na oder in zakulisje, ampak mora režiser poskrbeti, da je vedno skupaj, ker nastanejo sicer neskladnosti v petju, kar se je to pot primerilo. Za svoj trud in uspeh pa zasluži kot mlad režiser pohvalo in priznanje. sil.

Triva Militar je izdal brošuro z naslovom: »Stamparstvo v Vojudinici. Časovno obsega razprava čas od 1790 do danes. V poštve je jemal vse in ne samo srbske tiskarne, tako da bo ta brošura marsikateremu kulturnemu zgodovinarju, ki bo proučeval te ravninske kraje, dobro služila.



Boji med letali v zraku.

ŠPORT

Romunov in Bolgarov ne bo v Carigrad

Na XI. balkanskih igrah, ki bodo jutri in jutrišnjem v Carigradu, ne bo Romunov in Bolgarov, kakor poročajo iz Carigrada, tako, da bodo na letošnji balkanijadi sodelovali samo Grki, Jugoslavlani in Turki, torej polovica udeležencev, ki so se svojočasno udeleževali te največje športne prireditve na Balkanu. Svetovni politični položaj je preprečil že marsikako večjo športno prireditev in tako so postale tudi balkanske igre žrtve tega položaja. Prvič so igre precej okrnili, drugič pa bo udeležba kakor smo ravnokar slišali za polovico manjša kakor prejšnja leta.

Včerajšnje naše poročilo glede sodelovanja slovenskih atletov v reprezentanci z Carigrad spopelnjujemo v toliko, da sta prišla zraven še Poljšak in Gabrček, ki je bil prav zadnji trenutek pozvan v jugoslovansko ekipo. Zakaj se je to zgodilo, bomo že s zvedeli, vsekakor bo pa stvar dvignila mnogo prahu v slovenskih atletskih vrstah in to povsem upravičeno.

Hrvatskih atletov, kolikor se je moglo doslej ugotoviti, je odšlo v Carigrad sedem, in sicer: dr. Buratović, Curčić, Gojić, Markušić, Abramović, Despot in Aleksa Kovačević. Vsi ti atleti so izdali posebno izjavo, v kateri pojasnjujejo javnosti svoj korak in svoje nezadovoljstvo s sedanjim vodstvom hrvatske lahke atletike. Hrvatska atletska zveza namerava vse te atletе najstrožje kaznovati, pri čemur se bo najbrž poslužila skrajnega sredstva: črtanja vseh omenjenih imen iz svojega seznama.

S tem pa situacija v jugoslovanski lahki atletiki še zdavnaj ne bo razčiščena in zna imeti borba, ki se bo vnela po povratku reprezentance iz Carigrada, nedogledne posledice za ves jugoslovanski lahkoatletski šport, pri čemur bo seveda trpela tako slovenska kakor hrvatska in srbska lahka atletika. Upamo in pričakujemo, da se bodo našli močje, ki bodo znali pravočasno preprečiti katastrofo, ki je popolnoma nepotrebna, a v takih razmerah neizbežna.

Hrvatje dobijo visoko šolo za telesno vzgojo

Izšla je uredba o osnovanju šole za telesno vzgojo v Zagrebu, kjer se bodo vzgajali telovadniki in športni učitelji. Ban banovine Hrvatske je pooblaščen, da predpiše točnejše odredbe za to šolo. Za hrvatski šport in telesno vzgojo bo ta šola izredno velikega pomena.

Srednješolski teniški turnir

V teniškem dvoboju, ki se je odigral med klasično in I. realno gimnazijo na igrišču Ilirije pod Cekinovim gradom, so klasično gimnazijo zastopali: Urbane, Štular, Kansky A. in Garibaldi. I. dr. gimnazijo pa: Milavec, Juvane, Treppo in Kansy Z. Odigrali so se štirje singli, dobili pa se zaradi slabega vremena niso mogli končati.

Rezultati singlov: Milavec : Urbane 6:96:0; Juvane : Štular 9:7, 6:4; Treppo : Kansky A. 6:4, 7:5 in Kansky Z. : Garibaldi 6:2, 6:3.

Zmagala je torej I. državna realna gimnazija s rezultatom 4:0.

Atletski miting SK Planine

V zvezi z razpisom atletskega mitinga našega kluba, ki bo ob enem tudi izbirno tekmovanje za troboj v Belgradu, sporočamo, da se vrši disciplina v skoku s palico v nedeljo popoldne, ne pa v soboto popoldne, kot je bilo prvotno razpisano. To zaradi tega, ker je večina atletov skakačev s palico v soboto službeno zadržana.

Vabimo občinstvo, da se tega poslednjega mitinga v letošnji sezoni, ki bo v soboto in nedeljo popoldne na Stadionu, udeleži v velikem številu.

Borba za točke

»Borba za pike« v slovenski ligi se bo v nedeljo na vseh frontah nadaljevala. SK Ljubljana, ki bo nastopila v najmočnejši postavi, bo sprejela v goste moštvo celjskega »Olimpa«, ki je prvič tedeljo v tekmi proti SK Kranju dosegel dve točki. Tako Olimp, kakor tudi Ljubljana se zavedala, da je za doseg točk treba zmage. Obeta se nam torej zanimiv dvoboj.

SK Amater : SK Železničar

V nedeljo bo imel Amater zadnjič priliko nastopiti na domačih tleh in pred svojo publiko. Za partnerja bo imel SK Železničarja. Gostje so nam znani po svoji tehnično dovršeni igri in se nahajajo v odlični formi. Domačini bodo morali zopet zaigrati s takim elanom kot v poslednjih tekmah. Kot zaključek prvenstvenega tekmovanja je Amater za svojo publiko razpisal tri praktična darila, ki se bodo izrežala na delejski tekmi. Vsak obiskovalec bo imel na hrbtu vstopnice napisano številko, ki bo veljala za zreb. — Tekma se igra ob vsakem vremenu s pričetkom ob 16 s predtekmo.

Slavija : Mladika

Derby dveh najboljših drugorazrednih klubov bo na igrišču SK Mladike na Kodeljevem v ne-

Univerza v Cambridgeu

Ko je nastopila vojna med Nemčijo in Anglijo v stanje tako imenovane totalne vojne, vojne z vsemi sredstvi proti vsemu, ni za razdeljanja na obeh straneh nobenih meja več. Tako so postala žrtve letalskih napadov tudi slavna univerzna mesta kot Cambridge na Angleškem in Heidelberg v Nemčiji.

Univerza v Cambridgeu se bori z univerzo v Oksfordu za »prvenstvo« med angleškimi visokimi šolami. Po starih izročilih je bila v Cambridgeu že za vladavine vzhodnoangleškega kralja Sigebertha leta 636 visoka šola, iz nje pa je nastala sedanja univerza. Vsekakor je trdno dognano, da je prišla ta nekdanja redovniška visoka šola v 14. stoletju v roke visokega angleškega plemstva, kar je v neki meri še danes. Stroški za šolanje na tej univerzi so namreč tako visoki, da se drugi skoro ne morejo podati sem študirat.

V tridesetih zgradbah, ki sestavljajo univerzo, žive študenti v Cambridgeu posebno življenje. Vse mesto s čevljarji, krojači, drugimi rokodelci, trgovci in tako dalje živi dobesedno samo od študentov. Za šolnino, ostale prispevke, predpisano obliko, šport in druge izdatke porabi študent na tej univerzi v enem mesecu toliko, kot pri nas v celem letu. Študenti živijo v univerzi sami, v tako imenovanih kolijah (Colleges). Kadar je dovoljen izhod iz mesta, stoji pri vratih pedel v posebni uniformi in z dolgo palico. Strogo mora paziti, da po devetih uri večer ni več nobeden v mestu. Če koga najde, ga mora takoj privedi domov.

deljo ob pol 11 dopoldne. Tekma bo zanimiva ter borbeno, kajti vse tekme med Slavijo in Mladiko so bile na tehnični višini. V nedeljo se bo pokazalo, kdo bo v jesenskem delu vodil v tablici. Športniki, posetite to zanimivo tekmo, ki bo ob vsakem vremenu.

Zanimiv ženski atletski miting a Stadionu

V nedeljo dopoldne bo na ljubljanskem stadionu zanimiv ženski lahkoatletski miting, katerega priredi SK Planina in katerega se udeležijo tudi znane atletinje, ki so že prijavile prireditelju. Tekmovanje se prične v nedeljo dopoldne ob 9 in vabimo občinstvo, da si ga ogleda, saj bo to zadnji nastop v letošnji sezoni.

Vesti športnih zvez, klubov in društev

LZSP. Vse klube ljubljanske zimske športne podzveze ter odbornike opozarjamo na današnjo redno skupščino, ki bo ob 20 v damski sobi kavarnice Emona.

ZFO

ZFO sprejme še 4 telovadne učitelje

Natečaj za štiri telovadne učitelje, ki morajo ustrezati naslednjim sprejemnim pogojem:

1. Kandidat mora dokazati, da deluje v naši fantovski organizaciji tri leta in da je vzgleden član Zveze fantovskih odsekov.
 2. Kandidat mora popolnoma obvladati redovne vaje za leto 1940-41 tako za člane kakor za mladce in naraščaj.
 3. Kandidat mora popolnoma obvladati redovne vaje ter mora znati tudi dobro poveljevati.
 4. Kandidat mora obvladati vsaj tekmovalne vaje za nižji oddelek članov ter za tekme vrst mladcev.
 5. Kandidat mora poznati osnovne nauke iz lahke atletike.
 6. Kandidat mora poznati poslovanje odseka.
 7. Kandidat mora točno poznati poslovnik Zveze fantovskih odsekov (tvarina za letošnje splošne okrožne tekme).
 8. Kandidat mora poznati načela naše organizacije (tvarina iz Vzorov slovenskih fantov za tekme za telovadni in športni znak).
- Prošnje naj kandidati vložijo do 10. oktobra tega leta s spremnim dopisom odseka o delovanju itd., katerega podpiše poleg predsednika in tajnika še načelnik in odsekovski duhovni vodja.
- Kandidati bodo povabljeni dne 13. oktobra t. l. v Ljubljano, kjer bodo morali pred posebno komisijo Zveze fantovskih odsekov pokazati svoje sposobnosti. Kdor bo sprejet, bo ostal v Ljubljani na tečaju, ki bo trajal do 31. oktobra t. l.
- Telovadit prično s tečajem po podvezah okir. okrožjih s 3. novembrom t. l.

ZDK

Drevi od pol 7 do 8 telovadba na Drž. učiteljsku na Resljevi cesti.

Telovadne odseke ljubljanskih in bližnjih krožkov opozarjamo, da učil telovadni odbor ZDK telovadbo na drž. učiteljsku ob ponedeljkih, sredah in petkih od pol 7 zvečer dalje. Program in razvrstitev izveste pri naslednji telovadni uri. — Odbor.



Frank Knox, ameriški mornariški minister. V časih, ko Amerika dan za dnem povzbuje izdatke za vojno in zlasti za mornarico, se svet zanima tudi za moža, ki zapoveduje velikanskim pomorščim silam Združenih držav.

Nova speci-
jelnja trgovina

z ŽIMO

Nudil bom vse kvalitete žime po izredno **nizkih cenah**. — Vabim Vas, da si brez obveznosti nakupa ogledate vse vrste žime ter se prepričate o prvostnostni mojeg materijala. — Vsa žima je sterilizirana na pari. — Obrtniki izredno popusti! — Zahtevajte vzorce!

MILAN JAGER - LJUBLJANA
Tyrševa cesta 37

MARIBOR

Stari vodnjaki prihajajo spet v veljavo

Maribor, 3. oktobra.

Ko je dobil Maribor v začetku sedanega stoletja vodovod, so morali hišni posestniki svoje vodnjake opustiti in zasuti, isto tako pa je napravila tudi mestna občina s svojimi javnimi vodnjaki, ki so takrat stali na slehernem trgu ter po ulicah. Naredba je bila jako stroga ter se je tudi strogo izvajala, saj je posebna kontrola nadzirala njeno izvršitev, vendar pa vsi tedanji hišni lastniki le niso ubogali mestne občine ter so po domače rečeno, nekoliko »posleparili«, tako da je le ostal tu in tam ohranjen kakšen vodnjak, ki pa se že dolgo ne uporablja. Danes pa smo tem hišnim lastnikom prav hvaležni za tedanjo njihovo neposlušnost, kajti sedaj prihajajo stari vodnjaki spet do veljave, znova jih bodo očistili in opremili z ročnimi črpalkami ter odprli za javno uporabo.

V Mariboru je 16 takih ohranjenih vodnjakov. Večinoma so na dvoriščih starejših hiš v raznih delih mesta, eden pa je na ulici, in sicer na Pristanu ter je še v uporabi. Poleg teh vodnjakov pa je v Mariboru še nekaj industrijskih studencev, katere uporabljajo razna podjetja. Tako ima skoraj vsaka tekstilna tovarna svoj vodnjak, ker si s tem precej prihrani za vodo. Tudi vojašnica Kralja Petra (nekdanja kadetnica) ima svoj vodnjak in svojo vodovodno napravo, tako da ni odvisna od mest-

nega vodovoda.

Hudo pomanjkanje vode, ki je v zadnjih letih v poletnih mesecih zavladovalo v Mariboru, je povzročilo, da se je mestna občina začela pečati z načrti povečanja vodovodnih naprav. Izdeluje se velikopotezen projekt za nov vodovod, ki bo upošteval ves razvoj bodočega velikega Maribora v nadaljnjih 40 letih ter bo zagotovil dovolj vode. Ker pa se tak načrt ne more takoj uresničiti, po vrhu pa je oskrba mesta, ki leži na levem bregu Drave ogrožena zaradi tega, ker so dovodi napeljeni čez mostove, se je mestna občina odločila povečati začasno kapaciteto vodovodnih naprav z vključitvijo vodnih izvirov v mestu samem. Vodnjak mestnega kopalnice je bil že pred leti priključen na vodovodno omrežje. Nedavno so ga modernizirali ter povečali njegovo kapaciteto na 930 litrov na minuto. Včeraj pa so se pričela dela za priključek vodnjaka bivše Götzeve pivovarne na mestni vodovod. Ta pivovarna je imela dva vodnjaka, ki sta še oba dobro ohranjena. Zaenkrat bodo priključili samo enega; ker se ne ve, če nista morda v medsebojni zvezi, kar se bo videlo, ko bodo začeli črpati vodo. V vodnjaku montirajo najmodernejšo električno vertikalno visokotlačno črpalko. Kapaciteta vodnjaka bo precej velika — na uro bo dajal 36.000 litrov vode (vodnjak mestnega vodovoda na Tezmem daje na uro 300.000 litrov).

m Mariborčani! Oglejte si Finžgarjevo narodno igro »Naša krič«, ki jo v nedeljo, 6. oktobra vprizoriijo prosvetna društva na Pobrežju, Tezmem, v Studencih in Radvanju. Vršili se bosta dve predstavi: ena popoldne ob treh, druga zvečer ob osmih. Obakrat v Narodnem gledališču. Oskrbite si vstopnice v predprodaji pri dnevni gledališki blagajni.

m Končana stavka v Rušah. Delavci železarne in livarne A. Pogačnik v Rušah so v preteklem tednu stopili v stavko in zahtevali višje mezd. Zastopnik Delavske zbornice je včeraj posredoval pri sinu lastnika, ki se trenutno mudi na potovanju in doseglj, da je bila delavcem zvišana urna mezd za 1 din. Ta mezd bo veljala vse do povratka tovarnarja, s katerim se bo prihodnji teden vršila poravnalna razprava na okrajnem glavarstvu. Delavstvo se je s tem zadovoljilo in je včeraj zopet pričelo z delom. V tovarni je zaposlenih 60 delavcev.

m Pri belem dnevu vdrl v vilo. V Črtomirovi ulici se je pripetila drzna tatvina pri belem dnevu. V Potočnikovo vilo je nepoznan klatež vdrl okrog 5 popoldne, ko so bili domači doma ter so se nahajali na verandi z nekimi obiskovalci. Vlomilec je preskočil plot ter po isti poti po izvršenem poslu spet izginil.

m Naši naročniki, ki si želijo za ceno 10 din naročiti Slovenčev koledar, lahko to storijo pri raznašalcu, ki jim dostavlja list.

m 12 telečjih koz odnesel. V šrambo mesarja Ivana Jagodiča je nekdo vlomil ter mu odnesel 12 telečjih koz, vrednih 2000 din. Ugotovilo se je, da je izvršil tatvino mesarski pomočnik Franc Ozebek iz Makol, ki ima na vesti že precej takih pregreh. Sedaj ga orožniki zasledujejo.

m Posestna sprememba. Trgovec Maks Kanc iz Maribora je prodal svojo trinadstropno hišo v Smetanovi ulici 29 zadrugi z o. z. Lastni dom za 950.000 din.

m Lastnike orožnih listov predstojništvo mestne policije v Mariboru ponovno opozarja, da najkasneje do 20. t. m. plačajo v sobi št. 17 banoinsko takso, ker se bo proti zamudnikom uvedlo kazensko postopanje.

m Diplomirani in piloti g. Silvan Bernobič, doma iz Maribora. Čestitamo!

m Ugodnosti gledaliških abonementov so mnogovrstne: imajo svoj stalni sedež in se jim ni treba preričati pri večerni blagajni, povrhu dobe po znatno nižji ceni kakor neabonenti vse na novo nastudirane gledališke komade. Če pa se kdo noče ali ne more vezati na vrstni red abonentskih predstav, pa mu je na razpolago abonma na bloke, s katerimi si lahko poljubno izbere dan predstave, izvedemsi le one redke, ki so označene z »Izven«.

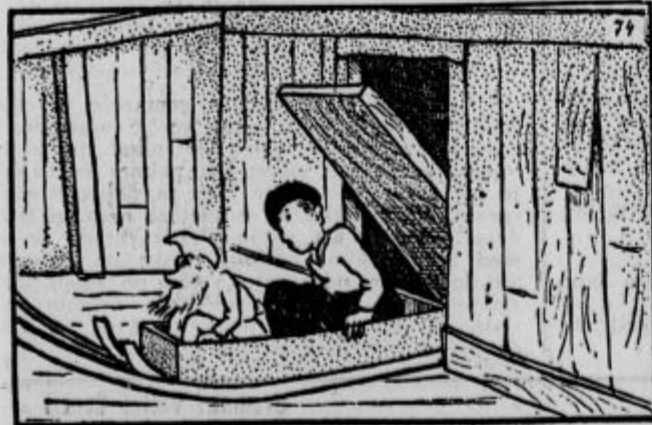
Otroški kotichek

Mihčeve čudovite dogodivščine

(73) Podobno je že bilo, da blazne vožnje zlepa ne bo konec. Švigala sta sem in tja po ogromni votlini brez dna, tako da se je še celo Mihčev naveličal. Končno le zagledata v daljavi pred seboj lesono steno. »Zdaj pa greva na drobne kosce!« je kričnil Zelenček in od strahu zaprl oči.



(74) Vendar se jima ni nič zgodilo. Skozi steno sta smuknila kot bi bila stena iz perja; menda se je kar sama od sebe pred njima umaknila; je že bila tako narejena. Z začudenjem sta ugotovila, da sta se pripeljala v neko sobo. Kaj pa sedaj?



Celje

c Zrebanje loterije Legije koroških borcev v Celju bo neprekinjeno v nedeljo 6. oktobra. Sloveni, rodoljublji Segajte pridno po srečkah, dokler so še na zalogi!

c Abonma za celjsko gledališče je razpisan. Še nekaj sedežev je na razpolago, katerih naj se običajno poslužijo. Gledališka uprava obenem sporoča občinstvu, da so predložili otvoritveno predstavo opere »Jenuš« do 11. na 15. oktober. Neabonenti dobe vstopnice v Sloimskovi tiskovni zadrugi.

c Poldrugi kilogram saharina je zaplenila celjska policija 28 letni Justinu G. iz Trnovelj.

c Aretacija nevarne pustolovke. Celjska policija je aretirala 27 letno Marijo K., pristojno v Smarje pri Jelšah, ki se je klatila zadnje dni po Celju. Včeraj je popivala z nekim moškim in mu ukradla 400 din gotovine. Izročili so jo sodišču.

c Pevsko društvo Ojka v Celju prične z rednimi pevskimi vajami v torek 8. oktobra. Pevodstvo je prevzel g. Albin Schmidt, nadutitelj v pokoji. Društvo sprejema tudi nove člane. Pevske vaje bodo ob torkih in petkih ob 8 zvečer v društveni sobi v Obrtnem domu.

c Smrtina nesreča v Ločici. Frano Mihelak, 51 letni posestnik iz Ločice, je pred dnevi pasel domačo kravo blizu domače hiše na vrtu. Bilo je ob 11 dopoldne. Krava je iz neznanega vzroka, verjetno splašena, poskočila in Mihaleka potegnila za seboj, da je padel tako nesrečno, da se je ubil na licu mesta. Pred 40 leti je Mihaleka udaril po glavi konj in so mu takrat v bolnišnici operirali lobanjo. Zdravnik g. dr. Voušek iz Polzele je ugotovil, da je Mihalek dobil pri padcu pretres možganov. Pokojnega so pokopali na far-nem pokopališču na Polzeli. Naj v miru počiva!

c Veliko obrtno zborovanje bo v nedeljo 6. oktobra ob 8.30 v dvorani Uniona v Celju. Za zborovanje vlada med obrtniki precejšnje zanimanje.

c Družina Mihelčičeva v Celju je darovala Vincencijevi konferenci 100 din namesto venca na grob pokojnega Milivoja Voršiča.

c Sportno prireditve bo imela jutri, v soboto, zvečer v Narodnem domu celjska SK Jugoslavija. Vabljeni!

Hrušica pri Ljubljani

F. O. Hrušica priredi v ponedeljek dne 7. okt. 1940 ob 8. uri zvečer v Našem domu lepo predavanje o Belgiji. Predaval bo brat Ogrin Ludovik iz Ljubljane. Predavatelj je dalje časa bival v Belgiji, vled česar mu je dobro znana domovina Belgijev. Predavanje bodo pojasnjevale skoptične slike. Vstopnine ni, pač pa se bodo pobirali prostovoljni prispevki. Vsi vljudno vabljeni! Bog živi!

Manuel Comacho, novi mehiški predsednik

Evropa ni obračala posebne pozornosti mehiškemu predsedniškim volitvam. Kakor po osebi novega predsednika, tako tudi po okoliščinah, v katerih so se vršile, zaslužijo te volitve vendar nekaj pažnje. Te kratke vrstice bodo vrgle tudi luč na celotni politični položaj v latinski Ameriki.

Švobodne volitve v načelu in resnici

Zgodovina »Zedinjenih držav Mehike« je zapisana s krvjo bolj kakor zgodovina katere koli druge države na svetu. Od takrat, ko je pred 420 leti pristal Hernando Cortez v pristanišču Vera Cruz in je zatrl domača asteškiška plemena, da je mogel odpeljati njihovo zlato v Španijo, pa do danes ni nobene strani v mehiški kroniki, ki bi ne bila omočena s krvjo.

Tristo let je bila Mehika španska kolonija. Španjolci so jo vzdrževali z nasiljem, ki so ga prekinjali upori, notranje preklarije, državljanske vojne, atentati. L. 1810. je bila velika vstaja proti Španiji, oslavljeni po Napoleonu. Mehika je postala nezavisna republika in je ostala nezavisna 50 let. V tem kratkem času je imela dva regenta, 74 predsednikov in dva ducata ustav. Sledila je mehiška pustolovščina Napoleona III., za njim je vladal bandit Pancho Villa, nato je

prišlo do vojne med pristaši indijanskega voditelja Juareza in habsburškega cesarja Maksimilijana, nato novi neredi, vojna z Zedinjenimi državami (v tej vojni je Mehika izgubila dve tretjini ozemlja, t. j. Texas in Kalifornijo), nove ustave, novi državni udari, novi vojaški upori, novi umori predsednikov...

Danes ni nič bolje. Edino, kar je zadnjih 20 let stalno, je določena državno politična oblika, ki jo vzdržuje revolucionarna stranka delavcev, Mesticev in Krolecev. Toda tudi na naslonitev na določeno politični program ni mogla počlovečiti političnih navad v deželi. Državni udari in atentati, državljanske vojne in generalski puči, volilna nasilja in mrke spletke se še niso umaknile iz političnega življenja. Kroglja v revolverski cevi je danes za povprečnega Mehikanca še prav tako mikavna kakor pred sto leti.

Zmaga Cardenasovega stroja

Letos je potekla doba predsednika Cardenasovega, enega izmed prvakov »Revolucionarne« stranke. On se razlikuje od množice politizirajočih generalov in generaljujočih politikov. Izvedel je v državi agrarno reformo in je podprl (proti odškodnini) petrolejske vrele, kar je povzročilo mnogo vroče krvi med petrolejskimi bogataši v »Standard Oil« in »Royal Dutch«. Cardenas pa je uspešno in nekaj drugega. Ustanovil je velik agitacijski stroj za volitve, sestojel iz samih od njega odvisnih uradnikov, »Cardenasov stroj« imenovan. Naloga teh uradnikov je izsiliti volilno zmago vladajoče stranke s pritiskom in vplivanjem na volilce, toda brez prelijanja krvi, kot je bilo doslej v navadi. Zadnje volitve torej lahko imenujemo »najbolj demokratične volitve v mehiški zgodovini« čeprav niso bile demokratične.

Kot je bilo pričakovati, je dobil kandidat Cardenasovega stroja prevladujočo večino. Najnevarnejši nasprotnik, bivši medicinec, ki je pozneje prestopil v armado, Juan Almazan, in je bil že z 29 leti general, danes pa je petdeset let star, bogat mož, ker kontrolira železniške družbe, hotelske trupe in gradbene firme, je smel dobiti le nekaj tisoč glasov. S par sto glasovi so se morali zadovoljiti ostali kandidati.

Zmagal je Manuel Avida Camacho, desna roka Cardenasova in vrhovni poveljnik mehiške vojske.

Manuel Camacho je kmetiški sin, s 17 leti je postal vajenec v neki knjigarni, pa je kmalu zbežal od tod, da bi se lahko udeležil revolucije, ki je prav takrat divjala v deželi. Na to je stopil v armado, bil je zvest pristaš vsakokratnega diktatorja. Z 32 leti je bil že general. Ne da bi imel le malo vojaškega in strateškega znanja, je dobil važne bitke s svojim — jezikom. Ko se je l. 1927. upri general Cristero, je šel k njemu in ga pregovoril, da je položil orožje in zbežal. Z isto govorniško sposobnostjo je l. 1929. ukrotil 12 generalov, ki so si zaželeli državljansko vojno. Kmalu za tem je postal vojni minister in v tej lastnosti je nastopil l. 1938. proti najnevarnejšemu upornemu generalu Cedillo.

Sedaj je star 47 let. Uniformo nosi redko. Kdor ga ne pozna in ga vidi v civilni obleki, misli, da ima pred seboj bolj petičnega živinskega trgovca: ima atletsko postavo, telo je primerno rejeno, njegova pleča in ramena bi bila ponos vsakega nosača, čelo mu je visoko in s črnimi lasmi lasmi pokrito, usta so mu ozka med debelimi ustnicami.

Vsakdanje skrbi v Srednji Ameriki

Zelo bi se motili, če bi mislili, da je Camacho pustolovec, ki je prišel na oblast po sreči

Ptuj

Huda nesreča. Na dosedaj še ne čisto pojasnjen način se je ponesrečil 53 letni Brglez Anton, hlapec pri gradbenem podjetju Deng. Jutraj so ga našli pred hlevom nezvestnega s težkimi poškodbami na glavi. Menijo, da je Brglez pri tem, ko je šel na senik, padel v globino in tam oblezel. Nezvesten je tako ležal vso noč na dežju in zato ne bi bilo nič čudnega, če bi se od tega odnesel kake trajne posledice. Jutraj so ga takoj, ko so ga našli, prepeljali v bolnišnico, kjer pa še vedno leži v nezvesti. Ima namreč počeno lobanjo in druge poškodbe.

Smrtina kosa. Umrli je znani I. Predikaka, bivši dolgoletni župan v Lancovi vasi. Njegov pogreb je pokazal, kako je bil pokojnik priljubljen, saj ga je spremljala na zadnji poti tudi šolska mladina. Pokojnik je bil namreč tudi predsednik krajevnega šolskega odbora. Naj počiva v miru! Žalujočim naše sožalje!

Naplavljeno truplo. Pri Sv. Marku je Drava naplavlila truplo neznanega mladega možkega. Njegova identiteta se ni ugotovljena. Pokopali so ga na pokopališču pri Sv. Marku.

Sv. Andraž v Halozah

Zapustila nas je močna žena, zlata mamica, vzorna učiteljica in vzgojiteljica, gospa Ema Voblič, rojena Trstenjak. Ni še minilo leto, kar sta ji umrli sivolasa mati in sestra Marija, ki je v Ptujju več ko 20 let prenašala strašno trpljenje s svetniško vdanostjo in so ob njeni smrti pret. zimo govorili kot o pravi krščanski mučenici. Tudi naši dragi Ema je Bog naklonil podobno grenki kelih trpljenja. V 36. letu vestnega in zvestega službovanja je hudo zbolela. Pol leta je nosila težki križ nad vse hude bolezni. Opešale so ji ledvice, prebavni organi in srce. 30. septembra 1940 ob 17 je v mariborski bolnišnici vsa Bogu vdana v Gospodu zaspała.

Bila je vnela častilka božjega Srca, žalostne Matere božje, sv. Jožefa in Male Terezike. In sedaj bo v tem lepem Marijinem rožnastem mesecu, tako bogata na dobrih delih, lahko obhajala god sv. Terezike in prvi petek!

Tukaj na zemlji ni dočakala zaprosenega miru in pokoja. Sedaj pa trdno upamo, da je Gospod svojo zvesto služabnico povabil na večni mir in pokoj v nebesa. Tam ni več trpljenja ne žalovanja... Bog je obrisal vse solze iz njenih oči... In to ji voščimo in želimo vsi, ki smo si dobri bili.

Blaga Ema! V nebesih boš nadaljevala svoje vzgojno in apostolsko delo še vse bolj uspešno kakor tukaj na zemlji. Kakor sv. Terezika boš na nas vse trosila cvetje svojih uslišanih prošnji. Na vse: na tako hudo preskušanje moža, na osirotele otroke in sorodnike, na neštete učence in učenke, na vse svoje ljube znanke. Z besedo in zgledom si nam vsem kazala pravo pot v nebesa, sedaj nam še od božjega Srca sprositi milosti, da bi hodili po tvojih stopinjah, tako znali trpeti ko Ti in tako blaženo umrli ko Ti.

Enkrat si izrazila pri mojem obisku željo: »Domov, domov bi rada!« Sedaj si doma! Pri Bogu si v nebesih! Prosi, da pridemo za Teboj! Na srečno in veselo svidenje!

Škamlec, dekan.

Ne mučite živali!

»Mučiti živali se pravi grešiti proti duhu, proti duhu ljubezni, ki jih je ustvaril.« (Dante.)

Danes na god sv. Frančiška Asiškega je mednarodni praznik varstva živali. Na ta dan ljudje pozabijo na svetovne dogodke ter na same sebe ter obrnejo svoje misli in pozornost na živali, na živali, ki jih je ustvaril isti Stvarnik kakor človeka. Društvo želi, da se vsakdo vsaj nekoliko zadrži v mislih pri tistih bitjih, ki jih je oznanjevalec ljubezni in bratstva — sv. Frančišek nazval brate. Naj ostanejo za kratek čas na strani vsakdanje skrbi in vsakdo naj nekoliko premisli, kaj dolguje živali, stvari boji. V prvi vrsti pričakujejo živali od slehernega zemljana, da se zaveda svojega dostojanstva in da ne dopušča, da bi se dogajale stvari, ki vzbujajo gnus v nepokvarjenem človeku. Nadalje pričakujejo živali, da se jim priznajo tiste pravice, ki jim pripadajo po naravnem redu.

Slovensko društvo za varstvo živali si je postavilo nalogo, da pokaže, kako so drugod razumeli svojo dolžnost do živali. V ta namen bo društvo v kratkem izdalo brošuro, ki bo vsebovala nekaj o delovanju društva za varstvo živali v Ameriki, Angliji, Nemčiji, Italiji, Turčiji in Indiji ter pri nas. Brošura ima namen, da z zgledom drugih vzbudi v bralcu večje zanimanje za idejo varstva živali. Društvo ima še marsikaj koristnega v načrtu. Za uresničenje svojega programa potrebuje vsestranske moralne in materialne podpore prijateljev živali. V prvi vrsti poziva vse tiste, ki imajo čut za žival, da se včlanijo v Slovensko društvo za varstvo živali ter postanejo poborniki ideje varstva živali. Naslov društva je: Slovensko društvo za varstvo živali, Ljubljana 5. Na današnji dan se drugod zbirajo denarni prispevki za društvene namene. Prav bi bilo, ko bi se kdo spomnil društva s kakim zneskom. Številka društvenega čekovnega računa je 15.406. Vsak prijatelj živali naj na današnji dan trdno sklene, da bo delal na to, da se bo prihodnje leto praznovano god sv. Frančiška kot praznik varstva živali v vsakem večjem kraju slovenske domovine.

in z denarjem. Zviti Cardenas je dobro vedel, kaj dela, ko je predlagal njega za svojega naslednika. Ta general je človek, ki je v življenju dobro spoznal vse ljudske plasti. Kot izvrsten govornik, obdarjen s političnimi darovi, lahko s lahkoto koraka z ljudskimi množicami. On dobro ve, kjer njegove ljudi čevlji žuli in ima tudi moči, poseči v stvar, ki se mu zdi truda in pomoči potrebna.

Novi mehiški predsednik nima lahkih nalog pred seboj. Mehika je zvesta članica Panameriške unije. Blizu leži Panamski prekop, ki ga čuvajo ladje Združenih držav. Na zahodni mehiški, kakor na vsej ameriški zahodni obali sploh narašča tihomorska tekma med Ameriko in Japonsko. Glavni izvorni predmeti petroleja, srebra, cin, zmraznjeno meso in tobak so šli pred vojno večinoma v Evropo. Težka vprašanja za novega predsednika so tudi rdeči španski begunci in stališče do Sovjetije.

MALI OGLASI

V malih oglaših velja vsaka beseda 1 din; ženitovanjski oglaš 2 din. Debelo tiskane naslovne besede se računajo dvojno. Najmanjši znesek za mali oglaš 15 din. — Mali oglaš se plačuje tako pri naročilu. — Pri oglaših reklamnega značaja se računa enokolonsko, 3 mm visoka petlinjska vrstica po 3 din. — Za pisarne odgovore glede malih oglasov treba priložiti znakno.

Razno

Brezplačno zavoječ

Dostavljamo toaletnega bisera na poskušnjo. — Uspeh po prvi uporabi. Koža obraza in telesa ostane čista, zdrava in mlada. Mozoljci, ogreli, nečistosti obraza izginejo. Pošljite za stroške 3 dinarje v znakmah. — Kemikalija, Novi Sad 144. V apotekah, drogerijah originalni karton 40 din.

Oglašujte v edino uspešnem dnevniku »Slovenec«!

Cigav je pokal?

Pred desetimi leti je dal neki bogataš zlati pokal za zmagovalce pri neki tekmi v Sidneyu. Tekmo so priredili v dobrodelne namene. V finale sta prišli dve moštvi, ki sta na to odigrali odločilno tekmo. Tekma se je končala neodločeno, zato so sklenili, da bodo igrali še enkrat. Moštvi sta bili tudi v tej igri enaki. Rekli so, naj sedaj kocka odloči, kdo naj dobi pokal. Tedaj je imel darovalec pokala kratek nagovor, v katerem je izrazil željo, naj bi dobil pokal resnični zmagovalci, torej klub, ki izvojuje zmago na igrišču, ne z žrebom. Vsi so se s tem strinjali in so določili za pomlad tretjo tekmo. Toda tudi tretje srečanje med obema kluboma se je končalo neodločeno. Tekmo so odigrali še četrtič, pa zopet neodločeno. Tedaj so določili, da bodo igrali vsako leto po dve tekmi tako dolgo, da bo en klub zmagal. Preteklo je že deset let, zlati pokal pa še vedno nima lastnika.

Velika korist malih domačih živali

Gojenje malih domačih živali prinaša Nemčiji različne proizvode (jajca, mleko, meso itd.) v vrednosti nad eno milijardo mark letno. Na prvem mestu je kokošjereja, ki vrže letno 670 milijonov mark, dočim dobivajo od gosk in rac le 62 milijonov. Od koz imajo letno korist v vrednosti 252 milijonov mark, od kuncev pa 122 milijonov mark. Važno je tudi čebelarstvo. Čebele nasrkajo nemškemu narodnemu gospodarstvu na leto 44 milijonov mark. To so glavne vrste. Ostalo odpade na razne druge male živalice, kot na svilopreke in razno drugo perutnino, ki v tem sestavku ni našeta.

Premož

koks, drva nudi
I. Pogačnik

Ljubljana, Bohoričeva 8
telefon 20-69

Postrežba brezhibna

Krompir

vagonske pošiljke
dobavlja
Kmetijska zadruga
v Ptuiju.

Službe iščejo

Postrežnica

pridna, poštena, išče zaposlitev. Ponudbe v upr. »Slov.« pod »Dva« do trikrat tedensko 15013.

Službodobe

Tajnika

išče Zdrženje mesarjev in klobasničarjev v Ljubljani. Zglasiti se: Celovška cesta 93, dnevno od 18—19.

Prodajo

poznanih radio aparatov radiotrgovcem po državi oddamo agilnemu zastopniku. Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Radio prodajalec« št. 15945.

Gospodsk kuharica

se takoj sprejme. Spričevala s sliko poslati v upravo »Slov.« pod »Samostojna« št. 15030.

Kupimo

Vreče od moke

rabljene, za 85 kg. kupujem po najvišji dnevni ceni. Ponudbe poslati na Ernest Nuspl, Sombor, k

Hrastove doge

vseh dimenzij in primerljivih hrastov, kupuje Anton Birgmayr, Maribor, Aleksandrova 147a.

Posestva

Stanovanjsko hišo

v Gradu 163, z vrtom — oddam v najem. Vprašati pri Gogala, mizarstvo, Bled.

Vnajem

Trgovino s specerijo

dobro vpeljano, oddam takoj zaradi družinskih razmer. Ponudbe v upr. »Slov.« pod »Sigurna bodočnost« št. 15015.

Stanovanja

Dvosobno stanovanje

manjzadno, oddam z novembrom. Ogled od 10 do 2. Tavoš v upravi »Slov.« pod št. 15021.

Auto-motor

Ford Eifel

z dobrimi gumami, motor v odličnem stanju — po nizki ceni prodam. Boris Samsa, Litija.

Prodamo

Kompletna kovačnica

z vsem orodjem, nakovalni, mehom, ventilatorjem, vrtnim strojem, s stancami, primeži - Schraubstock - itd., prodaja Künig L. Kočevje št. 10.

Sveža jabolka

12 kg 60 din, 50 kg 245 din. Nove orehe, tanka lupina 50 kg 500 din — franko vozna razporežila G. Drechsler, Tuzla.

STROJI

Dobavljamo

generatorske naprave z čistilci znamke »Hansa« za pogon z lesom ali lesnim ogljem, od 2—25 KS, za stabilne motorje. Nadalje generatorje za tovarne avtomobile do 120 KS. — Vse informacije pri: American Motors, Tyrševa cesta 24.

Pouk

Nemščina

Začetniški, nadaljevalni in konverzijski tečaj, dnevni in večerni. Beethovnova 9-I.

Objave

Naznanilo!

Združenje mesarjev in klobasničarjev v Ljubljani naznanja članom in cenj. občinstvu, da bodo mesnice in mesarske stojnice ob nedeljah in praznikih zaprte, in to za čas od 1. oktobra 1940 do 1. maja 1941.

Kupujte pri naših inserentih!

Zahvala.

Vsem, ki so z nami sočustvovali, spremljali našo predobro ženo, mamico, hčerko, sestro, nečakinjo, svakinjo, gospo

JELKO inž. STARE-tovo roj. Naglas

na njeni zadnji poti in ji pokrili grob s cvetjem, izrekamo najtoplejšo zahvalo. Sv. maše zadušnice se bodo darovale v torek, dne 8. oktobra ob 8. uri v stolni cerkvi v Ljubljani in v farnih cerkvah Rova, Palovče, Homec in Radomlje.

Ljubljana, dne 4. oktobra 1940.

Rodbine inž. Vladi Stare, Bretl, Naglas, inž. M. Pirkmajer.

Alphonse Daudet:

Jakec

Prevedel Fišer Frane

Pravcato železno mesto! Koraki so odmevali na kovinskih ploščah, ki so pokrivala tla.

Nenadoma so se znašli pred starim gradom iz časov lige. Bil je temen, obdajali so ga debeli stolpi in njih opeke so izgubile prvotno lesk. Počrnele so v tovarniškem dimu.

»Tu je direkcija,« je dejal Roudic.

Nato se je obrnil k bratu:

»Ali pojdeš ti tudi?«

»Seveda! Prav nič se ne bojim »starega«.

Pokazatim hočem da sem kljub njegovim napovedim postal nekaj boljše.

Vzravnal se je v svojem zametastem suknjiču, ponosen na svoje rumene škornje in oprta na torbo. Roudic ni ničesar pripomnil, toda videti mu je bilo, da je v zadregi.

Stopili so skozi nizka vrata, prišli v staro poslopje in šli skozi celo vrsto slabo razsvetljenih sobic čudnih oblik, v katerih so sedeli pisarji in pisali, ne da bi dvignili glave. V zadnji sobi je bil mož ostrega in hladnokrvnega obraza sedel za pisalno mizo, ki je stala v svetlobi pod visokim oknom.

»Ah, vi ste, oče Roudic!«

»Da, gospod direktor. Prišel sem vam predstaviti novega vajenca in se vam zahvaliti.«

»Ah, tale je naš mali čudoviti deček. Dober dan, dragi! Kot mi je znano, si izredno nadarjen za ta poklic. Dobro! Izvrstno!«

Nato je dečka pogledal bolj pazljivo:

»Poslušajte, Roudic! Fantič ne izgleda dobro. Ali je bolan?«

»Ne, gospod direktor. Nasprotno! Zagotavljali so mi, da je neverjetno krepak.«

»Res neverjetno,« je ponovil Labassindre in stopil naprej. Toda direktor ga je tako začuden pogledal, da se mu je zdelo primerno, da mu je povedal, kdo da je, da je pred šestimi leti zapustil tovarno in stopil v gledališče in nato v pariško opero.

»Oh, dobro se vas spominjam,« je odgovoril direktor s popolnoma brezbrzišnim glasom. Nato je vstal, kot bi hotel prekiniti pogovor.

»Oče Roudic, odpeljite svojega učenca in poskusite napraviti iz njega dobrega delavca. Prepričan sem, da bo vam to uspelo.«

Pevec je odšel zelo poparjen, ker mu njegov nastop ni uspel. Roudic je ostal zadnji v uradu in izmenjal par polglasnih besed s svojim predpostavljencem. Nato so vsi trije odšli.

Vsak je imel drugačne občutke. Jakec je premišljeval besede: »ni videti krepak...«, kar je do sedaj še vsak dejal. Labassindre je požiral svoje ponižanje in tudi delovodja je bil videti zaskrbljen.

Ko so prišli ven, je Labassindre vprašal svojega brata:

»Ali si slabo opravil? Še bolj pasji izgleda kot svojčas.«

Roudic je žalostno odmajal z glavo:

»Nikakor. Govorila sva o Karlu, sinu najine uboge sestre. Zala nas skrbi.«

»Nantais vas skrbi?« je vprašal pevec. »Zakaj?«

»Odkar je umrla njegova mati, je postal popoln lump. Igra, popi, zadolžuje se. Kot risar tako lepo zasluži. Najboljši risar je v Indretju. Pa kaj pomaga! Vse zaigra Slabič!«

Vsi mu prigovarjajo: direktor, jaz, žena — pa vse zaman! Joka, obupuje, objublja, da ne bo nikdar več. Ko pa dvigne plačo — konec, zaleti se v Nantes in igra. Dostikrat sem že plačal. A zdaj ne morem več. Družino imam, saj veš! Zenaida dorašča in treba jo bo preskrbeti. Ubožica! Če pomislim, da sem jo hotel poročiti z njenim bratrancom. To bi bila zdaj nesrečna!

Sicer ga pa ona ni marala, kljub temu, da je lep fant in na srce zna pihati, da je kaj! Ah! Zenske se v takih stvareh bolj spoznajo ko mi... je že tako! In zdaj bi ga radi nekam poslali, da bi ga izrgali iz njegove slabe družbe. Direktor mi je pravkar povedal, da mu je našel službo v Guéringy. Ne vem, če bo falot hotel sprejeti. Najbrž ima tukaj kako razmerje in to ga drži. Veš kaj, bratec, ti govori nočoj z njim. Mogoče bo tebe poslušal.«

»Nič se ne boj, bom že jaz uredil,« je Labassindre odgovoril z važnim obrazom.

Med kramljanjem sta se vračala po železnih tovarniških poteh, ki so bile ob tej uri, po končanem dnevnem delu, natrpane z množico vseh vrst oblek in poklicev. Videli so se pisani delavski jopiči, mornarske bluze in med njimi risarske halje in plašči nadzornikov.

Jakec je zelo presenetilo resno zadržanje ljudi, ki so odhajali z dela. Primerjal je ta prizor z onim v Parizu. Kakšen hrup, kakšno kričanje in prerivanje je bilo tam, kadar so delavci odhajali iz tovarn ali otroci iz šol. Tukaj sta pa vladala red in disciplina kot na ladji.

Vroč sopara je plavala nad vso to množico, sopara, ki je še ni prenal morskimi veter in je ležala kot težak oblak nad mirnim, lepim julijskim večerom. Delavnice so počivale in iz njih so prihajali razni vonji po kovinah. Para je sikala in znoj je tekla čez čela. Sopihanje, ki ga je Jakec še pravkar slisal, je utihnilo. Dva tisoč od dnevnih naporov izmučenih delavcev je spet prišlo k sapi.

Hodili so med množico. Labassindre so koj spoznali.

»Ti si, bratec! Kako ti gre?«

Obkrožali so ga mu ponujali svoje šape in med sabo govorili:

»Roudicov brat je. Tisti, ki zasluži sto tisoč frankov na leto s samim petjem.«

Vsak ga je hotel videti. Njegova namišljena karijera bivšega kovača je postala prava tovarniška legenda. Marsikateri njegov tovariš je poskušal, če nima mogoče v grlu slučajno takega glasu, tistega slavnega glasu, ki prinaša milijone.

Občudovalni vzkliki so ga spremljali in njegova nenavadna obleka jih je še podžigala. Pevec je hodil med njimi in visoko dvigal glavo. Glasno je govoril, se hrupno smejal in metal pozdrave kot »dober dan, stric« in »Bog daj, botra!« hišicam, iz katerih so gledali nasmejani ženski obrazi, gostilnam in kuhinjam, ki jih je v tem delu ludretja vse polno in kjer se ustavijo tudi sejmarji vseh vrst ter razgrinjajo na prostem svojo kramo: jopiče, čevlje, klobuke, svilene robce — sploh vso tisto malovredno šaro, ki jo je najti okrog taborišč, vojašnic in tovarn.

Ko je Jakec hodil mimo teh izložb in stojnic, je mislil, da bo zagledal kakšen znan obraz, da bo prodril iz množice kak nasmeh, ki je njemu namenjen. A zadel ga je samo kakšen bežen pogled, prived, ki ga je odnesel s seboj menjajoči se val množice, ki se je vsipala v to veliko delavsko mesto in se razlivala prav do nasprotnega brega reke na številne dolge, obložene ladje, na katerih je vse vrvelo in ki so čakale, kot bi imele vkrcati vojsko.

Večer je padel na to gomazečo in razgrebeno mrvljišče. Sonce se je nagobalo k zatonu. Osvežujoč veter je pihal in majal topole, ki so bili videti kot palme. Veličasten je bil prizor, ko se je tudi ta delavski otok spravljal k počitku in se spet za eno noč predajal naravi. Ko se je dim razpršil, se je med tovarniškimi poslopji prikazalo zelenje. Slišalo se je udarjanje valov ob obali. Lastovke, ki so z drobnimi kriki švigale nad vodo, so se zdaj spreletavale okrog velikih, na bregu uvrščenih parnih kotlov.

Brez posebnega obvestila.



Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem naznanjamo, da je naša blaga, predobra mama, tašča, gospa

Ana Storova roj. Supan

v četrtek, dne 3. oktobra 1940, v svojem 80. letu, po težki mučni bolezni, previdena s tolažili svete vere, udano in mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb drage pokojnice bo v soboto, dne 5. oktobra 1940, ob 4 popoldne v Zal — kapelica sv. Marije — k Sv. Križu. Prosimo tihega sožalja.

Ljubljana, dne 3. oktobra 1940.

Zalujoči: Dr. Stanko Stor, sin; Manca Storova, hčerka; Helena roj. Wastl, snaha in Tilka, njena zvesta služabnica.



Vsemogočni je poklical k Sebi našo ljubljeno sestro in teto, gospodično

Marijo Špenko

ki je danes umrla po kratki bolezni, previdena s tolažili sv. vere. Pogreb drage pokojnice bo v soboto, dne 5. oktobra 1940, ob pol 9 dop. iz Zavoda sv. Stanislava v Št. Vidu nad Ljubljano na farno pokopališče.

Ljubljana, dne 3. oktobra 1940.

Zalujoče rodbine:

Špenko, Mauk, Lukič.



Danes ob 3 zjutraj je mirno v Gospodu zaspala v starosti 74 let naša ljubljena mama, stara mama, sestra, tašča in teta, gospa

Rihar Frančiška roj. Rihar

Drago pokojnico priporočamo v pobožno molitev!

Pogreb bo v soboto, dne 5. oktobra 1940, ob 8 zjutraj, na pokopališče v Polhovem Gradcu.

Polhov Gradec, 3. oktobra 1940.

Otroci in ostalo sorodstvo.

V naši podružnici na Miklošičevi cesti

lahko plačate naročnino za »Slovenec«, »Domoljub« in »Bogoljubac«, naročate inserate in dobite razne informacije. — Poslovne ure od pol 8 zjutraj do pol 1 pop. in od 2 do 6 pop.

Telefonska številka 30-30

Nova speci-
jelnja trgovina

z ŽIMO

Nudil bom vse kvalitete žime po izredno **nizkih cenah**. — Vabim Vas, da si brez obveznosti nakupa ogledate vse vrste žime ter se prepričate o prvovrstnosti mojega materiala. — Vsa žima je sterilizirana na pari. — Obrtniki izredni popusti! — Zahtevajte vzorce!

MILAN JAGER - LJUBLJANA
Tyrševa cesta 37

Najnovejša poročila

Velike dinastične slovesnosti v Bolgariji

Polkovnik Vičev pomiloščen

Sofija, 3. okt. m. Europa Press: V vsej Bolgariji so danes slovesno proslavili 22. obletnico vladanja kralja Borisa. V Sofiji je bila zahvalna služba božja v katedrali Aleksandra Nevskega, ki so se je udeležili kralj Boris, kraljica Ivana, knez Ciril, člani diplomatskega zbora in drugi odličniki.

Na današnji praznik je kralj podpisal ukaz, s katerim je pomiloštil vse politične obsojence, kakor tudi 1339 oseb, ki so bile obsojene po kazenskem zakonu. Vsi pomiloščenci so bili danes izpuščeni na svobodo.

Iz ječe so danes izpustili tudi polkovnika Damjana Vičeva, Kruma Koleva in vse njihove pristaše. To obširno politično amnestijo politični krogi v Sofiji razlagajo tako, da kralj Boris želi pozabiti preteklost in pomiriti vse politične strasti. Bolgarski narod naj bi se

zdaj združil in posvetil konstruktivnemu delu za obnovo domovine.

V tem smislu je danes po radiu govoril tudi predsednik bolgarske vlade dr. Filov.

Sofija, 3. okt. AA. Ob priliki današnjega bolgarskega narodnega praznika je bilo pomiloščenih skupno 1345 obsojencev, od katerih jih je bilo 882 takoj izpuščenih, ostalih 447 pa je bilo deležnih delnega zmanjšanja kazni. Stevilo pomiloščenih političnih obsojencev, ki so jih obsojile civilne in vojaške oblasti, znaša 141, od katerih pa je bilo popolnoma pomiloščenih 82, ostalim pa je bila kazen delno zmanjšana. Iz sofijskega centralnega zapora je bilo izpuščenih 94 obsojencev. Med političnimi obsojenci, ki jih je dosegla amnestija, so tudi Damjan Vičev, polkovnik Ilijev, major Kirjev Stančev, polkovnik Krum Kolev, polkovnik Karendarov in bivši poslanec Masankijev.

Londona. Bombardiranja se nadaljujejo noč in dan in Angleži začnajo počasi uvidevati njihov strašen učinek.

V Egiptu jim ne gre prav tako dobro. Armada maršala Grazianija je z enim naskokom napredovala za 100 km in Angleži sami dvomijo, da bi mogli to napredovanje ustaviti. Egiptska vlada je zavzela stališče umirjenosti in obzirnosti, ker tudi sama uvideva, da se ni treba pokoriti vsem angleškim zahtevam, ker je popolnoma očitno, da je Anglija pripeljala vse svoje zavetnike do propada. Prav tako je Angliji prizadejal hud udarec berlinski pakt, čigar zgodovinska vrednost je izjemna. Ameriške države so zmedene, Sovjetska Rusija pa je ponovno potrdila svoje stališče v miroljubni in nevtralni politiki. Prav tako je treba poudariti, da je ekspedicija proti Dakariju težko ukinila angleški vpliv, pogajanja z Gandhijem v Indiji pa so se končala brez uspeha. Zaradi vsega tega je Velika Britanija v najtežjih stiskah vse svoje zgodovine, kajti v preteklosti je znala ustvarjati zmeraj velike koalicije in je vodila vojne zmeraj na tujem ozemlju ter s pomočjo tujih vojsk. Zdaj se nahaja sama prvokrat pred eno največjih koalicij v zgodovini sveta. Prvokrat se tudi vojskuje na lastnem ozemlju.

Vse to ustvarja težek položaj tudi v psihološkem pogledu in zato se lahko reče, da ministrska kriza ni zadela samo ministrov, temveč ves narod kot izraz razmer, v katerih se nahaja. Borbe, ki so v teku bodo še vsekakor zelo hude, vendar se lahko naprej reče, da se bodo končale v škodo zahrbnega albiona.

Drobne novice

Rim, 3. oktobra. AA (DNB.) Sv. oče Pij XII. je sprejel danes v audienci angleškega poslanika in irskega odpravnika poslov.

Bukarešta, 3. oktobra. AA. (DNB.) Bivši podtajnik za tisk in propagando Titano je bil interniran.

Carigrad, 3. oktobra. AA. (DNB.) V nekem mestu v zahodni Anatoliji v pokrajini Samari je izbruhnil nenadoma požar, ki je vpepelil 250 poslopj. Zrtev med ljudmi ni bilo, pač pa je zgorelo mnogo živine.

mariborski bolnišnici vsa Bogu vdana v Gospodu zaspala.

Bila je vnetja častilka božjega Srca, žalostne Matere božje, sv. Jožefa in Male Terezike. In sedaj bo v tem lepem Marijinem roženskem mesecu, tako bogata na dobrih delih, lahko obhajala god sv. Terezike in prvi petek!

Tukaj na zemlji ni dočakala zaprosenega miru in pokoja. Sedaj pa trdno upamo, da je Gospod svojo zvesto služabnico povabil na večni mir in pokoj v nebesa. Tam ni več trpljenja ne žalovanja... Bog je obrisal vse solze iz njenih oči... In to ji voščimo in želimo vsi, ki smo si dobri bili.

Blaga Ema! V nebesih boš nadaljevala svoje vzgojno in apostolsko delo še vse bolj uspešno kakor tukaj na zemlji. Kakor sv. Terezika boš na nas vse trosila cvetje svojih uslišanih prošnji. Na vse: na tako hudo preskušano moža, na osirotele otroke in sorodnike, na nešete učence in učenke, na vse svoje ljube znanke. Z besedo in zgledom si nam vsem kazala pravo pot v nebesa, sedaj nam še od božjega Srca sprositi milosti, da bi hodili po tvojih stopinjah, tako znali trpeti ko Ti in tako blaženo umrli ko Ti.

Enkrat si izrazila pri mojem obisku željo: »Domov, domov bi rada!« Sedaj si doma! Pri Bogu si v nebesih! Prosi, da pridemo za Teboj! Na srečno in veselo svidenje!

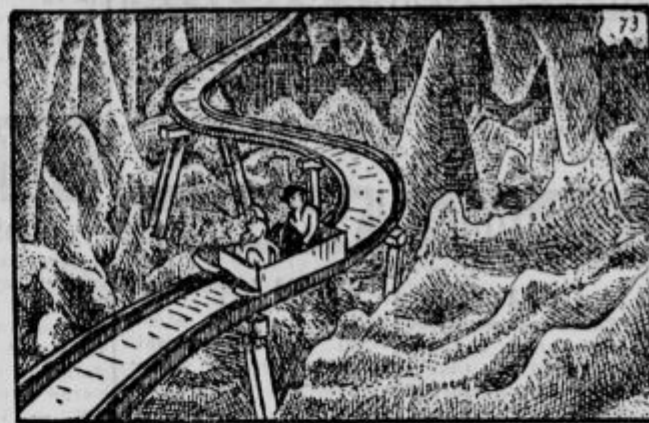
Stari vodnjaki prihajajo spet v veljavo

Maribor, 3. oktobra. Ko je dobil Maribor v začetku sedanjega stoletja vodovod, so morali hišni posestniki svoje vodnjake opustiti in zasuti, isto tako pa je napravila tudi mestna občina s svojimi javnimi vodnjaki, ki so takrat stali na slehernem trgu ter po ulicah. Naredba je bila jako stroga ter se je tudi strogo izvajala, saj je posebna kontrola nadzirala njeno izvršitev, vendar pa vsi tedanji hišni lastniki le niso ubogali mestne občine ter so po domače rečeno, nekoliko »posleparili«, tako da je le ostal tu in tam ohranjen kakšen vodnjak, ki pa se že dolgo ne uporablja. Danes pa smo tem hišnim lastnikom prav hvaležni za tedanjo njihovo neposlušnost, kajti sedaj prihajajo stari vodnjaki spet do veljave, znova jih bodo očistili in opremili z ročnimi črpalkami ter odprli za javno uporabo.

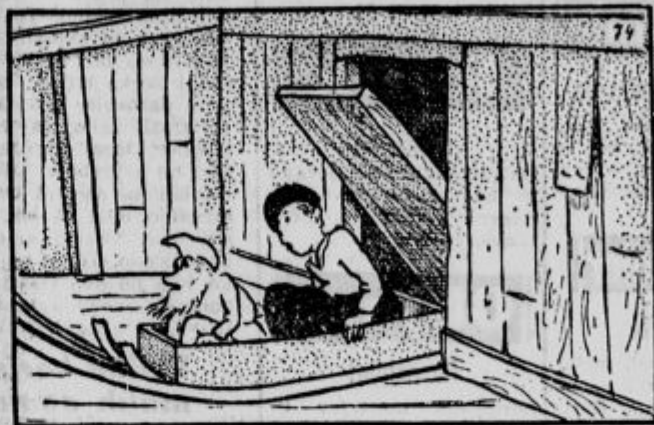
V Mariboru je 16 takih ohranjenih vodnjakov. Večinoma so na dvoriščih starejših hiš v raznih delih mesta, eden pa je na ulici, in sicer na Pristanu ter je še v uporabi. Poleg teh vodnjakov pa je v Mariboru še nekaj industrijskih studencev, katere uporabljajo razna podjetja. Tako ima skoraj vsaka tekstilna tovarna svoj vodnjak, ker si s tem precej prihrani za vodo. Tudi vojašnica Kralja Petra (nekdanja kadetnica) ima svoj vodnjak in svojo vodovodno napravo, tako da ni odvisna od mestnega vodovoda.

Otroški kotiček

Mihčeve čudovite dogodivščine



(73) Podobno je že bilo, da blazine vožnje zlepa ne bo konec. Svigala sta sem in tja po ogromni votlini brez dna, tako da se je še celo Mihče naveličal. Končno le zagledata v daljavi pred seboj leseno steno. »Zdaj pa greva na drobne kosce!« je kričnil Zelenček in od strahu zaprl oči.



(74) Vendar se jima ni nič zgodilo. Skozi steno sta smuknila kot bi bila stena iz perja; menda se je kar sama od sebe pred njima umaknila; je že bila tako narejena. Z začudenjem sta ugotovila, da sta se pripeljala v neko sobo. Kaj pa sedaj?

Manuel Comacho, novi mehiški predsednik

Evropa ni obračala posebne pozornosti mehiškimi predsedniškimi volitvami. Kakor po osebi novega predsednika, tako tudi po okoliščinah, v katerih so se vršile, zaslužijo te volitve vendar nekaj pozornosti. Te kratke vrstice bodo vrgle tudi luč na celotni politični položaj v latinski Ameriki.

Svobodne volitve v načelu in resnici

Zgodovina »Zedinjenih držav Mehike« je zapisa na krvjo bolj kakor zgodovina katere koli druge države na svetu. Od takrat, ko je pred 420 leti pristal Hernando Cortez v pristanišču Vera Cruz in je zatrl domačo asteškijsko plemena, da je mogel odpeljati njihovo zlato v Spanijo, pa do danes ni nobene strani v mehiški kroniki, ki bi ne bila »omoočena« s krvjo.

Tristo let je bila Mehika španska kolonija. Španjolci so jo vzdrževali z nasiljem, ki so ga prekinjali upori, notranje preklarije, državljanske vojne, atentati. L. 1810. je bila velika vstaja proti Španiji, oslabljen po Napoleonu. Mehika je postala nezavisna republika in je ostala nezavisna 50 let. V tem kratkem času je imela dva regenta, 74 predsednikov in dva ducata ustav. Sledila je mehiška pustolovščina Napoleona III., za njim je vladal bandit Pancho Villa, nato je prišlo do vojne med pristaši indijanskega voditelja Juareza in habsburškega cesarja Maksimilijana, nato novi neredi, vojna z Zedinjenimi državami (v tej vojni je Mehika zgubila dve tretjini ozemlja, t. j. Texas in Kalifornijo), nove ustave, novi državni udari, novi vojaški upori, novi umori predsednikov...

Danes ni nič boljše. Edino, kar je zadnjih 20 let stalno, je določena državno politična oblika, ki jo vzdržuje revolucionarna stranka delavcev, Mesticev in Kreolcev. Toda tudi na naslonitev na določeni politični program ni mogla počlovečiti političnih navad v deželi. Državni udari in atentati, državljanske vojne in generalski puči, volilna nasilja in mrke spletke se še niso umaknile iz političnega življenja. Krogla v revolverjski cevi je danes za povprečnega Mehikanca še prav tako mikavna kakor pred sto leti.

Zmaga Cardenasovega stroja

Letos je potekla doba predsednika Cardenas, enega izmed prvakov »Revolucionarne« stranke. On se razlikuje od množice politizirajočih generalov in generalujočih politikov. Izvedel je v državi agrarno reformo in je podržavil (proti odškodnini) petrolejske vrele, kar je povzročilo mnogo vroče krvi med petrolejskimi bogataši v »Standard Oil« in »Royal Dutech«. Cardenas pa je ustvaril še nekaj drugega. Ustanovil je velik agitacijski stroj za volitve, sestoeč iz

samih od njega odvisnih uradnikov, »Cardenasov stroj« imenovan. Naloga teh uradnikov je izsiliti volilno zmago vladajoče stranke s pritiskom in vplivanjem na volilce, toda brez prelivanja krvi, kot je bilo doslej v navadi. Zadnje volitve torej lahko imenujemo »najbolj demokratične volitve v mehiški zgodovini« čeprav niso bile demokratične.

Kot je bilo pričakovati, je dobil kandidat Cardenasovega stroja prevladujočo večino. Najnevarnejši nasprotnik, bivši medicinec, ki je pozneje prestopil v armado, Juan Almazan, in je bil že z 29 leti general, danes pa je petdeset let star, bogat mož, ker kontrolira železniško družbo, hotelske trupe in gradbene firme, je smel dobiti le nekaj tisoč glasov. S par sto glasovi so se morali zadovoljiti ostali kandidati.

Zmagal je Manuel Avida Camacho, desna roka Cardenasova in vrhovni poveljnik mehiške vojske.

Manuel Camacho je kmetijski sin, s 17 leti je postal vajenec v neki knjigarni, pa je kmalu zbežal od tod, da bi se lahko udeležil revolucije, ki je prav takrat divjala v deželi. Na to je stopil v armado, bil je zvest pristaša vsakokratnega diktatorja. Z 32 leti je bil že general. Ne da bi imel le malo vojaškega in strateškega znanja, je dobil važne bitke s svojim — jezikom. Ko se je l. 1927. uprl general Cristero, je šel k njemu in ga pregovoril, da je polčil orožje in zbežal. Z isto govorniško sposobnostjo je l. 1929. ukrotil 12 generalov, ki so si zaželeli državljansko vojno. Kmalu za tem je postal vojni minister in v tej lastnosti je nastopil l. 1938. proti najnevarnejšemu upornemu generalu Cedillo.

Sedaj je star 47 let. Uniformo nosi redko. Kdor ga ne pozna in ga vidi v civilni obleki, misli, da ima pred seboj bolj petičnega živinskega trgovca: ima atletsko postavo, telo je primerno rejeno, njegova pleča in ramena bi bila ponos vsakega nosača, čelo mu je visoko in s črnimi lasmi lasmi pokrito, usta so mu ozka med debelimi ustnicami.

Vsakdanje skrbi v Srednji Ameriki

Zelo bi se motili, če bi mislili, da je Camacho pustolovec, ki je prišel na oblast po sreči in z denarjem. Zviti Cardenas je dobro vedel, kaj dela, ko je predlagal njega za svojega naslednika. Ta general je človek, ki je v življenju dobro spoznal vse ljudske plasti. Kot izvrsten govornik, obdarjen s političnimi darovi, lahko z lahko koraka z ljudskimi množicami. On dobro ve, kjer njegove ljudi čevlji žuli in ima tudi moči, poseči v stvar, ki se mu zdi truda in pomoči potrebna.

Novi mehiški predsednik nima lahkotnih nalog pred seboj. Mehika je zvesta članica Panameriške unije. Blizu leži Panamski prekop, ki ga čuvajo ladje Združenih držav. Na zahodni mehiški, kakor na vsej ameriški zahodni obali sploh, narašča tihomorska tekma med Ameriko in Japonijo. Glavni izvorni predmeti petroleja, srebra, cin, zmrznjeno meso in tobak so šli pred vojno večinoma v Evropo. Težka vprašanja za novega predsednika so tudi rdeči španski begunci in stališče do Sovjetije.

Ptuj

Huda nesreča. Na dosedaj še ne čisto pojasnjen način se je ponesrečil 53letni Brgrlez Anton, hlapec pri gradbenem podjetju Deng. Zjutraj so ga našli pred hlevom nezvestnega s težkimi poškodbami na glavi. Menijo, da je Brgrlez pri tem, ko je šel na senik, padel v globino in tam oblezel. Nezvesten je tako ležal vsa noč na dežju in zato ne bi bilo nič čudnega, če bi se od tega odnesel kake trajne posledice. Zjutraj so ga takoj, ko so ga našli, prepeljali v bolnišnico, kjer pa še vedno leži v nezavesti. Ima namreč počeno lobanjo in druge poškodbe.

Smrtna kosa. Umrli je znani L. Predikaka bivši dolgoletni župan v Lancovici vasi. Njegov pogreb je pokazal, kako je bil pokopi pripravljen, saj ga je spremljala na zadnji poti tudi šolska mladina. Pokopnik je bil namreč tudi predsednik krajevnega šolskega odbora. Naj počiva v miru! Žalujemo našemu sožalju!

Naplavljen truplo. Pri Sv. Marku je Drava naplavila truplo neznanega mladega moškega. Njegova identiteta še ni ugotovljena. Pokopali so ga na pokopališču pri Sv. Marku.

Ne mučite živali!

»Mučiti živali se pravi grešiti proti duhu, proti duhu ljubezni, ki jih je ustvaril.« (Dante.)

Danes na god sv. Frančiška Asiškega je mednarodni praznik varstva živali. Na ta dan ljudje pozabijo na svetovne dogodke ter na same sebe ter obrnejo svoje misli in pozornost na živali, na živali, ki jih je ustvaril isti Stvarnik kakor človeka. Društvo želi, da se vsakdo vsaj nekoliko zadrži v mislih pri tistih bitjih, ki jih je oznanjevalec ljubezni in bratstva — sv. Frančišek nazval brate. Naj ostanejo za kratek čas na strani vsakdanje skrbi in vsakdo naj nekoliko premisli, kaj dolguje živali, stvari boji. V prvi vrsti pričakujejo živali od slehernega zemljanca, da se zaveda svojega dostojanstva in da ne dopušta, da bi se dogajale stvari, ki vzbujajo gnus v nepokvarjenem človeku. Nadalje pričakujejo živali, da se jim priznajo tiste pravice, ki jim pripadajo po naravnem redu.

Slovensko društvo za varstvo živali si je postavilo nalogo, da pokaže, kako so drugod razumeli svojo dolžnost do živali. V ta namen bo društvo v kratkem izdalo brošuro, ki bo vsebovala nekaj o delovanju društva za varstvo živali v Ameriki, Angliji, Nemčiji, Italiji, Turčiji in Indiji ter pri nas. Brošura ima namen, da z zgledom drugih vzbudi v bralcu večje zanimanje za idejo varstva živali. Društvo ima še marsikaj koristnega v načrtu. Za uredničenje svojega programa potrebuje veselestranske moralne in materialne podpore prijateljev živali. V prvi vrsti poziva vse tiste, ki imajo čut za žival, da se včlanijo v Slovensko društvo za varstvo živali ter postanejo poborniki ideje varstva živali. Naslov društva je: Slovensko društvo za varstvo živali, Ljubljana 5. Na današnji dan se drugod zbirajo denarni prispevki za družbene namene. Prav bi bilo, ko bi se kdo spomnil društva s kakim zneskom. Stevilka društvenega čekovnega računa je 15406. Vsak prijatelj živali naj na današnji dan trdno sklene, da bo delal na to, da se bo prihodnje leto praznoval god sv. Frančiška kot praznik varstva živali v vsakem večjem kraju slovenske domovine.

Sv. Andraž v Halozah

Zapustila nas je močna žena, zlata mamica, vzorna učiteljica in vzgojiteljica, gospa Ema Vobič, rojena Trstenjak. Ni še minilo leto, kar sta ji umrli sivolasa mati in sestra Marija, ki sta ji v Ptuj več ko 20 let prenašala strašno trpljenje s svetniško vdanostjo in so ob njeni smrti pret. zimo govorili kot o pravi krščanski mučenici. Tudi naši dragi Emi je Bog naklonil podobno grenki kelih trpljenja. V 36. letu vestnega in zvestega službovanja je hudo zbolela. Pol leta je nosila teži križ nad vse hude bolezn. Opešale so ji ledvice, prebavni organi in srce. 30. septembra 1940 ob 17. je v

MALI OGLASI

V malih oglasih velja vsaka beseda 1 din; ženitovanjski oglasi 2 din. Debelo tiskane naslovne besede se računajo dvojno. Najmanjši znesek za mali oglas 15 din. — Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglaševanju reklamnega značaja se računa enokolijska, 3 mm visoka petlinna vrstica po 3 din. — Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službe iščejo

Postrežnica
pridna, poštena, išče zaposlitev. Ponudbe v upr. »Slov.« pod »Dva« do trikrat tedensko št. 15013.

Službodobe

Tajnika
išče Zdrženje mesarjev in klobasničarjev v Ljubljani. Zglasiti se: Celovška cesta 93, dnevno od 18—19.

Prodajo

poznanih radio aparatov radiotrgovcem po državi oddamo agilnemu zastopniku. Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Radio prodajalec« št. 15045.

Gospodsk kuharica

se takoj sprejme. Spridčevala s sliko poslati v upravo »Slov.« pod »Samostojna« št. 15030.

Kupimo

Vreče od moke
rabljene, za 85 kg, kupujem po najvišji dnevni ceni. Ponudbe poslati na Ernest Nuspl, Sombor. k

Hrastove doge

vseh dimenzij in primerne hrastov, kupuje Anton Birgmayr, Maribor. Aleksandrova 147a.

Posvetva

Stanovanjsko hišo
v Gradu 163, z vrtno — oddam v najem. Vprašati pri Gogala, mizarstvo, Bled.

Vnajem

Trgovino s specerijo
dobro vpeljano, oddam takoj zaradi družinskih razmer. Ponudbe v upr. »Slov.« pod »Sigurna bodočnost« št. 15015.

Stanovanja

Dvosobno stanovanje
manjzadno, oddam z novembrom. Ogled od 10 do 2. Taslov v upravi »Slov.« pod št. 15021.

Auto-motor

Ford Eifel
z dobrimi gumami, motor v odličnem stanju — po nizki ceni prodam. Boris Samsa, Litija.

Prodamo

Kompletna kovačnica
z vsem orodjem, nakovalni, mehonom, ventilatorjem, vrtnim strojem, s štancami, primeži — Schraubstock — itd., prodaja König I., Kočevje št. 10.

Sveža jabolka

12 kg 60 din, 50 kg 245 din. Nove orehe, tanka lupina 50 kg 500 din — franko voznina razpošilja G. Drechsler, Tuzla.

STROJI

Dobavljamo
generatorje naprave z čistilci znamke »Hansa« za pogon z lesom ali lesnim ogljem, od 2—25 KS, za stabilne motorje. Nadalje generatorje za tovrstne avtomobile do 120 KS. — Vse informacije pri: American Motors, Tyrseva cesta 24.

Pouk

Nemščina
Začetniški, nadaljevalni in konverzacijski tečaj, dnevni in večerni. Beehtovnova 9-I.

Objave

Naznanilo!

Združenje mesarjev in klobasničarjev v Ljubljani naznanja članom in cenj. občinstvu, da bodo mesnice in mesarske stojnice ob nedeljah in praznikih zaprte, in to za čas od 1. oktobra 1940 do 1. maja 1941.

Kupujte pri naših inserentih!

Razno

Brezplačno zavojček

Dostalovega toaletnega biserja na poskušnjo. — Uspeh po prvi uporabi. Koža obraza in telesa ostane čista, zdrava in mlada. Mozolci, ogrci, nečistoče obraza izginejo. Pošljite za stroške 3 dinarje v znamkah. — Kemikalija, Novi Sad 144. V apotekah, drogerijah originalni karton 40 din.

Oglašujte v edino uspešnem dnevniku »Slovenec«!

Cigav je pokal?

Pred desetimi leti je dal neki bogataš zlati pokal za zmagovalce pri neki tekmi v Sidneyu. Tekmo so priredili v dobrodelne namene. V finale sta prišli dve moštvi, ki sta na to odigrali odločilno tekmo. Tekma se je končala neodločeno, zato so sklenili, da bodo igrali še enkrat. Moštvi sta bili tudi v tej igri enaki. Rekli so, naj sedaj kocka odloči, kdo naj dobi pokal. Tedaj je imel darovalec pokala kratek nagovor, v katerem je izrazil željo, naj bi dobil pokal resnični zmagovalci, torej klub, ki izvojuje zmago na igrišču, ne z žrebom. Vsi so se s tem strinjali in so določili za pomlad tretjo tekmo. Toda tudi tretje srečanje med obema kluboma se je končalo neodločeno. Tekmo so odigrali še četrtič, pa zopet neodločeno. Tedaj so določili, da bodo igrali vsako leto po dve tekmi tako dolgo, da bo en klub zmagal. Preteklo je že deset let, zlati pokal pa še vedno nima lastnika.

Velika korist malih domačih živali

Gojenje malih domačih živali prinaša Nemčiji različne proizvode (jajca, mleko, meso itd.) v vrednosti nad eno milijardo mark letno. Na prvem mestu je kokošjereja, ki vrže letno 670 milijonov mark, dočim dobivajo od gosk in rac le 62 milijonov. Od koz imajo letno korist v vrednosti 252 milijonov mark, od kuncev pa 122 milijonov mark. Važno je tudi čebelarstvo. Čebele nasrkajo nemškemu narodnemu gospodarstvu na leto 44 milijonov mark. To so glavne vrste. Ostalo odpade na razne druge male živalice, kot na svilopreke in razno drugo perutnino, ki v tem sestavku ni naštet.

Premož

koks, drva nudi
I. Pogačnik
Ljubljana, Bohoričeva 3
telefon 20-50
Postrežba brezhibna

Krompir

vagonske pošiljke dobavlja
Kmetijska zadruga v Ptuj.

Brez posebnega obvestila



Vsem sorodnikom, prijateljem in znancom naznanjamo, da je naša blaga, predobra mama, tačča, gospa

Ana Storova roj. Supan

v četrtek, dne 3. oktobra 1940, v svojem 80. letu, po težki mučni bolezni, previdna s tolažili svete vere, udano in mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb drage pokojnice bo v soboto, dne 5. oktobra 1940, ob 4 popoldne z Zal — kapelica sv. Marije — k Sv. Križu. Prosimo tihega sožalja.

Ljubljana, dne 3. oktobra 1940.

Zalujoči: Dr. Stanko Stor, sin; Manca Storova, hčerka; Helena roj. Wastl, snaha in Tilka, njena zvesta služabnica.



Vsemogočni je poklical k Sebi našo ljubljeno sestro in teto, gospodično

Marijo Špenko

ki je danes umrla po kratki bolezni, previdna s tolažili sv. vere. Pogreb drage pokojnice bo v soboto, dne 5. oktobra 1940, ob pol 9 dop. iz Zavoda sv. Stanislava v St. Vidu nad Ljubljano na farno pokopališče.

Ljubljana, dne 3. oktobra 1940.

Zalujoče rodbine:

Špenko, Mauk, Lukič.



Danes ob 3 zjutraj je mirno v Gospodu zaspala v starosti 74 let naša ljubljena mama, stara mama, sestra, tačča in-teta, gospa

Rihar Frančiška roj. Rihar

Drago pokojnico priporočamo v pobožno molitev!

Pogreb bo v soboto, dne 5. oktobra 1940, ob 8 zjutraj, na pokopališču v Polhovem Gradcu. Polhov Gradec, 3. oktobra 1940.

Otroci in ostalo sorodstvo.

V naši podružnici na Miklošičevi cesti

lahko plačate naročnino za »Slovenec«, »Domoljub« in »Bogoljuba«, naročate inserate in dobite razne informacije. — Poslovne ure od pol 8 zjutraj do pol 1 pop. in od 2 do 6 pop.

Telefonska številka 30-30

Zahvala.

Vsem, ki so z nami sočustvovali, spremljali našo predobro ženo, mamico, hčerko, sestro, nečakinjo, svakinjo, gospo

JELKO inž. STARE-tovo roj. Naglas

na njeni zadnji poti in ji pokrili grob s cvetjem, izrekamo najtoplejšo zahvalo. Sv. maše zadušnice se bodo darovale v torek, dne 8. oktobra ob 8. uri v stolni cerkvi v Ljubljani in v farnih cerkvah Rova, Palovče, Homec in Radomlje.

Ljubljana, dne 4. oktobra 1940.

Rodbine inž. Vladi Stare, Bretl, Naglas, inž. M. Pirkmajer.

Alphonse Daudet:

57

Jakec

Prevedel Fišer Franc

Pravcato železno mesto! Koraki so odmevali na kovinskih ploščah, ki so pokrivala tla.

Nenadoma so se znašli pred starim gradom iz časov lige. Bil je temen, obdajali so ga debeli stolpi in njih opeke so izgubile prvoten lesk. Počrnele so v tovarniškem dimu.

»Tu je direkcija,« je dejal Roudic.

Nato se je obrnil k bratu:

»Ali pojdeš ti tudi?«

»Seveda! Prav nič se ne bojim »starega«.

Pokazatimu hočem da sem kljub njegovim napovedim postal nekaj boljšega.

Vzravnal se je v svojem zametastem suknjiču, ponosen na svoje rumene škornje in oprta no torbo. Roudic ni ničesar pripomnil, toda videti mu je bilo, da je v zadregi.

Stopili so skozi nizka vrata, prišli v staro poslopje in šli skozi celo vrsto slabo razsvetljenih sobic čudnih oblik, v katerih so sedeli pisarji in pisali, ne da bi dvignili glave. V zadnji sobi je bil mož ostrega in hladnokrvnega obraza sedel za pisalno mizo, ki je stala v svetlobi pod visokim oknom.

»Ah, vi ste, oče Roudic!«

»Da, gospod direktor. Prišel sem vam predstaviti novega vajenca in se vam zahvaliti...«

»Ah, tale je naš mali čudoviti deček. Dober dan, dragec! Kot mi je znano, si izredno nadarjen za ta poklic. Dobro! Izvrstno!«

Nato je tak pogledal bolj pazljivo:

»Poslušajte, Roudic! Fantič ne izgleda dobro. Ali je bolan?«

»Ne, gospod direktor. Nasprotno! Zagotavljali so mi, da je neverjetno krepak.«

»Res neverjetno,« je ponovil Labassindre in stopil naprej. Toda direktor ga je tako začuden pogledal, da se mu je zdelo primerno, da mu je povedal, kdo da je, da je pred šestimi leti zapustil tovarno in stopil v gledališče in nato v pariško opero.

»Oh, dobro se vas spominjam,« je odgovoril direktor s popolnoma brezbrzi glasom.

Nato je vstal, kot bi hotel prekiniti pogovor.

»Oče Roudic, odpeljite svojega učenca in poskusite napraviti iz njega dobrega delavca. Prepričan sem, da bo vam to uspelo.«

Pevce je odšel zelo poparjen, ker mu njegov nastop ni uspel. Roudic je ostal zadnji v uradu in izmenjal par polglasnih besed s svojim predpostavljanim. Nato so vsi trije odšli. Vsak je imel drugačne občutke. Jakec je premišljeval besede: »ni videti krepak...«, kar je do sedaj še vsak dejal. Labassindre je požiral svoje ponižanje in tudi delovodja je bil videti zaskrbljen.

Ko so prišli ven, je Labassindre vprašal svojega brata:

»Ali si slabo opravil? Še bolj pasji izgleda kot svojčas.«

Roudic je žalostno odmajal z glavo:

»Nikakor. Govorila sva o Karlu, sinu najine uboge sestre. Zalo nas skrbi.«

»Nantais vas skrbi?« je vprašal pevec. »Zakaj?«

»Odkar je umrla njegova mati, je postal popoln lump. Igra, popiva, zadoljuje se. Kot risar tako lepo zasluži. Najboljši risar je v Indret-ju. Pa kaj pomaga! Vse zaigra. Slabič je! Vsi mu prigovarjamo: direktor, jaz, žena — pa vse zaman! Joka, obupa, obljublja, da ne bo nikdar več. Ko pa dvigne plačo —, konec, zaleti se v Nantes in igra. Dostikrat sem že plačal. A zdaj ne morem več. Družino imam, saj veš! Zena da dorašča in treba jo bo preskrbeti. Ubožica! Če pomislim, da sem jo hotel poročiti z njenim bratranec. To bi bila zdaj nesrečna!

Sicer ga pa ona ni marala, kljub temu, da je lep fant in na srce zna pihati, da je kaj! Ah! Ženske se v takih stvarih bolj spoznajo ko mi... je že takol in zdaj bi ga radi nekam poslali, da bi ga iztrgali iz njegove slabe družbe. Direktor mi je pravkar povedal, da mu je našel službo v Guéringy. Ne vem, če bo falot hotel sprejeti. Najbrž ima tukaj kako razmerje in to ga drži. Veš kaj, bratec, ti govori nocoj z njim. Mogoče bo tebe poslušal.«

»Nič se ne boj, bom že jaz uredil,« je Labassindre odgovoril z važnim obrazom.

Med kramljanjem sta se vračala po železnih tovarniških poteh, ki so bile ob tej uri, po končanem dnevnem delu, natrane s množico vseh vrst oblek in poklicev. Videli so se pisani delavski jopiči, mornarske bluze in med njimi risarske halje in plašči nadzornikov.

Jakec je zelo presenetilo resno zadržanje ljudi, ki so odhajali z dela. Primerjal je ta prizor z onim v Parizu. Kakšen hrup, kakšno kričanje in prerivanje je bilo tam, kadar so delavci odhajali iz tovarn ali otroci iz šol. Tukaj sta pa vladala red in disciplina kot na ladji.

Vroča soproja je plavala nad vso to množico, soproja, ki je še ni pregnal mornarski veter in je ležala kot težak oblak nad mirnim, lepim julijskim večerom. Delavnice so počivale in iz njih so prihajali razni vonji po kovinah. Para je sikala in znoj je tekel čez čela. Sopihanje, ki ga je Jakec še pravkar slišal, je utihnilo. Dva tisoč od dnevnih naporov izmučenih delavcev je spet prišlo k sapi.

Hodili so med množico, Labassindre so koj spoznali.

»Ti si, bratec! Kako ti gre?«

Obkrožali so ga mu ponujali svoje šape in med sabo govorili:

»Roudicov brat je. Tisti, ki zasluži sto tisoč frankov na leto s samim petjem.«

Vsak ga je hotel videti. Njegova namišljena kariera bivšega kovača je postala prava tovarniška legenda. Marsikateri njegov tovariš je poskušal, če nima mogoče v grlu slučajno takega glasu, tistega slavnega glasu, ki prinaša milijone.

Občudovalni vzkliki so ga spremljali in njegova nenavadna obleka jih je še podžigala. Pevce je hodil med njimi in visoko dvigal glavo. Glasno je govoril, se hrupno smejal in metal pozdrave kot »dobar dan, strice« in »Bog daj, botra!« hišicam, iz katerih so gledali nasmejani ženski obrazi, gostilnam in kuhinjam, ki jih je v tem delu lndretja vse polno in kjer se ustavijo tudi sejmarji vseh vrst ter razgrinjajo na prostem svojo kramo: jopiče, čevlje, klobuke, svilene robce — sploh vso tisto malovredno šaro, ki jo je najti okrog taborišč, vojašnic in tovarn.

Ko je Jakec hodil mimo teh izložb in stojnic, je mislil, da bo zagledal kakšen znan obraz, da bo prodril iz množice kak nasmehek, ki je njemu namenjen. A zadel ga je samo kakšen bežen pogled, privid, ki ga je odnesel s seboj menjajoči se val množice, ki se je vsipala v to veliko delavsko mesto in se razlivala prav do nasprotnega brega reke na številne dolge, obložene ladje, na katerih je vse vrvelo in ki so čakale, kot bi imele vkrcati vojsko.

Večer je padel na to gomazečo in razgrebeno mavrilišče. Sonce se je napobalo k zatonu. Osvežujoč veter je pihal in majal topole, ki so bili videti kot palme. Veličasten je bil prizor, ko se je tudi ta delavski otok spravljal k počitku in se spet za eno noč predajal prirodi. Ko se je dim razpršil, se je med tovarniškimi poslopji prikazalo zelenje. Slišalo se je udarjanje valov ob obali. Lastovke, ki so z drobnimi kriki švigale nad vodo, so se zdaj spreletavale okrog velikih, na bregu uvrščenih parnih kotlov.